

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ,
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ
ΤΩΝ ΡΟΜΑ

ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ
ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ
ΤΩΝ ΡΟΜΑ

«ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΠΡΟΣ ΟΦΕΛΟΣ ΟΛΩΝ» 2017-2021

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ,
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ
ΤΩΝ ΡΟΜΑ

ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ
ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ
ΤΩΝ ΡΟΜΑ

«ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΠΡΟΣ ΟΦΕΛΟΣ ΟΛΩΝ» 2017-2021

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Χαιρετισμός της Αναπληρώτριας Υπουργού Εργασίας.....	6
Χαιρετισμός της Ειδικής Γραμματέως Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά.....	8
Συνοπτική περιγραφή.....	9
Εισαγωγή.....	10
1 Η ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ	12
2 Η ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ 2012-2020	14
3 ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ	16
3.1 Χαρτογράφηση και τυπολογική κατάταξη των οικισμών- καταυλισμών Ρομά.....	19
3.2 Στρατηγικοί στόχοι - όραμα του Εθνικού Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά.....	23
A ΑΞΟΝΑΣ Α: ΧΩΡΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ	25
A.1 ΣΤΕΓΑΣΗ - ΥΠΟΔΟΜΕΣ	
Περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης- Στέγαση & Υποδομές.....	26
A.2 Πολιτικές Παρεμβάσεις στον τομέα Στέγαση - Υποδομές.....	27
A.3 Πίνακας παρεμβάσεων και στάδια υλοποίησης στον τομέα της Στέγασης και των Υποδομών.....	35
A.4 Δείκτες Παρακολούθησης.....	36
A.5 Πηγές Χρηματοδότησης.....	37
A.6 Χρονοδιάγραμμα-Προγραμματισμός Παρεμβάσεων.....	38
A.7 Γενικές πολιτικές στον τομέα της Στέγασης.....	38
B ΑΞΟΝΑΣ Β: ΤΟΜΕΑΚΕΣ - ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ	40
B.1 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....	41
B.1.1 Περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης- Εκπαίδευση.....	41
B.1.2 Πολιτικές Παρεμβάσεις στον τομέα εκπαίδευση.....	43
B.1.2.1 Υφιστάμενες παρεμβάσεις και προγράμματα.....	44
B.1.2.2 Νέες παρεμβάσεις και προγράμματα.....	45
B.1.3 Πίνακας παρεμβάσεων και στάδια υλοποίησης στον τομέα της Εκπαίδευσης.....	48
B.1.4 Δείκτες Παρακολούθησης.....	49
B.1.5 Πηγές Χρηματοδότησης.....	49
B.1.6 Χρονοδιάγραμμα-Προγραμματισμός Παρεμβάσεων.....	49
B. 1.7 Γενικές πολιτικές στον τομέα της Εκπαίδευσης.....	50

B.2 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ.....	52
B.2.1 Περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης- Απασχόλησης.....	52
B.2.2 Πολιτικές Παρεμβάσεις στον τομέα της απασχόλησης.....	54
B.2.3 Πίνακας παρεμβάσεων και στάδια υλοποίησης στον τομέα της Απασχόλησης.....	57
B.2.4 Δείκτες Παρακολούθησης στον τομέα της Απασχόλησης.....	57
B.2.5 Πηγές Χρηματοδότησης.....	58
B.2.6 Χρονοδιάγραμμα-Προγραμματισμός Παρεμβάσεων.....	58
B.2.7 Γενικές Πολιτικές στον τομέα της Απασχόλησης.....	58
B.3. ΥΓΕΙΑ.....	60
B.3.1 Περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης - Δημόσια Υγεία.....	60
B.3.2 Πολιτικές Παρεμβάσεις στον τομέα της Υγείας.....	60
B.3.3 Πίνακας παρεμβάσεων και στάδια υλοποίησης στον τομέα της Δημόσιας Υγείας.....	68
B.3.4 Δείκτες Παρακολούθησης στον τομέα της Δημόσιας Υγείας.....	68
B.3.5 Δυνητικοί δικαιούχοι, χρονοδιάγραμμα/προγραμματισμός & πηγές χρηματοδότησης.....	69
B.3.6 Γενικές πολιτικές στον τομέα της Υγείας και της Δημόσιας Υγείας.....	69
Γ ΑΞΟΝΑΣ Γ ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΕΣ - ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ:- ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΜΕΡΙΜΝΑ ΓΙΑ ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ.....	70
Γ.1. Περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης.....	71
Γ.2. Πολιτικές Παρεμβάσεις ενδυνάμωσης, ενεργοποίησης και πρόσβασης σε υπηρεσίες κοινωνικής μέριμνας.....	73
Γ.3 Πίνακας παρεμβάσεων και στάδια υλοποίησης	79
Γ.4 Δείκτες Παρακολούθησης στον τομέα της Κοινωνικής Μέριμνας.....	80
Γ.5 Πηγές χρηματοδότησης.....	80
Γ.6 Χρονοδιάγραμμα-Προγραμματισμός Παρεμβάσεων.....	81
Γ.7 Γενικές Πολιτικές στον τομέα της Κοινωνικής Μέριμνας για την Ενδυνάμωση και την Ενεργοποίηση του πληθυσμού.....	81
■ Δράσεις Δημοσιότητας- ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης.....	84
Δράσεις Στήριξης της Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά.....	86
■ Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Συνεργασίες	90
■ Παράρτημα: Αναλυτικός Προϋπολογισμός.....	92
Βιβλιογραφία.....	94

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑΣ ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Το Εθνικό Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά που έχετε στα χέρια σας είναι ένα ολοκληρωμένο σχέδιο για τα έτη 2017-2021, το οποίο επιβεβαιώνει τον τίτλο του «Κοινωνική Ένταξη προς όφελος όλων». Είναι ολιστικό σχέδιο δηλαδή αφορά τους βασικούς τομείς που καθορίζουν την κοινωνική ένταξη: στέγαση, εκπαίδευση, υγεία, απασχόληση και εξειδικεύεται σε τρεις (3) άξονες:

- **Χωρικές παρεμβάσεις** για τη στέγαση
- **Οριζόντιες τομεακές πολιτικές** για την εκπαίδευση-υγεία-απασχόληση
- **Συνοδευτικές υποστηρικτικές πολιτικές** για την ευαισθητοποίηση και ενεργή συμμετοχή του πληθυσμού.

Το σχέδιο εκπονήθηκε από την Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά.

Η Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά ιδρύθηκε με τον νόμο 4430/2016 και υπάγεται στον Υπουργό Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης αρμόδιο για θέματα Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Είχαμε διαπιστώσει από το 2015 που αναλάβαμε το χαρτοφυλάκιο της κοινωνικής αλληλεγγύης τη μεγάλη θεσμική έλλειψη ενός κέντρου συντονισμού πολλών Υπουργείων για την επεξεργασία πολιτικών και δράσεων για τους Ρομά, των οποίων τα προβλήματα είχαν οξυνθεί ιδιαίτερα την τελευταία δεκαετία και ήταν εξαιρετικά επείγοντα. Η επιλογή της Κατερίνας Γιάντσου ως Ειδικής Γραμματέως και η στελέχωση της υπηρεσίας με ικανά και έμπειρα στελέχη αποδείχθηκε ιδιαίτερα επιτυχής.

Δύο χρόνια μετά, το έργο που παρήχθη ξεπέρασε τις προσδοκίες μας, αναγνωρίστηκε με θερμά λόγια στην Ευρωπαϊκή Ένωση και κυρίως έγινε κτήμα των ίδιων των Ρομά που αγκάλιασαν τις προσπάθειες του Υπουργείου και εκτίμησαν την σοβαρότητα του έργου που έχει παραχθεί και τις προσπάθειες που γίνονται.

Ιδιαίτερα εντυπωσιακό είναι το έργο που παρήχθη στο πεδίο της στέγασης. Για πρώτη φορά έχουν χαρτογραφηθεί 371 οικισμοί-καταυλισμοί με συνολικό πληθυσμό 110.000 κατοίκους, έχουν κατηγοριοποιηθεί σε τρεις κατηγορίες και έχουν εκπονηθεί κοστολογημένα αναλυτικά σχέδια για ολιστικές παρεμβάσεις σε όλους και χωρικές παρεμβάσεις σε 74 καταυλισμούς.

Η όλη διαδικασία εξειδικεύτηκε με νόμο 4483/2017 άρθρο 159 για την **προσωρινή μετεγκατάσταση των Ρομά**, ενώ διασφαλίστηκαν οι αναγκαίοι οικονομικοί πόροι. Σήμερα είμαστε έτοιμοι να προχωρήσουμε άμεσα την μετεγκατάσταση πάρα πολλών οικισμών. Έχουμε, επίσης, εξασφαλίσει τους πόρους για την επιδότηση ενοικίου.

Το ΚΕΑ (Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης) με τις συνοδευτικές του υπηρεσίες αποτέλεσε μια ανάσα για τη συντριπτική πλειοψηφία των Ρομά, ενώ η υποχρέωση για πρόσβαση όλων των παιδιών Ρομά στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση όπου διανέμονται δωρεάν σχολικά γεύματα λειτουργεί πολλαπλασιαστικά για μια αναβάθμιση της ζωής και του μέλλοντος της νέας γενιάς Ρομά.

Σχεδιάστηκαν επίσης πολύκεντρα, δηλαδή προσωρινές ή κινητές μονάδες υγιεινής- λουτρών και πλυντηρίων μαζί με μονάδες υγείας σε συνεργασία με το Υπουργείο Υγείας.

Στην εκπαίδευση σχεδιάστηκαν σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας

- Τάξεις υποδοχής και εκπαιδευτική υποστήριξη σε ζώνες εκπαιδευτικής προτεραιότητας, η παροχή υπηρεσιών κοινωνικών λειτουργών εντός των σχολικών μονάδων και η ένταξη παιδιών Ρομά στα σχολεία

Ενώ στην απασχόληση αντίστοιχα προτείνουμε

- Δομές υποστήριξης για την απασχόληση και επιχειρηματική συμβουλευτική, την επιδότηση νέων θέσεων εργασίας, τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων και ενέργειες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για την ενεργοποίηση Ρομά στον τομέα της απασχόλησης.

Τέλος, πολλαπλασιάζουμε τα Παραρτήματα Ρομά που λειτουργούν στα Κέντρα Κοινότητας (ήδη 50) με διαμεσολαβητές που μιλούν τη γλώσσα Ρομανί ώστε να έχουμε ένα ουσιαστικό διάλογο με τους ίδιους τους Ρομά ενώ είμαστε σε συνεχή επικοινωνία με την πανελλήνια συλλογική τους έκφραση ΕΛΛΑΝ-ΠΑΣΣΕ.

Επιθυμώ να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στην Ειδική Γραμματεία για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά για το τεράστιο έργο που επιτελεί αυτά τα δυο χρόνια και να διαβεβαιώσω ότι θα συνεχίσουμε με την ίδια αποφασιστικότητα τα επόμενα χρόνια ώστε οι Έλληνες Ρομά, τμήμα της πολιτισμικής παράδοσης και ιστορίας μας, να μην στερούνται τα βασικά αγαθά της αξιοπρεπούς στέγασης της ποιοτικής εκπαίδευσης, της συστηματικής υγειονομικής περίθαλψης και της ένταξης στην εργασία. Οι Έλληνες Ρομά, Έλληνες πολίτες αυτής της χώρας μπορούν και πρέπει να απολαμβάνουν τα ίδια δικαιώματα όπως όλοι μας και να ενταχθούν χωρίς διακρίσεις στην κοινωνία και την εργασία.

Είναι ένα έργο σύνθετο και πολύπλοκο το οποίο πιστεύουμε ότι μπορούμε να συνεχίσουμε και να διευρύνουμε προς όφελος όλων των Ελλήνων, Ρομά και μη Ρομά.

Θεανώ Φωτίου
Αναπληρώτρια Υπουργός Εργασίας

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ

Η εξειδίκευση της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά με συγκεκριμένες παρεμβάσεις ανά τομέα πολιτικής, στο πλαίσιο ενός ορισμένου χρονοδιαγράμματος υπήρξε μια σύνθετη και πολυεπίπεδη διαδικασία. Οι βασικές αρχές της συνεργασίας, της επικουρικότητας και της διαβούλευσης αποτέλεσαν το πλαίσιο σύνταξης του Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης λαμβάνοντας υπόψη την αναγκαιότητα θεμελίωσης σταθερών πολιτικών, τη σύνδεση αυτών με τις γενικότερες κοινωνικές πολιτικές και την ανάπτυξη των απαραίτητων μηχανισμών για την συνεχή αποτίμηση και περαιτέρω εξειδίκευση των παρεμβάσεων.

Το αίτημα για κοινωνική ένταξη μιας πολιτισμικής κοινότητας που διαβιεί σε χρόνιο αποκλεισμό, και ιδιαίτερα όταν ένα σημαντικό ποσοστό αυτής της κοινότητας στερείται συνθήκες αξιοπρεπούς διαβίωσης, είναι αδιαπραγμάτευτο. Για την επίτευξη των στρατηγικών στόχων, όπως αυτοί παρουσιάζονται στο Επιχειρησιακό Σχέδιο μέσω συγκεκριμένων παρεμβάσεων, κρίνεται επιτακτική η ενεργοποίηση όλων των βαθμίδων διοίκησης και η συνεργασία μεταξύ τους. Η κεντρική διοίκηση τόσο μέσω του Υπουργείου Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και ιδιαίτερα υπό την αιγίδα της Αναπληρώτριας Υπουργού Θεανώς Φωτίου μέσω του συντονιστικού ρόλου της Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά εκπονεί, σε συνεργασία με τα συναρμόδια υπουργεία, τις κατευθυντήριες γραμμές, δεσμεύει τους απαραίτους πόρους, συγκροτεί ομάδες τεχνικής υποστήριξης, προωθεί νομοθετικές ρυθμίσεις και διαβουλεύεται με τους εμπλεκόμενους φορείς. Οι θεσμοί της Τοπικής Αυτοδιοίκησης καθώς και οι επιμέρους τοπικοί φορείς φέρουν ένα ιδιαίτερο βάρος καθώς καλούνται να υλοποιήσουν τις πολιτικές που διαμορφώθηκαν από κοινού. Οι κοινότητες των Ρομά και ειδικότερα η νέα γενιά φέρει την υποχρέωση να παρακολουθεί την εξέλιξη της υλοποίησης της εθνικής στρατηγικής, να διεκδικεί, ενδυναμώνοντας τη συμμετοχή της στα κοινά.

Τέλος, το Επιχειρησιακό Σχέδιο είναι ένα κείμενο υπό συνεχή διαμόρφωση, έτσι ώστε να ανταποκρίνεται στα μεταβαλλόμενα κοινωνικά φαινόμενα αλλά παράλληλα να μένει πιστό στους στρατηγικούς του στόχους που διέπονται από τις αρχές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, του κράτους δικαίου, της κοινωνικής ισότητας - της ισότητα των ευκαιριών.

Αικατερίνη Γιάντσιου
Ειδική Γραμματέας Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το παρόν Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης αποτελεί το πρώτο στάδιο εξειδίκευσης της Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά και δημιουργήθηκε με στόχο να αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο για την ουσιαστική και έμπρακτη επίτευξη του στρατηγικού στόχου και οράματος της Εθνικής Στρατηγικής. Περιγράφει, ανά τομέα πολιτικής προτεραιότητας, την ως σήμερα υφισταμένη κατάσταση, τις προγραμματισμένες ενέργειες και το πλαίσιο υλοποίησης με αναφορά στους δυνητικούς δικαιούχους, το χρονοδιάγραμμα, τις πηγές χρηματοδότησης, καθώς και τον προϋπολογισμό. Δεδομένου ότι το Σχέδιο Δράσης αφορά στην πρώτη φάση εξειδίκευσης της Εθνικής Στρατηγικής, αποτελεί ένα δυναμικό και μεταβαλλόμενο εργαλείο καθώς νέες προκλήσεις και ανάγκες δύναται να προκύψουν τροποποιώντας ορισμένες προγραμματισμένες παρεμβάσεις, δίχως όμως να μεταβάλλουν το στρατηγικό στόχο και όραμα για την άρση του κοινωνικού αποκλεισμού.

Το Σχέδιο Δράσης χωρίζεται σε δύο βασικές ενότητες. Στην πρώτη ενότητα περιγράφονται αναλυτικά οι παράμετροι που πλαισιώνουν τον σχεδιασμό και την εφαρμογή του και στη δεύτερη ενότητα αναλύεται ο Επιχειρησιακός Σχεδιασμός για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά σε τρεις (3) επιμέρους άξονες.

Η πρώτη ενότητα περιλαμβάνει μια σύντομη περιγραφή του ρόλου και της λειτουργίας της Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά, της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά, μια συνοπτική αποτύπωση της χαρτογράφησης και της τυπολογικής κατάταξης των οικισμών και των καταυλισμών καθώς και τους στρατηγικούς στόχους και το όραμα που διέπουν την πρώτη αυτή φάση εξειδίκευσης που αποτυπώνεται στο παρόν Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης.

Η δεύτερη ενότητα διαρθρώνεται σε τρεις επιμέρους άξονες. Ο κάθε άξονας συνδέεται με έναν στρατηγικό στόχο και αφορά σε ένα σύνολο πολιτικών, είτε χωρικών, είτε τομεακών και οριζόντιων αναλόγως των επιδιωκόμενων στρατηγικών στόχων και ενεργειών. Στον πρώτο άξονα συγκαταλέγονται οι χωρικές πολιτικές παρεμβάσεις και ειδικότερα οι πολιτικές στον τομέα της στέγασης και των υποδομών. Ο δεύτερος άξονας περιλαμβάνει τομεακές και οριζόντιες πολιτικές που αφορούν στην εκπαίδευση, στην απασχόληση, και στη δημόσια υγεία. Τέλος, ο τρίτος άξονας αποτελεί ένα σύνολο συνοδευτικών - υποστηρικτικών παρεμβάσεων κυρίως στον τομέα κοινωνικής μέριμνας, όπως τα Παραρτήματα Ρομά των Κέντρων Κοινότητας και οι κατασκηνώσεις, αλλά και δράσεων ενδυνάμωσης, όπως τα δίκτυα νέων και γυναικών. Κάθε τομέας πολιτικής προτεραιότητας περιγράφεται με αναφορά στην υφιστάμενη κατάσταση, τις αντίστοιχες πολιτικές παρεμβάσεις, τους σχετικούς δείκτες παρακολούθησης, το χρονοδιάγραμμα, τις πηγές χρηματοδότησης και τους δυνητικούς δικαιούχους.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η κοινωνική ένταξη των Ρομά αποτελεί ένα σημαντικό ζήτημα σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο το οποίο τα τελευταία χρόνια έχει αναβαθμιστεί ως σκοπός και όραμα μιας πολιτικής που σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα, αναγνωρίζει το χωροταξικό, κοινωνικό και οικονομικό αποκλεισμό των Ρομά και την ανάγκη ανάληψης δημόσιας δράσης για την άρση των αιτιών αυτού του φαινομένου.

Τα τελευταία χρόνια της πολύ έντονης οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα, οι κοινωνικές ομάδες με αυξημένη ευαλωτότητα, όπως οι Ρομά, βρέθηκαν αντιμέτωπες με νέες προκλήσεις. Η υποχώρηση του ήδη ανεπαρκούς και στρεβλού κοινωνικού κράτους, η ποινικοποίηση δραστηριοτήτων, όπως η άτυπη άσκηση εμπορικών δραστηριοτήτων, η άνοδος των ρατσιστικών και φοβικών κελευσμάτων σε συνδυασμό με τις ραγδαίες εξελίξεις ενός συνεχούς μεταβαλλόμενου οικονομικού περιβάλλοντος που απαιτεί πολλές και γρήγορες μεταβάσεις σε νέα παραγωγικά και εργασιακά περιβάλλοντα, αποτέλεσαν παράγοντες που συνέβαλαν στην ακόμα μεγαλύτερη απομόνωση, εξαθλίωση και περιθωριοποίηση των Ρομά.

Οι συνθήκες διαβίωσης των Ρομά έρχονται αντιμέτωπες με τις θεμελιώδεις αρχές των κοινωνικών δικαιωμάτων, έτσι όπως αυτές ορίζονται στον Αναθεωρημένο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Χάρτη, τον οποίο η Ελλάδα επικύρωσε το 2016 (νόμος υπ' αριθμ. 4359/2016 ΦΕΚ Α' 5/20.01.2016). Οι γενικότερες μεταρρυθμίσεις στη χώρα μας στον τομέα της κοινωνικής μέριμνας, όπως το Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης (ΚΕΑ) και η εξασφάλιση της υγιεινομικής κάλυψης ανασφάλιστων και ευάλωτων κοινωνικά ομάδων, δίνουν, μαζί με την πολιτική βούληση, τη δυνατότητα για τη σταδιακή αλλά ριζική ανατροπή των ακραία υποβαθμισμένων συνθηκών διαβίωσης και του κοινωνικού αποκλεισμού που υφίσταται ο πληθυσμός Ρομά στην Ελλάδα.

Ειδικότερα, το Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης (ΚΕΑ) μέσω του τρίπτυχου:

α) εισοδηματική ενίσχυση,

β) συμπληρωματικές κοινωνικές υπηρεσίες, παροχές και αγαθά και

γ) υπηρεσίες ενεργοποίησης: προώθηση στην ένταξη ή επανένταξη στην αγορά εργασίας, αποσκοπεί να αποτελέσει ένα δίκτυο ασφαλείας με τη διασφάλιση παροχής ποιοτικών υπηρεσιών με απώτερο στόχο την ένταξη στην απασχόληση.

Σύμφωνα με το άρθρο 33 του Ν.4368/2016 (Α'21) οι Ρομά, όπως και όλοι οι Έλληνες πολίτες, έχουν πρόσβαση στις δημόσιες δομές υγείας και δικαίωμα πλήρους νοσηλευτικής και ιατροφαρμακευτικής ανεξαρτήτως της ασφαλιστικής τους κάλυψης.

Δεδομένου του έντονου χωρικού και κοινωνικού αποκλεισμού, καθώς και της πολυπλοκότητας του φαινομένου, η εύρυθμη εφαρμογή των γενικότερων εθνικών μεταρρυθμίσεων με γνώμονα την κοινωνική ένταξη των Ρομά, απαιτεί την άμεση και συνεχή συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων φορέων. Ειδικότερα, απαιτείται συνεργασία μεταξύ όλων των βαθμίδων δημόσιας διοίκησης - κεντρική διοίκηση, τοπική αυτοδιοίκηση, α' και β' βαθμού - υποστήριξη από ειδικούς φορείς και οργανισμούς, ενεργή συμμετοχή της Κοινωνίας των Πολιτών και ειδικότερα των εκπροσώπων Ρομά. Ταυτόχρονα, ιδιαίτερα σημαντική είναι η υποστήριξη των τοπικών κοινοτήτων, καθώς αρκετές πολιτικές παρεμβάσεις υλοποιούνται σε τοπικό επίπεδο με αποτέλεσμα η επιτυχία της εφαρμογής τους να εξαρτάται από την ενεργοποίηση των δήμων, την ετοιμότητα των τοπικών κοινωνιών και παράλληλα την εξειδίκευση έργων και δράσεων με βάση τα ιδιαίτερα χωρικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά της εκάστοτε περιοχής παρέμβασης.

Η σύσταση της Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά, εκτός της θεσμικής και διοικητικής αναγνώρισης της κοινωνικής ένταξης των Ρομά ως διακριτής δημόσιας πολιτικής, φιλοδοξεί να θέσει τα θεμέλια για την άσκηση πολιτικής στο πλαίσιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να διαμορφώσει τις απαραίτητες συνθήκες και τη θεσμική μνήμη και ετοιμότητα που θα επιτρέψουν τη σταδιακή, αλλά αποτελεσματική προώθηση δράσεων και παρεμβάσεων για την κοινωνική ένταξη των Ρομά στη χώρα μας.

1.

Η ΕΙΔΙΚΗ

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ

ΤΩΝ ΡΟΜΑ

Η ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ

Η Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, συστήθηκε με το ν. 4430/2016 (άρθρα 42-49), και υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, αρμόδιο για θέματα Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Μεταξύ των αρμοδιοτήτων της Ειδικής Γραμματείας, είναι η διαμόρφωση των κατευθυντηρίων γραμμών για κάθε τομέα πολιτικής σχετικό με την κοινωνική ένταξη των Ρομά και η εισήγηση τους προς τον αρμόδιο Υπουργό για θέματα Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Επιπλέον, υποστηρίζει την άρρηκτη συνεργασία με τα συναρμόδια Υπουργεία και φορείς σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, καθώς και με ιδιωτικούς φορείς για το σχεδιασμό και την υλοποίηση σχετικών παρεμβάσεων. Η Ειδική Γραμματεία είναι επίσης αρμόδια για το συντονισμό και τη διατομεακή παρακολούθηση των συναφών πολιτικών, όπως την πρόσβαση στην εκπαίδευση, στην απασχόληση, στην υγειονομική περίθαλψη και στη στέγαση.

Η Ειδική Γραμματεία αποτελείται από το Γραφείο του Ειδικού Γραμματέα και δύο τμήματα. Το έργο της Ειδικής Γραμματείας υποστηρίζεται από το Συμβούλιο Εμπειρογνομόνων. Λαμβάνοντας υπόψη ότι ο διατομεακός και διυπουργικός συντονισμός της δημόσιας πολιτικής για την κοινωνική ένταξη των Ρομά, καθώς και η ενεργή συμμετοχή των ίδιων των Ρομά σε όλα τα στάδια αυτής της πολιτικής, αποτελούν τα σημαντικότερα σημεία- «κλειδιά» προκειμένου να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα των έργων και των δράσεων κοινωνικής ένταξης των Ρομά, με τον νόμο 4430/2016 (άρθρο 48), ορίστηκε η σύσταση Συμβουλίου Εμπειρογνομόνων, το οποίο συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, αρμόδιο για θέματα Κοινωνικής Αλληλεγγύης. Το Συμβούλιο απαρτίζεται από:

- α) τον Ειδικό Γραμματέα Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά, ως Πρόεδρο,
- β) τους εκπροσώπους - Σημεία Επαφής των συναρμόδιων για ζητήματα Ρομά Υπουργείων,
- γ) τον Συνήγορο του Πολίτη,
- δ) έναν εκπρόσωπο της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (ΚΕΔΕ),
- ε) έναν εκπρόσωπο της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας (ΕΝΠΕ) και
- στ) δύο πρόσωπα, που υποδεικνύονται από τις κοινότητες των Ρομά, λόγω της ιδιαίτερης γνώσης και εμπειρίας σε θέματα κοινωνικής ένταξης. Η θτεία των μελών του Συμβουλίου Εμπειρογνομόνων ορίζεται τετραετής και η γραμματειακή υποστήριξη του ως άνω Συμβουλίου παρέχεται από υπαλλήλους του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης.

Σχεδιασμός διαβούλευση

Επιπρόσθετα, η Τεχνική Ομάδα Υποστήριξης για παρεμβάσεις του άξονα στέγαση - υποδομές, το 'Σταθερό Σημείο Επαφής' σε μορφή help desk και οι Ομάδες Κρούσης σε περιφερειακό επίπεδο εντάσσονται στα εργαλεία της Ειδικής Γραμματείας για την παροχή συμβουλευτικής και τεχνικής υποστήριξης προς τους εμπλεκόμενους φορείς για το σχεδιασμό, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των σχετικών με θέματα Ρομά δράσεων και παρεμβάσεων¹. Τέλος, η Ειδική Γραμματεία αποτελεί το 'Εθνικό Σημείο Επαφής' της Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά, σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Διάγραμμα Πλαισίου υποστήριξης της Ειδικής Γραμματείας

¹Η Τεχνική Ομάδα Υποστήριξης προκύπτει από τον Νόμο 4483/2017 αρ.159 παρ. 1 βάσει της Εφαρμοστικής ΚΥΑ ΦΕΚ 412Β'-12/02/2018. Το Σταθερό Σημείο Επαφής 'help desk' και οι Ομάδες Κρούσης είναι δράσεις συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων.

2.

Η ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ
ΤΩΝ ΡΟΜΑ 2012-2020

Η ΕΘΝΙΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΩΝ ΡΟΜΑ 2012-2020

Η στρατηγική προσέγγιση ακολουθεί το σκεπτικό του προηγούμενου «Ολοκληρωμένου Προγράμματος Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ελλήνων Τσιγγάνων (2001-2008)» που είχε ως κύριο στόχο την εφαρμογή στεγαστικής πολιτικής για τους Έλληνες Ρομά, σε συνδυασμό με ενέργειες που θα υποστήριζαν και θα προωθούσαν την κοινωνική τους ένταξη (κατάρτιση, εκπαίδευση, προώθηση στην απασχόληση, παροχή υπηρεσιών υγείας, πολιτισμού και αθλητισμού)².

Βασισμένη στα πορίσματα της αποτίμησης και των αποτελεσμάτων του «Ολοκληρωμένου Προγράμματος Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ελλήνων Τσιγγάνων (2001-2008)»³ και λαμβάνοντας υπόψη τις ελλείψεις της προηγούμενης προγραμματικής περιόδου, η Εθνική Στρατηγική 2012-2020 θέτει ως στόχο:

- τη συστηματική και μη-ευκαιριακή καταγραφή και απεικόνιση της υφιστάμενης κατάστασης,
- την επανεξέταση της ορθολογικότητας του σχεδιασμού των προτεραιοτήτων, με βάση τα αποτελέσματα της εν λόγω καταγραφής,
- την επανα-οριοθέτηση των προτεραιοτήτων σε βραχυπρόθεσμο, μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο επίπεδο, με γνώμονα τις υφιστάμενες ανάγκες της ομάδας στόχου και τους διαθέσιμους πόρους (ανθρώπινους και χρηματοοικονομικούς),
- τη συγκρότηση διοικητικού μηχανισμού ολοκληρωμένης διαχείρισης της εθνικής στρατηγικής.

Περαιτέρω, στοχεύει στην ανάπτυξη ενός μακροπρόθεσμου «Πολυτομεακού Σχεδίου Δράσης» και στην εξειδίκευσή του με βάση τις αρχές του κοινωνικού επιχειρησιακού σχεδιασμού ανά τομέα (τομεακά επιχειρησιακά σχέδια) σε περιφερειακό επίπεδο (top down process) με ολοκληρωμένες παρεμβάσεις. Οι παρεμβάσεις αυτές θα υλοποιούνται στους δήμους και τους οικισμούς της χώρας πάντοτε με την απαραίτητη συνέργια όλων των εμπλεκόμενων φορέων.

Η Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά⁴ εκπονήθηκε το 2011 από την Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού και Παρακολούθησης Δράσεων ΕΚΤ (ΕΥΣΕΚΤ) ως το τότε προσωρινό σημείο επαφής και εξειδικεύτηκε σε περιφερειακό επίπεδο, με την πιλοτική εφαρμογή της σε τρεις (3) περιφέρειες μέσω των αντίστοιχων «Περιφερειακών Στρατηγικών Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά». Την ίδια περίοδο αναπτύχθηκε η πρώτη διαδικτυακή βάση δεδομένων των καταυλισμών/οικισμών Ρομά, βασισμένη στην μελέτη της ΕΥΣΕΚΤ.

Στο πλαίσιο της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου 2014-2020 και με δεδομένη την αυξανόμενη σημασία των Περιφερειών στη διαχείριση πόρων για την αντιμετώπιση της φτώχειας και την προώθηση της κοινωνικής ένταξης, εκπονήθηκαν οι υπόλοιπες «Περιφερειακές Στρατηγικές για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά».

²Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού και Παρακολούθησης Δράσεων Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΥΣΕΚΤ) (2008), Μελέτη για την Καταγραφή της Υφιστάμενης Κατάστασης των ΡΟΜΑ στην Ελλάδα, Απολογισμός Δράσεων και Εκπόνηση Σχεδίου Δράσης για την 4η Προγραμματική Περίοδο», διαθέσιμη στον σύνδεσμο <http://www.esfhellas.gr/el/Pages/eLibraryFS.aspx?item=2010>.

³ο.π. σελ. 3

⁴Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας (2011) Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά, <http://www.esfhellas.gr/el/Pages/eLibraryFS.aspx?item=1749>.

3.

ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ

ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ

ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ

Εξειδίκευση της Εθνικής Στρατηγικής σε Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης

Η κοινωνική ένταξη των Ρομά αποτελεί μια ιδιαίτερα πολυσύνθετη διαδικασία για την επίτευξη της οποίας απαιτείται η υιοθέτηση μιας ολιστικής και ευέλικτης προσέγγισης βασισμένης στη συνεργασία και την ενεργή συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων φορέων και ατόμων. Λαμβάνοντας υπόψη τις άθλιες συνθήκες διαβίωσης σε αρκετές περιοχές που διαμένουν Ρομά, οι προγραμματιζόμενες ενέργειες κοινωνικής ένταξης βασίζονται σε έναν μακροπρόθεσμο και βραχυπρόθεσμο προγραμματισμό, ώστε να είναι εφικτό να αντιμετωπιστούν άμεσα και αποτελεσματικά οι υπάρχουσες ανάγκες, αλλά και να διαμορφωθούν παράλληλα οι απαραίτητες συνθήκες για την επίτευξη και τη βιωσιμότητα των μακροπρόθεσμων στόχων. Η Ειδική Γραμματεία έχει θέσει και λειτουργεί βάσει των παρακάτω αρχών:

Βασικές Αρχές Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά

- Προσέγγιση του φαινομένου φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού μέσω του πρίσματος της πρόσπισης των θεμελιωδών δικαιωμάτων (στέγαση, τροφή, εκπαίδευση, απασχόληση και υγεία).
- Προσέγγιση «από την βάση προς την κορυφή» (Bottom up approach) - επικουρικότητα και συμμετοχικές διαδικασίες.
- Εξειδίκευση ανά περιοχή παρέμβασης και σύνδεση των πολιτικών με τον υφιστάμενο κοινωνικό ιστό και την τοπική οικονομία - έμφαση στην ένταξη μέσω της εκπαίδευσης και της απασχόλησης.
- Ολιστική προσέγγιση και εξατομικευμένες υπηρεσίες.
- Συμμετοχή, διαβούλευση και ευαισθητοποίηση σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης και σε συνεργασία με την κοινότητα των Ρομά και την κοινωνία των πολιτών (Συνομοσπονδία, Συμβούλιο Εμπειρογνώμων, ειδικοί στις τομεακές πολιτικές για όλα τα στάδια, από το σχεδιασμό έως την αποτίμηση - μεθοδολογίες και εργαλεία).
- Διαμόρφωση πλαισίου κατανόησης της Ομάδας Στόχου των υποχρεώσεων και της διεκδίκησης των δικαιωμάτων.

Ο επιχειρησιακός σχεδιασμός για την περίοδο 2017-2021 βασίστηκε:

α) στη χαρτογράφηση και τυπολογική κατάταξη και

β) στην ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης που προέκυψε από πηγές πληροφόρησης από δομές που λειτουργούν στο πεδίο, από τη διαδικασία διαβούλευσης, κ.λπ. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι με στόχο την εξειδίκευση έργων και δράσεων με βάση τα ιδιαίτερα χωρικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά των περιοχών παρέμβασης καθώς και την ενεργοποίηση όλων των εμπλεκόμενων φορέων σε τοπικό επίπεδο, η Ειδική Γραμματεία, με την υποστήριξη της ΜΟΔ Α.Ε. - Ομάδα Υποστήριξης Δικαιούχων Ευπαθών Ομάδων Πληθυσμού- εκπόνησε Πρότυπο Τοπικό Σχέδιο Δράσης για τους δήμους με πληθυσμούς Ρομά. Επιπρόσθετα, σε συνεργασία με τα Παραρτήματα Ρομά των Κέντρων Κοινότητας η Ειδική Γραμματεία συντόνισε την κατάρτιση Σχεδίων Δράσης των Παραρτημάτων Ρομά με στόχο την περαιτέρω εξειδίκευση δράσεων σε όλους τους τομείς πολιτικής σε τοπικό επίπεδο. Όλα τα παραπάνω σε συνδυασμό με τις τακτικές αυτοψίες και επισκέψεις της Ειδικής Γραμματείας σε δήμους και καταυλισμούς, αποτέλεσαν τις πηγές πληροφόρησης και τεκμηρίωσης βάσει των οποίων σχεδιάστηκε η πρώτη φάση εξειδίκευσης του Εθνικού Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά.

Το παρόν Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης, ως η πρώτη φάση εξειδίκευσης της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά, μέσα από ένα εύρος στοχευμένων πολιτικών παρεμβάσεων και ενεργειών χωρικού, τομεακού - οριζόντιου και συνοδευτικού - υποστηρικτικού χαρακτήρα, αποσκοπεί να αποτελέσει σημαντικό εργαλείο για την αντιμετώπιση των παραγόντων που υπονομεύουν την κοινωνική ένταξη των Ρομά, την απόλαυση της ισοτιμίας τους στην ελληνική κοινωνία και διασφαλίζουν την απαραίτητη διασφάλιση της κοινωνικής συνοχής.

Επισημαίνεται ότι το Επιχειρησιακό Σχέδιο εστιάζει κυρίως σε στοχευμένες πολιτικές για την ομάδα - στόχο. Γενικότερες πολιτικές για ευάλωτες και ευπαθείς ομάδες με ωφελούμενο πληθυσμό και άτομα από την ομάδα στόχο των Ρομά δεν αναφέρονται αναλυτικά εντός του Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης χωρίς αυτό να σημαίνει ότι η παρακολούθηση συμμετοχής των Ρομά σε αυτές δεν αποτελεί σημαντικό έργο της Ειδικής Γραμματείας.

Επιπρόσθετα, το Επιχειρησιακό Σχέδιο έχει μια δυναμική εξέλιξης και εντός της πενταετίας 2017 - 2021. Η αποτίμηση των παρεμβάσεων, οι περαιτέρω εξελίξεις όπως και οι νέες αναδυόμενες ανάγκες δύναται να τροποποιήσουν και να εμπλουτίσουν το επιχειρησιακό σχέδιο χωρίς όμως να υπονομεύσουν τους βασικούς στόχους των πολιτικών παρεμβάσεων.

Οι παρεμβάσεις θα παρακολουθούνται και αποτιμώνται μέσω του Εθνικού Μηχανισμού Παρακολούθησης, Συντονισμού, και Αξιολόγησης των Πολιτικών Κοινωνικής Ένταξης και Κοινωνικής Συνοχής για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας και τη δυνατότητα, εφόσον κριθεί αναγκαίο, αναδιαμόρφωσης τους.

Εθνικός Μηχανισμός Παρακολούθησης

Με στόχο τη βελτίωση της αποτελεσματικότητάς του Εθνικού Συστήματος κοινωνικής ένταξης σχεδιάστηκε και υλοποιείται σταδιακά η αναδιοργάνωση του, μέσω ενός σύγχρονου Εθνικού Συστήματος το οποίο στηρίζεται σε δύο πυλώνες:

(α) τον Εθνικό Μηχανισμό Παρακολούθησης, Συντονισμού και Αξιολόγησης των πολιτικών κοινωνικής ένταξης και κοινωνικής συνοχής (Εθνικό Μηχανισμό) και

(β) τον Οργανισμό Προνοιακών Επιδομάτων Κοινωνικής Αλληλεγγύης (ΟΠΕΚΑ).

Ο πρώτος πυλώνας, δηλαδή ο Εθνικός Μηχανισμός (ΕΜ), συστήθηκε με το ν.4445/2016 (ΦΕΚ 236 Α'). Αποτελεί τον ενιαίο οργανικό σχηματισμό που έχει ως σκοπό, μεταξύ άλλων, τη διαπίστωση των κοινωνικών αναγκών, το συντονισμό της χάραξης πολιτικών κοινωνικής ένταξης, την παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής τους, την ενίσχυση της πληροφόρησης, της διαφάνειας, της αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητας του συστήματος κοινωνικής προστασίας. Δρα συνεκτικά μεταξύ του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και των λοιπών Υπουργείων που ασκούν κοινωνική πολιτική, χωρίς να μεταβάλλει τις αρμοδιότητές τους ως προς την υλοποίηση, παρακολούθηση και αξιολόγηση της πολιτικής αυτής.

Ο Εθνικός Μηχανισμός διαρθρώνεται σε 2 (δύο) επίπεδα κεντρικό και αυτοδιοικητικό, ενώ η ραχοκοκαλιά του, που συνδέει όλα τα όργανα που μετέχουν σε αυτόν, είναι το Ενιαίο Γεωπληροφοριακό Σύστημα με τα τρία υποσυστήματά του: το υποσύστημα δεδομένων, το γεωπληροφοριακό υποσύστημα και το υποσύστημα υποστήριξης λήψης αποφάσεων.

Τα Κέντρα Κοινότητας λειτουργούν ως το σημείο εισόδου του συστήματος στην τοπική κοινωνία. Σκοπός της λειτουργίας των Κέντρων Κοινότητας, ως υπηρεσίες πρώτης υποδοχής, είναι η δημιουργία ενός τοπικού σημείου αναφοράς, η υποστήριξη των δήμων στην εφαρμογή κοινωνικών πολιτικών, αλλά και η τροφοδότηση του Εθνικού Μηχανισμού με στοιχεία. Διατίθεται έτσι για πρώτη φορά στο επίπεδο του δήμου ένα ψηφιακό εργαλείο στην υπηρεσία του πολίτη, σε όλους τους δήμους, καθώς πρόσβαση στο πληροφοριακό σύστημα έχουν και οι δήμοι στους οποίους δεν υπάρχουν Κέντρα Κοινότητας.

Στο πλαίσιο των κέντρων κοινότητας, εντάσσονται Παραρτήματα Ρομά, Κέντρα Ένταξης Μεταναστών, δομές όπως κέντρα κατοικημένων γυναικών, και άμεσα θα ενταχθούν και τα Κέντρα για την Ολοκληρωμένη Φροντίδα Ηλικιωμένων (ΟΦΗΛΗ), δηλαδή τη διοικητική και ηλεκτρονική σύνδεση τριών δράσεων για τους ηλικιωμένους: το «Βοήθεια στο Σπίτι», τα Κέντρα Ανοικτής Προστασίας Ηλικιωμένων (ΚΑΠΗ) και τα Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΚΗΦΗ).

3.1.

Χαρτογράφηση και τυπολογική κατάταξη των οικισμών- καταυλισμών Ρομά

Η Ειδική Γραμματεία λαμβάνοντας υπόψη την έλλειψη πρόσφατων στοιχείων και δεδομένων σχετικά με την κατάσταση των Ρομά στη χώρα μας, διεξήγαγε το 2017 χαρτογράφηση όλων των οικισμών και καταυλισμών της χώρας και προχώρησε στην τυπολογική κατάταξη αυτών βάσει των συνθηκών διαβίωσης. Η χαρτογράφηση στηρίχθηκε στη συλλογή στοιχείων και δεδομένων από:

- την προϋπάρχουσα βάση δεδομένων του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης⁵ (ΕΚΚΑ) - εισροές - αποτυπώσεις Δήμων-
- τις Περιφερειακές Στρατηγικές για τους Ρομά και
- τα Τοπικά Σχέδια Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά των Δήμων.

Η τυπολογική ανάλυση βασίστηκε κυρίως στο «στεγαστικό-οικιστικό κριτήριο». Το κριτήριο αυτό αφορά στον τύπο οικισμού, στη σχέση με ορισμένες βασικές παραμέτρους όπως:

- τη σύνδεση με τον αστικό ιστό
- την ένταξη ή μη στο σχέδιο πόλεως
- τον τύπο των κτισμάτων, των παραπηγμάτων ή /και των πρόχειρων κατασκευών
- την οδοποιία και την πεζοδρόμηση
- το αποχετευτικό δίκτυο και το δίκτυο όμβριων υδάτων
- τη σύνδεση των νοικοκυριών με τα δίκτυα κοινής ωφελείας
- την απόσταση από την πλησιέστερη δημόσια συγκοινωνία
- την ύπαρξη ή μη δημόσιων κάδων απορριμμάτων

Επιπλέον, η χαρτογράφηση αξιοποίησε και ορισμένες επιπρόσθετες/συμπληρωματικές παραμέτρους με στόχο τη διαμόρφωση μιας σφαιρικής εικόνας για κάθε καταυλισμό και περιοχή διαβίωσης των Ρομά. Οι επιπρόσθετες παράμετροι αφορούσαν:

- στον συνολικό πληθυσμό
- στην απασχόληση
- στις υποδομές υγείας
- στην κοινωνική φροντίδα και αλληλεγγύη, καθώς και
- στην εκπαίδευση

Σύμφωνα με την χαρτογράφηση και τυπολογική κατάταξη των περιοχών διαβίωσης των Ρομά, το 2017 συνολικά **εντοπίζονται 354 περιοχές** διαβίωσης Ρομά με **συνολικό πληθυσμό 104.210 κατοίκους**. Οι περιοχές διαβίωσης της χώρας κατηγοριοποιούνται σε τρεις (3) βασικούς τύπους:

Τύπος I «Άκρως υποβαθμισμένες περιοχές»

Τύπος II «Μικτός καταυλισμός» και

Τύπος III «Γειτονιά» (πίνακες 1 & 2).

⁵Το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης υπήρξε το Εθνικό Σημείο Επαφής για θέματα Ρομά πριν τη σύσταση της Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά.

Πίνακας 1: Περιοχές διαβίωσης ανά τύπο και αριθμό κατοίκων

	Περιοχές	Κάτοικοι
Τύπου I	76	8.582
Τύπου II	159	59.292
Τύπου III	119	36.336
Σύνολο	354	104.210

Πίνακας 2. Βασική τυπολογία οικισμών διαβίωσης Ρομά

Τύπου I «Άκρως υποβαθμισμένες περιοχές»
Συνθήκες διαβίωσης μη αποδεκτές με καλύβια, παραπήγματα και απουσία βασικών υποδομών.
Τύπου II ««Μικτός καταυλισμός»
Ανάμιξη σπιτιών με πρόχειρες κατασκευές (παραπήγματα, σκηνές /τσαντίρια, λυόμενες κατασκευές (container) με μόνιμη, συνήθως, χρήση και μερική υποδομή (ύδρευσης, ηλεκτροδότησης, οδοποιίας), συνήθως στις παρυφές κατοικημένης περιοχής.
Τύπου III «Γειτονιά»
«Γειτονιά» σε μόνιμη χρήση, συχνά σε υποβαθμισμένες περιοχές του αστικού ιστού (κυρίως σπίτια, κανονική οικοδομή - διαμερίσματα ή μονοκατοικίες και κάποιες λυόμενες κατασκευές (container).

Ο Τύπος I «Άκρως υποβαθμισμένες περιοχές» αφορά 76 περιοχές (καταυλισμοί) στις οποίες διαμένουν 8.582 κάτοικοι. Οι περιοχές αυτές είναι πλήρως ή σχετικά ακατάλληλες για κατοίκηση, είτε γιατί βρίσκονται κοντά σε χωματερή, βάλτο κ.α., είτε γιατί υπάρχει παντελής έλλειψη υποδομών, ή/και μεγάλη χιλιομετρική απόσταση από τον πλησιέστερο αστικό ιστό.

Ο Τύπος II ««Μικτός καταυλισμός» αφορά συνολικά 159 περιοχές (οικισμοί) στις οποίες διαμένουν 59.292 κάτοικοι. Οι περιοχές αυτές είτε χαρακτηρίζονται από μεγάλη συγκέντρωση πληθυσμού, όπου υπάρχουν ορισμένες υποτυπώδεις υποδομές, κάποια σπίτια και αρκετά παραπήγματα -τα οποία συνήθως είναι εκτός σχεδίου-, είτε είναι περιοχές όπου υπάρχουν αρκετές υποδομές και υπολείπονται ορισμένες, υπάρχουν αρκετά σπίτια, αλλά και παραπήγματα και βρίσκονται στις παρυφές της πόλης συνήθως εντός σχεδίου πόλεως ή σε διαδικασία ένταξης στο σχέδιο πόλης. Επιπλέον, στην κατηγορία αυτή υπάγονται και οι περιοχές που γειτνιάζουν με τον αστικό ιστό, αλλά υπολείπονται κάποιων υποδομών, έχουν κυρίως σπίτια και ορισμένα παραπήγματα. Είναι κυρίως εντός σχεδίου πόλης πιθανά με ορισμένους θύλακες εκτός σχεδίου πόλης.

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι ένα μέρος των περιοχών Τύπου II παρουσιάζει αρκετές ομοιότητες με τους οικισμούς τύπου I ή/και έχουν θύλακες εντός των περιοχών τους σε πλήρη εξαθλίωση.

Ο Τύπος III ««Γειτονιά» αφορά συνολικά 119 περιοχές στις οποίες διαμένουν 36.336 κάτοικοι. Οι περιοχές αυτές βρίσκονται μέσα στον αστικό ιστό ή σε άμεση σύνδεση με αυτόν, όπου υπάρχει η ανάγκη συμπλήρωσης των υποδομών και αναβάθμισης αυτών, έχουν κυρίως σπίτια, ορισμένα από τα οποία χρήζουν βελτίωσης. Επιπλέον, στην κατηγορία αυτή

εντάσσονται περιοχές που χρήζουν ολοκλήρωσης των υποδομών με έμφαση στην βελτίωση διασύνδεσης με τις κοινωνικές υπηρεσίες και την κοινωνική ένταξη του πληθυσμού, καθώς και περιοχές όπου τόσο το στεγαστικό όσο και οι υποδομές είναι σε μεγάλο βαθμό ικανοποιητικές και πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην πλήρη κοινωνική ένταξη του πληθυσμού.

Ο πληθυσμός των Ρομά παρουσιάζει και διακριτά περιφερειακά χαρακτηριστικά, τόσο ως προς τον τύπο των οικισμών όσο και ως προς τα πληθυσμιακά μεγέθη. Η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας συγκεντρώνει τους περισσότερους οικισμούς/καταυλισμούς (65 οικισμοί) ακολουθούμενη από τις Περιφέρειες Πελοποννήσου (53 οικισμοί/καταυλισμοί), Κεντρικής Μακεδονίας (47 οικισμοί/καταυλισμοί), Αττικής (44 οικισμοί), Στερεάς Ελλάδας (36 οικισμοί/καταυλισμοί) και Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης (32 οικισμοί/καταυλισμοί). Η Περιφέρεια Αττικής συγκεντρώνει τον μεγαλύτερο πληθυσμιακό αριθμό κατοίκων (περίπου 30.363) και ακολουθούν οι Περιφέρειες Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (περίπου 16.435), Δυτικής Ελλάδας (περίπου 15.898), Κεντρικής Μακεδονίας (περίπου 15.374) και Θεσσαλίας (περίπου 14.534).

Η Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής Ένταξης Ρομά προσαρμόζει την χαρτογράφηση και τυπολογική ανάλυση των καταυλισμών / οικισμών διαβίωσης των Ρομά με στοιχεία που προκύπτουν από τη διενέργεια εκθέσεων υγειονομικής αναγνώρισης και ελέγχου. Η επίσημη επικαιροποίηση της χαρτογράφησης για το σύνολο των καταυλισμών/ οικισμών Ρομά θα πραγματοποιηθεί στο τέλος του 2019.

Πίνακας 3: Αριθμός οικισμών και τύποι οικισμών ανά Περιφέρεια

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ	ΟΙΚΙΣΜΟΙ			ΣΥΝΟΛΟ ΟΙΚΙΣΜΩΝ	% ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΟΙΚΙΣΜΩΝ
		Τύπου I	Τύπου II	Τύπου III		
ΑΤΤΙΚΗ	30.363	12	13	19	44	12,4%
ΑΝ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ- ΘΡΑΚΗ	16.435	5	9	18	32	9,0%
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	15.374	11	22	14	47	13,3%
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	15.898	9	30	26	65	18,4%
ΘΕΣΣΑΛΙΑ	14.534	2	7	4	13	3,7%
ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	4.958	9	16	11	36	10,2%
ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	1.661	7	40	6	53	15,0%
ΗΠΕΙΡΟΣ	1.500	4	4	3	11	3,1%
ΚΡΗΤΗ	1.211	2	1	7	10	2,8%
ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	755	4	9	6	19	5,4%
ΙΟΝΙΑ	639	6	6	3	15	4,2%
ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	554	3	1	2	6	1,7%
ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	328	2	1	0	3	0,8%
ΣΥΝΟΛΟ	104.210	76	159	119	354	100%

Πηγή: Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά, 2017

Κοινωνικό - οικονομικά χαρακτηριστικά της ομάδας στόχου των Ρομά

Οι συνθήκες διαβίωσης και η στέγαση, επηρεάζουν την γενικότερη υφιστάμενη κατάσταση των Ρομά στην χώρα μας, δεδομένου ότι διαφοροποιούνται ανά τύπο οικισμού και έχουν επηρεαστεί από τους ακόλουθους παράγοντες⁷:

- Την οικονομική κρίση των τελευταίων επτά ετών
- Την έλλειψη ενός επαρκούς και αποτελεσματικού δικτύου κοινωνικής προστασίας
- Τις δυσμενείς επιπτώσεις προγενέστερων ρυθμιστικών παρεμβάσεων σε συγκεκριμένες οικονομικές δραστηριότητες, όπως για παράδειγμα τη δυσανάλογη αύξηση των προστίμων που αφορούν στο πλανόδιο και υπαίθριο εμπόριο και τον γεωγραφικό περιορισμό άσκησης του πλανοδίου εμπορίου
- Την μη αποτελεσματικότητα του θεσμικού πλαισίου για παρεμβάσεις προσωρινών μετεγκαταστάσεων και κάλυψης επείγουσών αναγκών (πχ. πρόσβαση σε βασικά δημόσια αγαθά και δομές υγιεινής)
- Τη διατήρηση και ένταση των στερεοτύπων εις βάρος των Ρομά
- Τη διατήρηση της πρακτικής των εθιμοτυπικών «γάμων» ανήλικων που υπονομεύει την σχολική και ευρύτερη κοινωνική ένταξη των νέων Ρομά,
- Τις αλλαγές στο εργατικό δυναμικό από τη δεκαετία του '90 (αποβιομηχάνιση, μετάβαση στις υπηρεσίες, θέσεις εργασίας για μέση και υψηλή εξειδίκευση, αντικατάσταση χειροτεχνίας από εισαγόμενα τυποποιημένα προϊόντα χαμηλού κόστους, αύξηση του ανταγωνισμού στις εργασίες ανειδίκευτων και χαμηλής ειδίκευσης λόγω της εισροής των μεταναστών)

Όλα τα παραπάνω συνθέτουν ένα αλληλό-τροφοδοτούμενο φαύλο κύκλο όπου τα αρχικά μειονεκτήματα, όπως η μη ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και ο αναλφαριθμητισμός οδηγούν σε οικονομικό, κοινωνικό και χωρικό αποκλεισμό. Η πληθυσμιακή ομάδα των Ρομά βιώνει σε μεγάλο βαθμό ακραία περιθωριοποίηση, φαινόμενο που συμβάλει στη διάσπαση των όποιων κοινωνικών δεσμών με το λοιπό πληθυσμό, υπονομεύει την κοινωνική συνοχή και την καθιστά εύαλωτη στην εισχώρηση παραβατικών στοιχείων στις κοινότητες Ρομά.

Συνολικά, παράγοντες όπως:

- οι ακατάλληλες συνθήκες διαβίωσης,
- η δυσκολία πρόσβασης στην αγορά εργασίας,
- ο αναλφαριθμητισμός,
- η παραβατικότητα / εγκληματικότητα ιδιαίτερα όταν αφορά νεαρά άτομα,
- οι συνθήκες και οι πρακτικές των Ρομά, όπως οι πρώιμοι/ανήλικοι γάμοι και ο εγκλωβισμός των γυναικών στη φροντίδα όλης της οικογένειας,
- οι τεχνικές επιβίωσης, όπως η επαιτεία,
- η δυσκολία ενεργοποίησης και διεκδίκησης με πολιτικά μέσα και η χειραγώγηση ορισμένες φορές του πληθυσμού από τους εκπροσώπους τους - πατρωνία αλλά και της εκμετάλλευσής τους από πολιτικούς για ψηφοθηρικούς λόγους και
- η σιωπηρή και εκ του αποτελέσματος μετατόπιση ευθύνης από την πολιτεία στους τοπικούς «αρχηγούς»,

διαμόρφωσαν ένα πλαίσιο κοινωνικής επιβίωσης που ευνοεί την προσφυγή στην επαιτεία και τις μικροαπάτες, τις διαμάχες μεταξύ φατριών, την εσωτερική του στίγματος που οδηγεί στην επιθετικότητα ή την απόσυρση, τον αντί-ταιγανισμό και την αντίληψη του κυρίαρχου πληθυσμού περί της υπευθυνότητας των ίδιων των Ρομά για την κατάστασή τους.

Είναι εμφανές ότι το κόστος αποκλεισμού του πληθυσμού Ρομά εκτιμάται να είναι τεράστιο, ιδιαίτερα σε συνθήκες δημοσιονομικής σταθεροποίησης, έτσι όπως αυτό μπορεί να προσεγγιστεί μέσω του άμεσου και έμμεσου κόστους της

⁷ Τα παραπάνω στοιχεία βασίζονται σε πανελλαδική δειγματοληπτική έρευνα του 2008, ερευνητικά δεδομένα και σχετικές δημοσιεύσεις του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (EU MIDIS I & II), καθώς και τις διαθέσιμες κοινωνικές έρευνες- απογραφές σε συγκεκριμένες περιοχές και οικισμούς διαβίωσης Ρομά.

παραβατικότητας (πχ. δαπάνες διαβίωσης στις φυλακές, δαπάνες αποκατάστασης των εγκληματικών δραστηριοτήτων, αποφυγή δημοσίων εσόδων), της άτυπης οικονομίας (διαφυγή ασφαλιστικών και φορολογικών εσόδων), της απαξίωσης νεανικού πληθυσμού λόγω αναλφαβητισμού (μείωση δυναμικού συνεισφοράς στην απασχόληση και τα δημόσια έσοδα), της συντήρησης μέσω κοινωνικών επιδομάτων και του κόστους ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης λόγω κακής υγείας και διαβίωσης σε περιοχές υψηλής επικινδυνότητας (πχ. δίπλα σε χωματερές). Βάσει του υπολογισμού του κόστους αποκλεισμού των Ρομά στη Σλοβακία (4,6 δις ευρώ το 2010), στην Ελλάδα μπορεί να προσεγγιστεί το αντίστοιχο κόστος αποκλεισμού σε 1,2 δις ευρώ ετησίως (τιμές 2010), ποσό που αντιστοιχεί στο 0,5% του ΑΕΠ και στο 2,5% των δαπανών της γενικής κυβέρνησης παραπομπή⁸.

Με βάση τα ανωτέρω, παρακάτω παρουσιάζονται αναλυτικά οι στρατηγικοί στόχοι για το 2017-2021, οι άξονες πολιτικής και οι αντίστοιχες πολιτικές παρεμβάσεις.

3.2.

Στρατηγικοί στόχοι – όραμα του Εθνικού Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά

Πρωταρχικός στόχος της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά είναι η **άρση του κοινωνικού αποκλεισμού και η δημιουργία των προϋποθέσεων που θα οδηγήσουν στην κοινωνική ένταξη.**

Κατ' αντιστοιχία των στόχων της Εθνικής Στρατηγικής, για την περίοδο 2017-2021 το Εθνικό Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης στοχεύει στην επίτευξη των παρακάτω τριών (3) ειδικών στρατηγικών στόχων.

Στρατηγικός στόχος 1: Εξάλειψη της εξαθλίωσης - βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και ολοκλήρωση των βασικών υποδομών

Σκοπός του στόχου 1 είναι να βελτιωθούν οι συνθήκες διαβίωσης και να εξαλειφθεί η εξαθλίωση, ώστε να είναι εφικτή η σταδιακή κοινωνική ένταξη και η αρμονική συνύπαρξη όλων σε τοπικό επίπεδο, με ένα σύνολο μέτρων και δράσεων όλων των κατευθύνσεων κατ' αντιστοιχία των τριών τύπων οικισμών.

Στρατηγικός Στόχος 2: Ανάπτυξη τομεακών παρεμβάσεων και υποστηρικτικών υπηρεσιών για την επίτευξη της κοινωνικής ένταξης.

Σκοπός τους Στρατηγικού Στόχου 2 είναι η ανάπτυξη ενός πλέγματος πολιτικών σε όλους τους συναφείς τομείς: εκπαίδευση, απασχόληση, υγεία, και υποστηρικτικών παρεμβάσεων κοινωνικής μέριμνας. Για την επίτευξη του στόχου αυτού προγραμματίζονται ενέργειες παροχής εξατομικευμένης υποστήριξης καθώς και συστημικές παρεμβάσεις προς τα υπό ένταξη άτομα και οικογένειες.

Στρατηγικός Στόχος 3: Ενδυνάμωση και ενεργοποίηση τοπικής κοινότητας -Ρομά και μη Ρομά πολιτών- για ενεργή συμμετοχή στα τοπικά, κοινωνικά δρώμενα

Σκοπός του Στρατηγικού Στόχου 3 είναι να διαμορφώσει τις απαραίτητες συνθήκες για την ανάπτυξη κοινωνικού διαλόγου και συναίνεσης, μέσω δράσεων κοινωνικής χειραφέτησης, ενδυνάμωσης και ίσης συμμετοχής Ρομά και μη-Ρομά πολιτών. Ο στόχος αυτός θα επιτευχθεί μέσω της δημιουργίας τοπικών δικτύων οργάνωσης (grassroots organizations - οργάνωσης της βάσης - τοπικών κοινωνιών). Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη συμμετοχή και ενεργοποίηση των νέων και των γυναικών Ρομά.

⁸ Η επεξεργασία των στοιχείων έγινε από την Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά κατ' αναλογία έρευνας στην περίπτωση της Σλοβακίας <https://www.iz.sk/download-files/en/osf-cost-of-non-inclusion.pdf>.

Σχηματική απεικόνιση Στρατηγικών Στόχων Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης 2017-2021

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 1	Εξάλειψη της εξαθλίωσης - Βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και ολοκλήρωση των βασικών υποδομών
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 2	Ανάπτυξη τομεακών παρεμβάσεων και υποστηρικτικών υπηρεσιών για την επίτευξη της κοινωνικής ένταξης
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ 3	Ενδυνάμωση και ενεργοποίηση τοπικής κοινότητας -Ρομά και μη Ρομά πολιτών- για ενεργή συμμετοχή στα τοπικά, κοινωνικά δρώμενα

Όπως αναφέρθηκε παραπάνω, το Επιχειρησιακό Σχέδιο Δράσης χωρίζεται σε **τρεις (3) άξονες**. Ο πρώτος άξονας αφορά τις **χωρικές παρεμβάσεις** οι οποίες εξειδικεύουν τις πολιτικές στον τομέα της στέγασης. Ο δεύτερος άξονας περιλαμβάνει όλες τις **οριζόντιες τομεακές πολιτικές**, οι οποίες εξειδικεύουν ένα εύρος πολιτικών σε όλους τους επιμέρους τομείς της κοινωνικής ένταξης: την εκπαίδευση, την απασχόληση, την υγεία, την κοινωνική μέριμνα, τον πολιτισμό και τον αθλητισμό, και ο τρίτος άξονας αφορά στις **συνοδευτικές - υποστηρικτικές πολιτικές** με παρεμβάσεις για την ενδυνάμωση, την ευαισθητοποίηση και ενεργή συμμετοχή του πληθυσμού. Ο κάθε άξονας πολιτικής συνδέεται με τον αντίστοιχο στρατηγικό στόχο.

Η γενικότερη προσέγγιση του Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης βασίζεται στις αρχές της ολιστικής προσέγγισης και αποσκοπεί να διαμορφώσει το πλαίσιο για την παροχή εξατομικευμένων ενεργειών που να ανταποκρίνονται στις πραγματικές ανάγκες του πληθυσμού. Παράλληλα, επιδιώκεται η συνεχή και ενεργή συμμετοχή των Ρομά σε όλα τα στάδια της διαδικασίας της ένταξης μέσω της διαβούλευσης και δράσεων ενδυνάμωσης.

ΑΞΟΝΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΑΞΟΝΑΣ Α:

ΧΩΡΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

ΑΞΟΝΑΣ Α: ΧΩΡΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

Οι χωρικές παρεμβάσεις αποτελούν πολιτικές οι οποίες υλοποιούνται σε συγκεκριμένες περιοχές, χωρικά προσδιοριζόμενες και κυρίως αφορούν στον τομέα της στέγασης και των υποδομών. Ο άξονας αυτός συνδέεται με τον στρατηγικό στόχο 1 ο οποίος αποσκοπεί να συμβάλει ουσιαστικά και έμπρακτα στην εξάλειψη της εξαθλίωσης μέσω των οργανωμένων χώρων προσωρινής μετεγκατάστασης, τη βελτίωση συνθηκών διαβίωσης, την αντικατάσταση παραπηγμάτων με οικίσκους, την ανάπτυξη ή ολοκλήρωση υποδομών και την επιδότηση ενοικίου.

A.1

Στέγαση – Υποδομές

Περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης- Στέγαση & Υποδομές

Βασικό άξονα πολιτικής της Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά αποτελεί η στέγαση, καθώς είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με κάθε πτυχή της κοινωνικής ζωής και αξιοπρέπειας κάθε ανθρώπου. Σύμφωνα με την χαρτογράφηση της Ειδικής Γραμματείας καθώς και με πρόσφατες μελέτες⁹, στην χώρα μας ένα σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού Ρομά διαμένει σε εξαιρετικά ακατάλληλες στεγαστικές συνθήκες, σε πρόχειρα καταλύματα- παραπήγματα, με ελλιπή πρόσβαση σε ηλεκτρικό ρεύμα, πόσιμο και τρεχούμενο νερό, σε περιοχές χωρίς στοιχειώδεις υποδομές οδοποιίας, περιορισμένη αποκομιδή απορριμμάτων, και μη-σύνδεση στα δίκτυα κοινής ωφέλειας.

Η ίδια κατάσταση είχε καταγράψει και το 2008, δηλαδή δέκα χρόνια πριν και αφού είχαν ολοκληρωθεί οι δράσεις στεγαστικής αποκατάστασης μέσω της παροχής στεγαστικών δανείων. Η αποτύπωση των στεγαστικών συνθηκών τότε, όπως περίπου και σήμερα, έδειχνε ότι σημαντικός αριθμός του πληθυσμού Ρομά διαβιούσε σε παράγκες, καλύβια, καταλύματα πρόχειρης κατασκευής, κοντέινερ και τσαντίρια. Οι περιοχές εγκατάστασής τους ήταν ακατάλληλες για οικιστική χρήση, σε θέσεις με ιδιαίτερη περιβαλλοντική ευαλωτότητα και επικινδυνότητα (πχ. γεινίαση με χωματερή, κοίτες ποταμών, σε ρέματα, κ.ά). Σε ακατάλληλες θέσεις βρισκόνταν περίπου 54% των αμιγών καταυλισμών, 40% των μικτών και 27% των γειτονιών. Το 60% των αμιγών καταυλισμών χαρακτηριζόταν από παντελή έλλειψη διαμορφωμένου οδικού δικτύου. Ο δημοτικός φωτισμός, η πρόσβαση σε ηλεκτρικό ρεύμα, νερό και αποχετευτικό δίκτυο είναι περιορισμένα ή και ανύπαρκτα, ενώ σε αρκετές περιπτώσεις καταγράφονται μη νόμιμες παροχές ρεύματος με ιδιαίτερα επικίνδυνες συνδέσεις με κάποιο δίκτυο. Επίσης, σε πολλές περιπτώσεις, οι οικισμοί και οι καταυλισμοί βρισκόνταν και συνεχίζουν να βρίσκονται ως σήμερα, παράνομα σε ιδιωτικούς, δημοτικούς ή δημόσιους χώρους.

⁹Τ ΕΥΣΕΚΤ, Αποτίμηση των δράσεων που εντάσσονται στο Εθνικό Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα καθώς και άλλων δράσεων που αφορούν τη συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα, Μελέτη για την Καταγραφή της Υφιστάμενης Κατάστασης των ΡΟΜΑ στην Ελλάδα, Απολογισμός Δράσεων και Εκπόνηση Σχεδίου Δράσης για την 4η Προγραμματική Περίοδο, Δήμος Μεγαρέων/ Περιφέρεια Αττικής (2017), Κοινωνική έρευνα-απογραφή στον οικισμό Βλυχό Μεγάρων.

Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά, Χαρτογράφηση οικισμών διαβίωσης Ρομά στην Ελλάδα, από την Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής Ένταξης Ρομά, Εκθέσεις του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA), αυτοψίες υγειονομικών υπηρεσιών σε περιοχές διαβίωσης Ρομά σχετικές μελέτες.

Συνολικά, η κάλυψη από σημαντικές υποδομές (οδοποιία) και η πρόσβαση σε δίκτυα (ηλεκτροδότησης, ύδρευσης, αποχέτευση) ήταν και παραμένει εξαιρετικά περιορισμένη σε αμιγείς καταυλισμούς, σε κάποιο βαθμό εξασφαλισμένη στους μικτούς καταυλισμούς και σε μεγάλο βαθμό υπαρκτή σε γειτονιές.

Υφιστάμενη Κατάσταση - Προβλήματα και Προκλήσεις

- Έλλειψη βασικών υποδομών και ακατάλληλες υγειονομικά συνθήκες
- Κακές συνθήκες στέγασης- ύπαρξη παραγκών-παραπηγμάτων
- Ελλιπείς υποδομές
- Περιοχές αποκομμένες από τον αστικό ιστό - Μη σύνδεση με τον αστικό ιστό (έλλειψη συγκοινωνίας)
- Υγειονομικοί και περιβαλλοντικοί κίνδυνοι
- Καταπατημένες ιδιωτικές εκτάσεις εκτός σχεδίου πόλης
- Έλλειψη διαμορφωμένων κοινόχρηστων χώρων
- Ανυπαρξία αποχετευτικού δικτύου
- Ανεπαρκής κάλυψη οικισμού με κάδους απορριμμάτων
- Προβλήματα με τις παροχές στα δίκτυα κοινής ωφέλειας

A.2.

Πολιτικές Παρεμβάσεις στον άξονα Στέγαση - Υποδομές

Όπως προαναφέρθηκε η στέγαση, και οι κατάλληλες συνθήκες διαβίωσης αποτελούν τον πυρήνα της κοινωνικής ένταξης. Δίχως την εξασφάλιση της αξιοπρεπούς διαβίωσης, η διαδικασία της κοινωνικής ένταξης δεν θα μπορέσει να ολοκληρωθεί με επιτυχία. Για το λόγο αυτό η στέγαση και η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης αντιμετωπίζονται με χωρικές παρεμβάσεις και εξειδικεύονται επιχειρησιακά βάσει των καταγεγραμμένων αναγκών και προβλημάτων της κάθε περιοχής με στόχο να αντιμετωπιστούν οι άθλιες συνθήκες, ιδιαίτερα στις ακατάλληλες περιοχές στις οποίες εγκυμονούν υγειονομικοί και περιβαλλοντικοί κίνδυνοι.

Παρακάτω παρουσιάζονται οι πολιτικές παρεμβάσεις και ενέργειες στον τομέα της στέγασης και των υποδομών.

A.2.1.

Οργανωμένοι χώροι προσωρινής μετεγκατάστασης

Εικόνα 1: Γενική άποψη οικισμού μετεγκατάστασης Δήμος Φαρσάλων

Σε θύλακες και καταυλισμούς όπου οι συνθήκες διαβίωσης είναι μη αποδεκτές και ο πληθυσμός διαβιεί σε παραπήγματα και χωρίς πρόσβαση σε βασικά αγαθά (ηλεκτροδότηση, νερό, αποχετευτικό σύστημα, κ.λπ.), ο δήμος δύναται μέσω του νομοθετικού πλαισίου, όπως αυτό αναφέρεται στο νόμο 4483/2017, άρθρο 159, να αναπτύξει οργανωμένο χώρο μετεγκατάστασης είτε σε νέα προτεινόμενη κατάλληλη έκταση ή εντός του υφιστάμενου καταυλισμού εφόσον τηρούνται οι απαιτούμενες προδιαγραφές.

Ειδικότερα, οι οργανωμένοι χώροι προσωρινής μετεγκατάστασης πρόκειται να δημιουργηθούν σε περιοχές Τύπου I και Τύπου II, δηλαδή σε περιοχές όπου οι Ρομά μένουν υπό άθλιες και ακατάλληλες συνθήκες. Η παραμονή στους χώρους μετεγκατάστασης είναι προσωρινή, έως ότου επιτευχθεί η ομαλή και πλήρη ένταξη τους στον ευρύτερο αστικό και κοινωνικό ιστό. Οι οργανωμένοι χώροι μετεγκατάστασης θα λειτουργούν βάσει του προτύπου της κοινωνικής κατοικίας, παρέχοντας, δηλαδή ολοκληρωμένες υποστηρικτικές υπηρεσίες σε όλους τους τομείς που άπτονται της κοινωνικής ένταξης των Ρομά, και κυρίως την εκπαίδευση, την απασχόληση και την υγεία. Έως την παρούσα χρονική περίοδο, έχουν εκφράσει ενδιαφέρον και προχωράνε οι σχετικές διαδικασίες: στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας οι Δήμοι Κατερίνης, Δέλτα-Χαλάστρα και Αμπελοκήπων-Μενεμένης, στην Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας-Θράκης ο Δήμος Κομοτηνής, στην Περιφέρεια Θεσσαλίας οι Δήμοι Σοφάδων και Φαρσάλων, στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου ο Δήμος Ρόδου και στην Περιφέρεια Κρήτης ο Δήμος Ηρακλείου.

Εικόνα 2: Σχέδιο Γενικής Διάταξης (Masterplan), οικισμού Δήμου Κατερίνης

Επιπλέον, στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας οι Δήμοι Δελφών, Λαμιέων, Ιστιαίας-Αιδηψού και Θηβών και στην Περιφέρεια Αττικής ο Δήμος Χαλανδρίου είχαν δρομολογήσει τις σχετικές διαδικασίες για ανάπτυξη χώρων μετεγκατάστασης, αλλά κατά το σχεδιασμό ή και έναρξη υλοποίησης των παρεμβάσεων προέκυψαν δυσκολίες. Στην παρούσα φάση, η Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά προχωρά σε περαιτέρω διερεύνηση για την εύρεση κατάλληλων εκτάσεων και για τους Δήμους: Σερρών, Πτολεμαΐδας, Μεσολογγίου, Δ. Αχαΐας, και Λέσβου.

Τέλος, σημειώνεται ότι σε ορισμένες περιπτώσεις, τα συγκροτήματα κοινωνικής κατοικίας θα αναπτυχθούν με το υφιστάμενο πολεοδομικό πλαίσιο με τις διαδικασίες του ειδικού χωρικού σχεδίου.

A.2.2.

Ομάδα Διαχείρισης των Οργανωμένων Χώρων Προσωρινής Μετεγκατάστασης

Στο πλαίσιο εφαρμογής του άρθρου 159 του ν. 4483/2017 για την προσωρινή μετεγκατάσταση ειδικών κοινωνικών ομάδων, προβλέπεται η λειτουργία οργανωμένων χώρων προσωρινής μετεγκατάστασης. Η λειτουργία αυτών των χώρων απαιτεί καθημερινή διαχειριστική μέριμνα και υποστήριξη τόσο για τα θέματα συλλογικής διαχείρισης του χώρου (π.χ. επιτήρηση χώρων για αποτροπή υποβάθμισης, καταγραφή προβλημάτων, προώθηση λύσεων ή επί τόπου αντιμετώπιση, διασύνδεση με τις αρμόδιες δημοτικές, περιφερειακές ή άλλες δημόσιες αρχές), όσο και για θέματα ατομικής/ οικογενειακής και οικιακής διαχείρισης (π.χ. λογαριασμοί κοινής ωφέλειας, καθημερινή συμβίωση - ειρηνική επίλυση των διαφορών).

Η μέχρι σήμερα εμπειρία από την μετεγκατάσταση ειδικών κοινωνικών ομάδων σε νέους χώρους έχει δείξει ότι η όλη προσπάθεια υπονομεύεται και αποτυγχάνει λόγω και της έλλειψης συστηματικής διαχείρισης και επιτήρησης του νέου χώρου. Για το σκοπό αυτό, ο Φορέας Υλοποίησης προβλέπεται να έχει διαχειριστικά καθήκοντα και να υποστηρίζεται μέσω μιας ομάδας διαχειριστικής μέριμνας που θα εδρεύει στον χώρο της προσωρινής μετεγκατάστασης και θα συνεργάζεται τόσο με όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες του δήμου, το Παράρτημα Ρομά και άλλες κοινωνικές δομές.

Η λειτουργία μιας τέτοιας ομάδας αντιμετωπίζει τον κίνδυνο υποβάθμισης και απαξίωσης των υποδομών του νέου χώρου, διασφαλίζει τη στήριξη και αποδοχή του πληθυσμού προς μετεγκατάσταση μέσω της απασχόλησης ατόμων από την ίδια την ομάδα των ωφελούμενων και αποτελεί υποστηρικτικό μηχανισμό για τα ζητήματα διοικητικής και οικονομικής διαχείρισης και μέριμνας του οργανωμένου χώρου. Η Ομάδα θα αποτελείται κατ' ελάχιστον από τέσσερα άτομα, από τα οποία το ένα θα ασκεί και καθήκοντα συντονιστή.

Η Ειδική Γραμματεία, έχει προχωρήσει στην εξειδίκευση του εφαρμοστικού πλαισίου -υπό μορφή ΚΥΑ- το οποίο εμπεριέχει πρότυπο- κανονισμό λειτουργίας και ιδιωτικού συμφωνητικού μεταξύ ωφελούμενων και δήμου/ φορέα διαχείρισης. Η δράση συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και ειδικότερα από το Θεματικό Στόχο 9 "Καταπολέμηση της Φτώχειας του Κοινωνικού Αποκλεισμού και Κάθε Μορφής Διακρίσεων των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΠΕΠ) 2014 - 2020. Κατά την εξειδίκευση της παρέμβασης προκύπτουν τα ακόλουθα στοιχεία ανά περιφέρεια:

A/A	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	Π/Υ
1	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ (Δ. Κομοτηνή)	259.200
2	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (Κατερίνης, Δέλτα-Χαλάστρα και Αμπελοκήπων-Μενεμένης)	1.036.800
3	ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	-
4	ΗΠΕΙΡΟΥ	-
5	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ (Δ. Σοφάδων, Δ. Φαρσάλων)	518.400
6	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (Δ. Δελφών, Δ. Θηβών, Δ. Ιστιαίας-Αιδηψού)	1.036.800
7	ΑΤΤΙΚΗΣ	500.000
8	ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (Δ. Ι.Π. Μεσολογγίου)	777.600
9	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	-
10	ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	-
11	ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ (Δ. Λέσβου)	259.200
12	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ (Δ. Ρόδου)	259.200
13	ΚΡΗΤΗΣ (Δ. Ηρακλείου)	259.200
	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	4.906.400

A.2.3.

Υποδομές – Αντικατάσταση παραπηγμάτων με οικίσκους

Σε περιοχές όπου σε μεγάλο ποσοστό έχει επιλυθεί το στεγαστικό και ο πληθυσμός Ρομά διαβιεί σε αποδεκτές συνθήκες εντός κατάλληλων σπιτιών, υπάρχει η δυνατότητα ανάπτυξης ή και ολοκλήρωσης έργων υποδομών (δίκτυα όμβριων, οδοποιία, δίκτυο αποχέτευσης, κλπ).

Επιπλέον, προβλέπεται η δημιουργία πολύκεντρου, εφόσον κρίνεται σκόπιμο από τον εκάστοτε δήμο, το οποίο θα λειτουργεί κοντά στην περιοχή που διαμένουν Ρομά και θα προσφέρει υποστηρικτικές υπηρεσίες κοινωνικής ένταξης.

Σε περιοχές όπου έχουν ολοκληρωθεί οι υποδομές ή βρίσκονται σε διαδικασία ολοκλήρωσης, αλλά οι συνθήκες στέγασης για ένα μέρος του πληθυσμού ή στο σύνολο του είναι ακατάλληλες υπάρχει η δυνατότητα αντικατάστασης παραπηγμάτων με οικισμούς. Τα οικόπεδα όπου θα εγκατασταθούν οι οικίσκοι δύναται να είναι ιδιόκτητα (με τίτλους κυριότητας) ή / και παραχωρημένες δημοτικές / δημόσιες εκτάσεις.

Εικόνα 3: Παράδειγμα Τύπου Κατοικίας για 3-5 ατόμων

Σημειώνεται ότι οι πόροι για την υλοποίηση των παραπάνω παρεμβάσεων που αφορούν σε έργα υποδομής και στεγαστικής υποστήριξης, έως σήμερα, καλύπτονται, κυρίως, από εθνικούς πόρους μέσω του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (Π.Δ.Ε.) χωρίς αυτό να αποκλείει τη συμμετοχή συγχρηματοδοτούμενων πόρων.

Αναφορικά με τα έργα υποδομών και αντικατάστασης παραπηγμάτων με οικίσκους, έως σήμερα έχουν αιτηθεί για χρηματοδότηση παρεμβάσεων οι ακόλουθοι Δήμοι¹⁰:

Πίνακας Δήμων και Οικισμών Τύπου I & II με Εκθέσεις Υγειονομικής Αναγνώρισης

ΔΗΜΟΣ	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΥΠΟΔΟΜΩΝ-ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΧΩΡΩΝ	Ενδεικτικός Π/Υ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ		
Ασπροπύργου	Ανάπτυξη σχολικού κτηρίου	250.000 €
Μεγαρέων	Κατασκευή Έργων Υποδομής στην περιοχή «Βλυχό» Μεγάρων όπου διαβιούν Ρομά	730.000,00 €
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ		
Ήλιδας	Κατασκευή Έργων Αποχέτευσης Ακαθάρτων και Όμβριων Υδάτων στους οικισμούς Παπακαυκά και Τσιχλείικα Αμαλιάδας και αντικατάσταση Παραπηγμάτων	2.333.156,39 €
Πηνειού	Νέος Περιφερειακός Δρόμος Δ.Κ. Τραγανού	700.000 €
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ		
Αμπελοκήπων-Μενεμένης	Διαμόρφωση/Ανάπλαση Κοινόχρηστων Χώρων, πεζοδρόμηση, ηλεκτροφωτισμός, Εργασίες πρασίνου	5.789.780,45 €
Δέλτα	Αποχετευτικό Δίκτυο, οδοποιία, Δίκτυο Ύδρευσης, Διαμόρφωση κοινόχρηστων Χώρων.	11.100.000 €
Σερρών	Επέκταση συμπλήρωση Δικτύου ΦΟΠ στους οικισμούς Αγ. Ραφαήλ και Φλωρίνης Σερρών και δίκτυο αποχέτευσης ομβρίων και ακαθάρτων	425.892,45 €
Κατερίνης	Εργασίες Προετοιμασίας Οργανωμένου Χώρου Προσωρινής Μετεγκατάστασης	88.447,34 €
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ		
Τρικκαίων	Κατασκευή Έργων Υποδομής στους οικισμούς Κηπάκι και Πύργου Τρικκαίων	1.307.267,92 €
Καρδίτσα	Έργα Οδοποιίας, Ύδρευσης και Αποχέτευσης Ομβρίων και Ακαθάρτων στον οικισμό Μαύρικα	700.000 €
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ		
Λαμιών	Κατασκευή Δικτύου Ύδρευσης	27.000,00 €
Θηβαίων	Κατασκευή δύο στεγανών σπητικών δεξαμενών λυμάτων	40.000,00 €
	Ενδεικτικός Συνολικός Προϋπολογισμός	23.491.544,55 €

¹⁰Οι συγκεκριμένες παρεμβάσεις αναμένεται να ολοκληρωθούν κατά τη χρονική περίοδο υλοποίησης του Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης 2017-2021.

A.2.4.

Βελτίωση Συνθηκών Διαβίωσης - Δημιουργία Πολύκεντρων

Επιπρόσθετα βάσει του νόμου 4483/2017, άρθρο 159 σε καταυλισμούς και θύλακες με μη αποδεκτές συνθήκες και σε περιπτώσεις όπου δεν υπάρχει ακόμη η ετοιμότητα για μετεγκατάσταση, ο δήμος οφείλει να παρέχει έκτακτα μέτρα υποστήριξης, όπως αυτά προκύπτουν από τις αντίστοιχες εκθέσεις υγειονομικής αναγνώρισης που έχουν διενεργήσει οι αρμόδιες Διευθύνσεις Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας των Περιφερειών.

Η παρέμβαση έχει προσωρινό χαρακτήρα που στοχεύει, μέσω της βελτίωσης της ατομικής και της περιβαλλοντικής υγιεινής, στη διασφάλιση της δημόσιας υγείας και στην πρόσβαση ειδικών κοινωνικών ομάδων που ζουν σε συνθήκες κοινωνικού αποκλεισμού σε βασικά αγαθά κοινωνικής ωφέλειας. Επιπρόσθετα, σκοπός της παρέμβασης είναι η ατομική

Εικόνα 4: Πρότυπη Διάταξη Πολυκέντρου

Λόγω του πολυδιάστατου χαρακτήρα η παρέμβαση αφορά δύο τομειακές πολιτικές. Την παρούσα παρέμβαση που αφορά έργα υποδομής και την παρέμβαση στον τομέα Δημόσια Υγεία και Υγιεινή για τη λειτουργία των δομών της ατομικής και περιβαλλοντικής υγιεινής μέσω των «Ομάδων Βελτίωσης Συνθηκών Διαβίωσης», όπως περιγράφονται αναλυτικά παρακάτω στον τομέα της Δημόσιας Υγείας και Υγιεινής.

Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι σε περιπτώσεις όπου η παρέμβαση δεν δύναται να υλοποιηθεί λόγω της ακαταλληλότητας των εκτάσεων (π.χ. γεινίαση με ρέμα, κοίτη ποταμού, χωματερές, βιομηχανικές περιοχές, αρχαιολογικοί χώροι κ.ά.) έχει διαμορφωθεί ένα πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Περιουσίας και της Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά με στόχο την εύρεση κατάλληλων δημόσιων εκτάσεων για την υλοποίηση της παρέμβασης της βελτίωσης συνθηκών διαβίωσης.

A.2.5.

Επιδότηση ενοικίου

Η επιδότηση ενοικίου αφορά τη μετεγκατάσταση των Ρομά σε αυτόνομες στεγαστικές λύσεις, βάσει σχετικών κριτηρίων που θα πρέπει να πληρούν οι επωφελούμενοι. Η παρέμβαση αυτή απευθύνεται κυρίως σε οικισμούς /γειτονιές Τύπου III δίχως να αποκλείονται από τη διαδικασία άλλες περιπτώσεις. Αφορά, πρωτίστως, οικογένειες που συγκατοικούν συνωστισμένες εντός της ίδιας οικίας, αλλά και νέες οικογένειες με στόχο τη διασπορά τους στον αστικό ιστό σε επιδοτούμενες ενοικιαζόμενες κατοικίες.

Για να είναι επιτυχής η ένταξη της πληθυσμιακής ομάδας των Ρομά μέσα στον αστικό ιστό, η επιλογή των επωφελουμένων θα πραγματοποιηθεί μετά από εξατομικευμένη προσέγγιση και μέσω συγκεκριμένων κριτηρίων. Η επωφελούμενη οικογένεια θα πρέπει να καταστεί αυτοσυντήρητη μέσα από τακτοποίηση στον εργασιακό τομέα, π.χ. τουλάχιστον ένα από τα άνεργα μέλη της ωφελούμενης οικογένειας είναι σκόπιμο να συμμετέχει, κατά προτεραιότητα, σε σχετικές προσκλήσεις για την προώθηση στην απασχόληση με στόχο την ένταξη στην αγορά εργασίας. Παράλληλα, τα μέλη της οικογένειας θα υποστηρίζονται από ένα ευρύ πλέγμα κοινωνικών υπηρεσιών που θα παρέχονται από τα Παραρτήματα Ρομά ή/και τα Κέντρα Κοινότητας.

Επιπρόσθετα, ο δικαιούχος, δηλαδή ο εκάστοτε δήμος, αναλαμβάνει το ρόλο του μεσολαβητή μεταξύ ενοικιαστή και εκμισθωτή. Εντοπίζει κατοικίες για μίσθωση και άτομα-οικογένειες που μπορούν να μετεγκατασταθούν σε αυτόνομες οικίες ή διαμερίσματα στο αστικό ιστό και χορηγεί το μίσθωμα στον ιδιοκτήτη για προσωποφωνημένη περίοδο χρόνου. Η χωροθέτηση πραγματοποιήθηκε λαμβάνοντας υπόψη τη χαρτογράφηση των οικισμών και την τυπολογική τους κατάσταση. Στις περιφέρειες με μικρό ή διάσπαρτο πληθυσμό Ρομά προτείνεται κατ' ελάχιστο η επιδότηση ενοικίου για δέκα (10) οικογένειες, ενώ σε αυτές με μεγαλύτερους πληθυσμούς η συμμετοχή στη δράση τουλάχιστον ενός ποσοστού της τάξης του 2% του αριθμού των καταγεγραμμένων οικογενειών. Για την παρέμβαση αυτή ο προϋπολογισμός ανά Περιφέρεια όπως έχει εξειδικευτεί από τα ΠΕΠ σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα.

Επιδότηση Ενοικίου ανά Περιφέρεια

A/A	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	Π/Υ
1	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	1.260.000
2	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1.440.000
3	ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	240.000
4	ΗΠΕΙΡΟΥ	180.000
5	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1.260.000
6	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	360.000
7	ΑΤΤΙΚΗΣ	1.800.000
8	ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1.080.000
9	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	1.188.000
10	ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	450.000
11	ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	180.000
12	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	540.000
13	ΚΡΗΤΗΣ	720.000
	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	10.698.000

Παρακάτω παρουσιάζονται συγκεντρωτικά οι προαναφερθείσες πολιτικές παρεμβάσεις με τα αντίστοιχα στάδια υλοποίησης. Ακολουθούν οι δείκτες παρακολούθησης, οι πηγές χρηματοδότησης, το χρονοδιάγραμμα και οι δυνητικοί δικαιούχοι.

A.3.

Πίνακας παρεμβάσεων και στάδια υλοποίησης στον τομέα της Στέγασης και των Υποδομών

Πολιτικές παρεμβάσεις	Στάδια Υλοποίησης
Οργανωμένοι χώροι προσωρινής μετεγκατάστασης	Νομοθετικό πλαίσιο, ΚΥΑ και οδηγός μετεγκατάστασης
	Εύρεση κατάλληλης έκτασης από ενδιαφερόμενους δήμους
	Εξειδικευμένη υποστήριξη από την τεχνική ομάδα σε συνεργασία με τους δήμους, αρχιτεκτονικός και πολεοδομικός σχεδιασμός
	Υποβολή πρότασης από δήμο στην Ε.Γ.
	Έκδοση ΚΥΑ για την υλοποίηση του προγράμματος από τα συναρμόδια υπουργεία
	Δέσμευση πόρων από ΠΔΕ
	Δημοπράτηση και υλοποίηση από το δήμο
Ομάδα Διαχείρισης των Οργανωμένων Χώρων Προσωρινής Μετεγκατάστασης	Εξειδίκευση Δράσης ¹¹
	Έγκριση της Παρέμβασης από την Επ. Παρακολούθησης των ΠΕΠ
	Πρόσκληση από τα ΠΕΠ
	Ένταξη και υλοποίηση δράσης
Υποδομές και Αντικατάσταση παραπηγμάτων με οικίσκους	Υποβολή αιτήματος από δήμο σε Ε.Γ.
	Έγκριση και δέσμευση πόρων
	Δημοπράτηση και υλοποίηση
Βελτίωση Συνθηκών Διαβίωσης - Δημιουργία Πολυκέντρων	Εξειδίκευση Δράσης
	Αυτοψία, υγειονομική έκθεση
	Έγκριση από Επιτροπή Παρακολούθησης των ΠΕΠ
	Υποβολή αιτήματος από το δήμο σε Ε.Γ.
	Έκδοση ΚΥΑ
	Πρόσκληση από ΠΕΠ
Ένταξη και υλοποίηση δράσης	
Επιδότηση ενοικίου	Εξειδίκευση δράσης
	Έγκριση από ΕΠ των ΠΕΠ
	Πρόσκληση προς δήμους
	Υποβολή προτάσεων
	Ένταξη και υλοποίηση δράσης

¹¹ Η εξειδίκευση όλων των δράσεων οι οποίες συγχρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ εκπονείται από τις ΕΥΔ ΠΕΠ και τις συναρμόδιες υπηρεσίες του ΕΣΠΑ σε συνεργασία με την Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά.

A.4.

Δείκτες Παρακολούθησης

Για την παρακολούθηση και τον συντονισμό της υλοποίησης των παραπάνω πολιτικών παρεμβάσεων και ενεργειών για την περίοδο 2017-2021 θα χρησιμοποιηθούν οι παρακάτω δείκτες.

Δείκτες Παρακολούθησης ανά Πολιτική παρέμβαση
Οργανωμένοι χώροι προσωρινής μετεγκατάστασης
Αριθμός υποβληθέντων αιτημάτων
Αριθμός μετεγκαταστάσεων
Αριθμός έργων υποδομής
Αριθμός οικίσκων
Αριθμός επωφελουμένων οικογενειών
Αριθμός επωφελουμένων ατόμων
Ομάδες Διαχείρισης Οργανωμένων Χώρων προσωρινής Μετεγκατάστασης
Αριθμός προσκλήσεων εκδήλωσης ενδιαφέροντος
Αριθμός περιοχών παρέμβασης
Αριθμός δομών που προσφέρουν βελτιωμένες/διευρυμένες υπηρεσίες
Αριθμός απασχολούμενων
Αριθμός υποστηριζόμενων δομών
Αριθμός ωφελούμενων οικογενειών
Αριθμός επωφελουμένων ατόμων των υποστηριζόμενων δομών
Υποδομές - Αντικατάσταση παραπηγμάτων με οικίσκους
Αριθμός έργων υποδομών
Αριθμός οικίσκων
Αριθμός ωφελουμένων
Αριθμός δομών ατομικής υγιεινής
Αριθμός υποδομών - δικτύων κοινής ωφέλειας
Αριθμός επωφελουμένων
Πολύκεντρα (εκτός παρέμβασης Βελτίωσης Συνθηκών Διαβίωσης)
Αριθμός Πολύκεντρων
Αριθμός επωφελούμενων οικογενειών
Αριθμός επωφελουμένων ατόμων

Πίνακας - συνέχεια

Επιδότηση ενοικίου
Αριθμός Προσκλήσεων
Αριθμός φορέων υλοποίησης
Αριθμός επωφελούμενων οικογενειών
Αριθμός επωφελουμένων ατόμων
Μετανάστες, συμμετέχοντες αλλοδαπής προέλευσης, μειονότητες, περιθωριοποιημένες ομάδες, όπως οι Ρομά, που δραστηριοποιούνται σε αναζήτηση εργασίας, που συμμετέχουν σε εκπαίδευση/κατάρτιση, που αποκτούν εξειδίκευση, που κατέχουν θέση απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της αυτο-απασχόλησης, αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους.
Μετανάστες, συμμετέχοντες αλλοδαπής προέλευσης, μειονότητες, περιθωριοποιημένες ομάδες, όπως οι Ρομά.

A.5.

Πηγές Χρηματοδότησης

Πολιτικές παρεμβάσεις	Πηγές Χρημ/σης
Οργανωμένοι χώροι προσωρινής μετεγκατάστασης	ΠΔΕ
Ομάδες Διαχείρισης Οργανωμένων Χώρων προσωρινής Μετεγκατάστασης	ΕΚΤ-ΠΕΠ (ΕΣΠΑ)
Υποδομές και Αντικατάσταση παραπηγμάτων με οικίσκους	ΠΔΕ
Βελτίωση Συνθηκών Διαβίωσης –Δημιουργία Πολύκεντρων	ΕΚΤ-ΠΕΠ (ΕΣΠΑ)
Επιδότηση ενοικίου	ΕΚΤ-ΠΕΠ (ΕΣΠΑ)

Οι διατιθέμενοι πόροι για την υλοποίηση των παρεμβάσεων που χρηματοδοτούμενων από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (Π.Δ.Ε.) διαμορφώνονται βάσει των αιτημάτων των Δήμων και της ωριμότητας τους για υλοποίηση. Οι διατιθέμενοι πόροι για τις συγχρηματοδοτούμενες δράσεις από το ΕΣΠΑ (ΕΚΤ) ενδεικτικά προκύπτουν κατά την εξειδίκευση αυτών κατόπιν διαβούλευση με τις Περιφέρειες και ο προϋπολογισμός ανά Περιφέρεια ορίζεται στις προσκλήσεις των ΠΕΠ.

Ο Προϋπολογισμός των Παρεμβάσεων απεικονίζεται στον Συνολικό Πίνακα Προϋπολογισμού στο Παράρτημα 1.

A.6.

Χρονοδιάγραμμα-Προγραμματισμός Παρεμβάσεων

Ο απαραίτητος σχεδιασμός και οι νομοθετικές ρυθμίσεις όπου ήταν αναγκαίες για τις παρεμβάσεις στον τομέα Στέγαση - Υποδομές ολοκληρώθηκαν εντός του 2017. Το 2018 προχώρησε η εξειδίκευση των δράσεων ΕΚΤ και κατόπιν τα σχέδια των σχετικών προσκλήσεων. Παράλληλα, τα αιτήματα των δήμων για τις μετεγκαταστάσεις και τα έργα υποδομών έγιναν κατά την περίοδο 2017 και οι διαδικασίες ένταξης ολοκληρώνονται εντός του 2019. Η έναρξη υλοποίησης των παρεμβάσεων μέσω προσκλήσεων ή δημοπρατίσεων αναμένεται κατά την τριετία 2019 - 2021.

Δικαιούχοι όλων των παραπάνω αναφερόμενων δράσεων είναι οι δήμοι.

Όλες οι παρεμβάσεις στον τομέα της στεγαστικής αποκατάστασης είναι εν εξελίξει και δύναται να ενταχθούν ή/και να μετεξελιχθούν στο υπό διαμόρφωση πλαίσιο στρατηγικής για την στεγαστική αποκατάσταση - κοινωνική κατοικία.

Στο παραπάνω πλαίσιο, σκόπιμο είναι να αναφερθεί η δυνατότητα αξιοποίησης δημόσιων εγκαταλειμμένων χώρων προς όφελος ευάλωτων και ειδικών κοινωνικών ομάδων, όπως οι Ρομά.

Επιπλέον, επισημαίνεται ότι οι αρμόδιοι φορείς για την πολιτική προστασία, ιδιαίτερα σε τοπικό επίπεδο έχουν την ευθύνη της διάθεσης και συντονισμού δράσης για την πρόληψη, ετοιμότητα, αντικατάσταση και αποκατάσταση καταστροφών (πλημμύρες, παγετοί, πυρκαγιές, σεισμοί) λαμβάνοντας υπόψη της τοπικές ιδιαιτερότητες. Ανάμεσα στα μέτρα πολιτικής προστασίας εντάσσεται η προστασία της ζωής και της περιουσίας των πολιτών η οποία συνδέεται μεταξύ άλλων με την παροχή προσωρινής φιλοξενίας των πολιτών που λόγω καταστροφής η διαμονή στις κατοικίες τους έχει καταστεί αδύνατη. Λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες διαβίωσης των Ρομά οι δήμοι με πληθυσμούς Ρομά που διαβιούν σε ακατάλληλους χώρους ή και σε περιοχές υψηλής επικινδυνότητας (π.χ. κοίτες ρεμάτων, κ.ά) να μεριμνούν για την κάλυψη των αναγκών τους ιδιαίτερα σε δύσκολες καιρικές συνθήκες.

A.7.

Γενικές πολιτικές στον τομέα της Στέγασης

Επίδομα Στέγασης

Το Επίδομα Στέγασης είναι προνοιακό πρόγραμμα επιδότησης ενοικίου για τα νοικοκυριά που μισθώνουν την κύρια κατοικία τους. Απευθύνεται στον γενικό πληθυσμό συμπεριλαμβανομένων και των Ρομά και θα ενισχύσει τουλάχιστον 300.000 οικογένειες της χώρας από 70 έως 210 ευρώ το μήνα. Το ύψος του επιδόματος αυξάνεται ανάλογα με τον αριθμό των μελών του νοικοκυριού.

Ξενώνες προσωρινής διαμονής του Ε.Κ.Κ.Α.

Πρόκειται για δομές όπου παρέχεται η δυνατότητα διαμονής για μικρό χρονικό διάστημα, προσώπων που βρίσκονται σε πολύ μεγάλη ανάγκη. Το ΕΚΚΑ διαθέτει ξενώνες σε διάφορες πόλεις στην Ελλάδα, αλλά κυρίως στα μεγάλα αστικά κέντρα (Αθήνα, Θεσσαλονίκη, Πάτρα, Ηράκλειο, Λάρισα, κλπ).

Παραχώρηση κενών - αδιάθετων κατοικιών του ΟΑΕΔ.: Οι κατοικίες περιήλθαν στον Ο.Α.Ε.Δ μετά την κατάργηση του Οργανισμού Εργατικής Κατοικίας, ο οποίος κατασκεύαζε και διέθετε κατοικίες σε εργαζόμενους με ευνοϊκούς όρους. Δικαιούχοι των κατοικιών είναι εργατοϋπάλληλοι και συνταξιούχοι του ιδιωτικού τομέα χωρίς ιδιόκτητη κατοικία.

Επιδοματική κάλυψη αναγκών οικιακής θέρμανσης

Το Υπουργείο Οικονομικών εφαρμόζει το «Πρόγραμμα Επιδόματος Πετρελαίου Θέρμανσης», καταβάλλοντας ειδική παροχή σε άτομα και νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος για αγορές πετρελαίου θέρμανσης κατά τους χειμερινούς μήνες.

Κοινωνικό Οικιακό Τιμολόγιο Παροχής Ηλεκτρικής Ενέργειας και Ύδρευσης

Σύμφωνα με την υπ' αριθ. Δ5-ΗΛ/Β/Φ29/16027/6.8.10 9/16027 του Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, όπως αυτή τροποποιήθηκε με την υπ' αριθ. ΥΠΕΝ/ΥΠΡΓ/892/152/08.01.2018 Απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, το Κοινωνικό Οικιακό Τιμολόγιο (Κ.Ο.Τ.) παρέχεται για την προστασία των ευπαθών ομάδων καταναλωτών και πιο συγκεκριμένα για άτομα χαμηλού εισοδήματος, τρίτεκνους, μακροχρόνια άνεργους, ΑΜΕΑ και άτομα που χρήζουν μηχανικής υποστήριξης. Το τιμολόγιο αυτό παρέχεται από όλους τους προμηθευτές ηλεκτρικής ενέργειας και αφορά μόνο την κύρια κατοικία των δικαιούχων. Το ΚΟΤ παρέχεται καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, μετά την ολοκλήρωση του ελέγχου των στοιχείων των αιτήσεων, από τους αρμόδιους φορείς (Υπουργείο Οικονομικών, ΟΑΕΔ)¹².

Η ΕΥΔΑΠ αναγνωρίζοντας ότι το νερό είναι απαραίτητο αγαθό για την αξιοπρεπή διαβίωση των πολιτών παρέχει - κατόπιν σχετικής αιτήσεως -, τη δυνατότητα χορήγησης Έκτακτου Ειδικού Τιμολογίου (ΕΕΤ) σε όσους δικαιούχους έχουν υπαχθεί στο Νόμο 4389/2016, εφαρμόζοντας νέο ευνοϊκότερο πρόγραμμα το οποίο προβλέπει:

(α) δωρεάν ποσότητα νερού 2m³ ανά μήνα ανά μέλος και

(β) δωρεάν ποσότητα νερού 3m³ ανά μήνα για κάθε μέλος με αναπηρία άνω του 67%¹³.

Αντίστοιχα, η ΕΥΑΘ παρέχει το Ειδικό τιμολόγιο το οποίο δικαιούνται πολύτεκνοι με τέσσερα (4) παιδιά και άνω καθώς και οι καταναλωτές με αναπηρία 80% και άνω. Επίσης, παρέχει το Κοινωνικό οικιακό τιμολόγιο το οποίο δικαιούνται άγαμοι ή έγγαμοι χωρίς παιδιά με συγκεκριμένα εισοδηματικά κριτήρια¹⁴.

Επανασύνδεση με τα δίκτυα ηλεκτρικής ενέργειας και ύδρευσης νοικοκυριών με χαμηλά εισοδήματα, που αποσυνδέθηκαν λόγω ληξιπρόθεσμων οφειλών και ρύθμιση των οφειλών με ευνοϊκούς όρους. Για την εφαρμογή της παραπάνω ρύθμισης έχουν εκδοθεί σχετικές ΚΥΑ και έχει δημιουργηθεί ειδικός λογαριασμός για την παροχή εφάπαξ βοήθηματος επανασύνδεσης με το δίκτυο ηλεκτρικής ενέργειας, καταναλωτών με χαμηλά εισοδήματα. Η αρμοδιότητα εξέτασης των σχετικών αιτημάτων εκχωρήθηκε στην τοπική αυτοδιοίκηση, και συγκεκριμένα σε επιτροπές που αξιολογούν την πραγματική οικονομική και περιουσιακή κατάσταση των αιτούντων και χορηγούν το ειδικό βοήθημα εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις.

¹²ΔΕΔΔΗΕ, <http://www.deddie.gr/el/upiresies/eidika-timologia/koinwniko-oikiako-timologio/>

¹³ΕΥΔΑΠ <https://www.eydap.gr/MyAccount/SocialInvoiceInfo/>

¹⁴ΕΥΑΘ <http://www.eyath.gr/swift.jsp?CMCCode=060202#1>

ΑΞΟΝΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΑΞΟΝΑΣ Β:

ΤΟΜΕΑΚΕΣ -

ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ

Οι οριζόντιες και τομεακές πολιτικές αφορούν στους κύριους τομείς κοινωνικής πολιτικής (εκπαίδευση, απασχόληση, υγεία, κοινωνική μέριμνα). Οι πολιτικές αυτές είναι αλληλένδετες και συμπληρώνουν η μια την άλλη. Η μεταξύ τους σύνδεση και συμπληρωματικότητα αποτελούν απαραίτητα στοιχεία για την επίτευξη της κοινωνικής ένταξης με όρους εξατομικευμένης και ταυτόχρονα ολιστικής προσέγγισης. Ο δεύτερος άξονας πολιτικής εξειδικεύει τον στρατηγικό στόχο 2. Ο στρατηγικός στόχος 2 αφορά στην ανάπτυξη οριζόντιων, τομεακών παρεμβάσεων για την επίτευξη της κοινωνικής ένταξης.

Πιο συγκεκριμένα, ο στρατηγικός στόχος 2 αποτελεί ένα πλέγμα αλληλένδετων τομεακών παρεμβάσεων και οριζόντιων υποστηρικτικών υπηρεσιών, οι οποίες αποσκοπούν να συμβάλλουν στην ομαλή ένταξη των Ρομά στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο. Οι παρεμβάσεις του άξονα αυτού χωρίζονται σε τομείς πολιτικής προτεραιότητας. Για τον κάθε τομέα πολιτικής περιγράφεται αναλυτικά η υφιστάμενη κατάσταση και ακολουθούν οι αντίστοιχες πολιτικές παρεμβάσεις και δείκτες παρακολούθησης.

B.1

Εκπαίδευση

B.1.1.

Περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης- Εκπαίδευση

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μια σχετική αύξηση της συμμετοχής παιδιών Ρομά στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Παρ' όλα αυτά συνεχίζει να υπάρχει ένα μεγάλο χάσμα μεταξύ Ρομά και μη Ρομά, αλλά και μεταξύ των Ρομά της χώρας μας συγκριτικά με πληθυσμούς Ρομά σε άλλες χώρες της ΕΕ. Σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων σε 9 εννέα χώρες¹⁵, το 2016 στην Ελλάδα παρατηρείται το χαμηλότερο ποσοστό συμμετοχής των παιδιών Ρομά στην υποχρεωτική εκπαίδευση σε σύγκριση με τις υπόλοιπες χώρες - ποσοστό 69% έναντι του μέσου όρου 90%. Δηλαδή, στην Ελλάδα σχεδόν ένα στα τρία παιδιά Ρομά βρίσκεται εκτός υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Παράλληλα, καταγράφεται πολύ μικρή συμμετοχή στην προσχολική εκπαίδευση -28% έναντι του μέσου όρου 53%- και αυξημένη πρόωρη εγκατάλειψη της εκπαίδευσης -92% έναντι του μέσου όρου 68%.

Σχετικές έρευνες στον τομέα της εκπαίδευσης, καταγράφουν πώς ένα μικρό ποσοστό των παιδιών Ρομά ολοκληρώνουν την πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ενώ είναι πολύ μικρότερο το ποσοστό αυτών που παρακολουθούν τη δευτεροβάθμια και ελάχιστες είναι οι περιπτώσεις αυτών που συνεχίζουν στη τριτοβάθμια.

Σύμφωνα με την πανελλαδική έρευνα του 2008, η πλειοψηφία των Ελλήνων Ρομά -και ιδίως των παλαιότερων γενεών - κατατάσσονταν στην κατηγορία των αναλφάβητων. Η φοίτηση των παιδιών Ρομά χαρακτηρίζεται κυρίως από αποσπασματικότητα στην παρακολούθηση των μαθημάτων.

Η παραπάνω διαπίστωση εξακολουθεί να ισχύει και σήμερα, όπως αποτυπώνεται από τα Σχέδια Δράσης των Παραρτημάτων Ρομά, στα οποία αναφέρονται υψηλά ποσοστά αναλφαριθμητισμού (οργανικού και λειτουργικού) στις κοινότητες των Ρομά, ιδιαίτερα στις μεγαλύτερες ηλικίες και στις γυναίκες. Για παράδειγμα, πρόσφατη κοινωνική έρευνα

¹⁵FRA, (2017) *Second European Union Minorities and Discrimination Survey (EU-MIDIS II)* <http://fra.europa.eu/en/publication/2016/eu-midis-ii-roma-selected-findings>.

στον οικισμό Βλυχό του Δήμου Μεγαρέων, κατέγραψε πως το 59,1% δεν πήγε καθόλου σχολείο και το 61,6% δεν γνωρίζει γραφή και ανάγνωση ή γνωρίζει ελάχιστα¹⁶.

Σε αρκετές περιοχές πολλά παιδιά Ρομά δεν φοιτούν στο σχολείο, αλλά και σε περιπτώσεις αυξημένης φοίτησης διαπιστώνονται υψηλά ποσοστά σχολικής διαρροής και πρόωρης εγκατάλειψης της εκπαίδευσης.

Η εξαιρετικά δυσχερής θέση της χώρας μας στον τομέα αυτό αποτυπώνεται και στην πρόσφατη ενδιάμεση αξιολόγηση του ευρωπαϊκού πλαισίου για τις εθνικές στρατηγικές κοινωνικής ένταξης των Ρομά [COM(2017)458 final/30-8-2017¹⁷] και υπονομεύει την στρατηγική επένδυσης στη νέα γενιά και την συνολική πολιτική κοινωνικής ένταξης των πληθυσμών Ρομά.

Λαμβάνοντας υπόψη την πολύ χαμηλή συμμετοχή των Ρομά στην εκπαίδευση και την μεγάλη σχολική διαρροή, οι γενικές πολιτικές που εφαρμόζονται λαμβάνουν σχετικά μέτρα για την προώθηση των Ρομά στην εκπαίδευση. Ειδικότερα, ανάμεσα στις υποχρεώσεις των δικαιούχων του Κοινωνικού Εισοδήματος Αλληλεγγύης (ΚΕΑ) είναι η υποχρέωση των κηδεμόνων των ανήλικων μελών του νοικοκυριού να εξασφαλίζουν την φοίτηση αυτών στην υποχρεωτική εκπαίδευση. Επιπρόσθετα, οι δικαιούχοι ενήλικες του ΚΕΑ έως 45 ετών που δεν έχουν ολοκληρώσει τη φοίτηση τους στην υποχρεωτική εκπαίδευση υποχρεούνται κατόπιν σχετικής ειδοποίησης, είτε να συμμετέχουν στις εξετάσεις απόκτησης απολυτηρίου δημοτικού σχολείου είτε να εγγραφούν σε:

- (α) σχολεία δεύτερης ευκαιρίας του δήμου τους ή στα Παραρτήματα αυτών ή σε
- (β) εσπερινά γυμνάσια.

Για να επιτευχθεί η ένταξη των Ρομά στο εκπαιδευτικό σύστημα απαιτείται ο σχεδιασμός να περιλαμβάνει, την ενδυνάμωση και την υποστήριξη των γονέων να το εμπιστευτούν, καθώς και την αντιμετώπιση εμποδίων όπως το φαινόμενο των «εθιμοτυπικών» γάμων μεταξύ ανηλίκων, που σε αρκετές περιπτώσεις αφορούν παιδιά από (12) δώδεκα χρονών.

Υφιστάμενη Κατάσταση - Προβλήματα και Προκλήσεις

- Σχολική διαρροή
- Αποσπασματική παρακολούθηση μαθημάτων
- Μη ενεργή συμμετοχή σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης
- Μικρότερη συμμετοχή κοριτσιών Ρομά
- Ελλιπής κτιριακές υποδομές
- Έλλειψη παιδαγωγικού και υποστηρικτικού προσωπικού
- Προβλήματα επικοινωνίας μεταξύ σχολείων και οικογένειες μαθητών
- Μεγάλο ποσοστό νέων Ρομά εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης (NEET)

¹⁶Δήμος Μεγαρέων, 2016, «Κοινωνική Έρευνα-Απογραφή, στον οικισμό Βλυχό», με την χρηματοδότηση της Περιφέρειας Αττικής [Ανάδοχος: BOLT-Διεθνής Συμβουλευτική].

¹⁷European Commission, 'Communication from the Commission to the European Parliament and the Council on the Midterm review of the EU framework for national Roma integration strategies' COM (2017) 458 final, https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2017/EN/COM-2017-458-F1-EN-MAIN-PART-1.PDF?utm_source=WHO%2FEurope+mailing+list&utm_campaign=b5f24dc0b4-EMAIL_CAMPAIGN_2017_10_23&utm_medium=email&utm_term=0_60241f4736-b5f24dc0b4-110535997

B.1.2.

Πολιτικές Παρεμβάσεις στον άξονα εκπαίδευση

Η υψηλής ποιότητας χωρίς αποκλεισμούς γενική εκπαίδευση είναι σημαντική τόσο για την πλήρη ανάπτυξη του παιδιού όσο και για τη συνολική κοινωνική ανάπτυξη. Η εκπαίδευση παρέχει στα παιδιά και τους νέους τις απαραίτητες δεξιότητες για να εισέλθουν στην αγορά εργασίας και να συμβάλουν στην ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή. Το δικαίωμα στην εκπαίδευση κατοχυρώνεται στο Ελληνικό Σύνταγμα, στο δίκαιο της ΕΕ αλλά και σε διεθνείς συμβάσεις, που η χώρα μας έχει υπογράψει.

Είναι ευρέως αποδεκτό ότι η ένταξη των παιδιών Ρομά στο εκπαιδευτικό σύστημα αποτελεί επιτακτική ανάγκη και υποχρέωση όλων των εμπλεκόμενων φορέων και ατόμων, καθώς είναι άμεσα συνυφασμένη με τα ευρύτερα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι Ρομά, όπως της στέγασης, της υγείας, της απασχόλησης, της πρόσβασης στην ενημέρωση και την πληροφόρηση, κ.α.

Ο τομέας της εκπαίδευσης αποτελεί μια από τις σημαντικότερες πτυχές της διαδικασίας κοινωνικής ένταξης των Ρομά. Η ένταξη των παιδιών Ρομά στο εκπαιδευτικό σύστημα, αλλά και ο γραμματισμός των ενηλίκων Ρομά απαιτούν μια σφαιρική και πολύπλευρη αντιμετώπιση, η οποία θα αναγνωρίζει τα ιδιαίτερα κοινωνικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά των Ρομά.

Η Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων θέτουν τις παρακάτω αρχές οι οποίες διέπουν τις πολιτικές παρεμβάσεις στον τομέα της Εκπαίδευσης των Ρομά:

- **Εξασφάλιση ίσων ευκαιριών για όλους**
- **Εκπαιδευτικές δράσεις προς όφελος όλων, Ρομά και μη-Ρομά μαθητών**
- **Προαγωγή της ισότιμης συμμετοχής με παρεμβάσεις ενταξιακού χαρακτήρα**
- **Άρση των διακρίσεων και του κοινωνικού αποκλεισμού, μέσω της ανάπτυξης των γνωστικών και κοινωνικών δεξιοτήτων του μαθητικού πληθυσμού**
- **Διαπολιτιστική Αλληλεπίδραση**
- **Σεβασμός στη διαφορετικότητα**
- **Ευέλικτο Πρόγραμμα**
- **Βιωματική εκπαίδευση**
- **Διαθεματικές, ολιστικές προσεγγίσεις γραμματισμού μέσω του θεάτρου, της μουσικής, του χορού, της κίνησης και της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης**
- **Διασπορά μαθητών Ρομά**
- **Διοργάνωση πολιτιστικών και αθλητικών δράσεων μεταξύ μαθητών Ρομά και μη Ρομά για επίτευξη όσμωσης**
- **Δημιουργία λειτουργικών, αμφίδρομων σχέσεων ανάμεσα στο σχολείο, τις οικογένειες και την κοινότητα Ρομά.**

Το Υπουργείο Παιδείας υλοποιεί ήδη προγράμματα προς την κατεύθυνση αυτή με γενικές πολιτικές όπως οι τάξεις υποδοχής και πιο εστιασμένα για Ρομά μαθητές με ειδικές παρεμβάσεις και προγράμματα, όπως περιγράφονται παρακάτω.

B.1.2.1.

Υφιστάμενες παρεμβάσεις και προγράμματα

►► Β.1.2.1α

Πιλοτική Παρέμβαση Ενίσχυσης 47 σχολικών μονάδων

Για την ενίσχυση της φοίτησης, την ψυχοκοινωνική υποστήριξη και την αντιμετώπιση της σχολικής διαρροής των μαθητών ευάλωτων κοινωνικών ομάδων ισχύει η παρ. 6, του αρθρ. 70, του ν. 4485/2017 (ΦΕΚ 114/τ. Α') σύμφωνα με την οποία μέλη Ειδικού Επιστημονικού Προσωπικού που ανήκουν στους κλάδους ΠΕ23 Ψυχολόγων και ΠΕ30 Κοινωνικών Λειτουργών, μπορούν να ασκούν καθήκοντα σε συγκεκριμένες μονάδες γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης, εφόσον συντρέχουν ιδιαίτερες ανάγκες στήριξης ευάλωτων κοινωνικών ομάδων ή κρίνεται απαραίτητη η υλοποίηση προγραμμάτων ψυχοκοινωνικής και συναισθηματικής στήριξης μαθητών.

Σε 47 σχολικές μονάδες στις οποίες φοιτούν και μαθητές Ρομά τοποθετήθηκαν και ασκούν καθήκοντα ισάριθμοι Κοινωνικοί Λειτουργοί του κλάδου ΠΕ 30 και καθορίστηκαν ομάδες σχολικών μονάδων Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης στις οποίες ασκούν καθήκοντα ΕΕΠ Ψυχολόγοι του κλάδου ΠΕ23 για το σχολικό έτος 2018-2019.

►► Β.1.2.1β

Ένταξη και Εκπαίδευση Παιδιών Ρομά

Δράσεις και Προγράμματα

Το ΥΠ.Π.Ε.Θ. προωθεί σε σχολικές μονάδες Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης της χώρας που φοιτούν μαθητές Ρομά, Δράσεις και Προγράμματα που στόχο έχουν να διευκολύνουν τους μαθητές, τους εκπαιδευτικούς και τους γονείς σε μια αποτελεσματική εκπαιδευτική διαδικασία ενάντια στο σχολικό και κοινωνικό αποκλεισμό και τη σχολική διαρροή. Στο πλαίσιο αυτό τα στελέχη της εκπαίδευσης συνεργάζονται στενά με τους φορείς υλοποίησης και τους υπεύθυνους των Προγραμμάτων, προκειμένου να καταστούν αποτελεσματικές οι εκπαιδευτικές παρεμβάσεις στον χώρο της φοίτησης των παιδιών Ρομά. Πιο συγκεκριμένα, πρόκειται για το έργο «Ένταξη και εκπαίδευση των παιδιών Ρομά», το οποίο εντάχθηκε στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2014-2020», με αναδόχους το ΕΚΠΑ, ΑΠΘ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ.

Κεντρικοί στόχοι του Έργου είναι

- α) Η εξασφάλιση στην πράξη της θεσμοθετημένης με βάση την ελληνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία πρόσβασης των παιδιών Ρομά στην εκπαίδευση, μέσω δράσεων οι οποίες εντοπίζουν και αίρουν τυχόν εμπόδια και ανασταλτικούς παράγοντες για την εγγραφή και φοίτηση των Ρομά μαθητών στο Νηπιαγωγείο, στο Δημοτικό και στο Γυμνάσιο.
- β) Η εξασφάλιση ποιότητας τόσο στη μεταχείριση των Ρομά μαθητών στα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα όπου φοιτούν (πρόληψη και καταπολέμηση προκατάληψης και διάκρισης), όσο και στο μαθησιακό αποτέλεσμα (εξομοίωση των επιδόσεων και της προόδου των Ρομά μαθητών με τις αντίστοιχες επιδόσεις συγκρίσιμων ομάδων συνομηλίκων μαθητών).
- γ) Η διευκόλυνση της μετάβασης από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο και από το Γυμνάσιο στο Λύκειο, μέσω παρεμβάσεων τόσο προς την πλευρά των οικογενειών των μαθητών, όσο και προς το σχολείο. Απώτερος στόχος στον τομέα αυτό είναι η εξομοίωση των ποσοστών διαρροής μαθητών Ρομά με τα αντίστοιχα συγκρίσιμων ομάδων συνομηλίκων.
- δ) Η άμβλυνση των αρνητικών στερεοτύπων και προκαταλήψεων των εκπαιδευτικών, των γονέων, των τοπικών αρχών και της κοινωνίας ευρύτερα με στόχο τη διαμόρφωση θετικής εικόνας και στάσης απέναντι στην κοινωνική ομάδα των Ρομά. Ο στόχος αυτός προσεγγίζεται και με επιμορφωτικές παρεμβάσεις προς την πλευρά των γονέων, των εκπαιδευτικών και των τοπικών αρχών για την εξασφάλιση υποστήριξης στην επιχειρούμενη ενταξιακή διαδικασία των Ρομά.

Ομάδα - στόχος

α) Παιδιά Ρομά που διαβιούν στην ελληνική επικράτεια, είναι σε ηλικία υποχρεωτικής φοίτησης αλλά είναι εκτός σχολείου.

β) Παιδιά Ρομά που φοιτούν στα ελληνικά δημόσια σχολεία στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση (Νηπιαγωγείο και Δημοτικό) και στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση (Γυμνάσια, Λύκεια, ΕΠΑ.Λ. - ΕΠΑ.Σ.) και χρειάζονται υποστήριξη. Το Έργο προβλέπει παρεμβάσεις στους οικισμούς και στις σχολικές μονάδες για τη διενέργεια σχολικών εγγραφών και υποστήριξη της σχολικής φοίτησης των παιδιών Ρομά, δράσεις δημιουργικής απασχόλησης εντός και εκτός σχολείου, ενισχυτική διδασκαλία μετά το πέρας του ωρολογίου προγράμματος εντός των σχολείων, επιμορφώσεις των στελεχών και του προσωπικού της εκπαίδευσης, ευαισθητοποίηση των τοπικών κοινωνιών, καταπολέμηση του αναλφαριθμητισμού των ενηλίκων Ρομά, παροχή ψυχοκοινωνικής στήριξης κ.ά.

Επιπλέον, στο πλαίσιο μιας ολοκληρωμένης προσέγγισης η Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, δρομολογεί μια σειρά παρεμβάσεων οι οποίες διαχωρίζονται σε αυτές που θα υλοποιηθούν εντός των σχολικών μονάδων, τις παρεμβάσεις εντός της κοινότητας, και τις παρεμβάσεις υποστήριξης των εκπαιδευτικών και των Ειδικών Υποστήριξης, όπως περιγράφονται παρακάτω.

B.1.2.2.

Νέες παρεμβάσεις και προγράμματα

►► B.1.2.2.1

Προτεινόμενες παρεμβάσεις εντός του εκπαιδευτικού συστήματος

Προσχολική Εκπαίδευση και Α' Βάθμια Εκπαίδευση

- **Διασπορά των μαθητών**, όπου κρίνεται σκόπιμο.
- **Τάξεις Υποδοχής I/II** σε Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (ΖΕΠ) με μέριμνα για καθολική κάλυψη των σχολικών μονάδων με μαθητές Ρομά.
- **Παράλληλη Διδασκαλία- Δεύτερος Δάσκαλος στις τάξεις του Νηπιαγωγείου και στην Α' και Β' Δημοτικού**, όπου απαιτείται εντατικοποίηση της μαθησιακής στήριξης των παιδιών Ρομά. **Πρόβλεψη για Κοινωνικούς Λειτουργούς και Ψυχολόγους**, προκειμένου να διασφαλιστεί η απαραίτητη ψυχοκοινωνική στήριξη τόσο των μαθητών Ρομά όσο και του γενικότερου μαθητικού πληθυσμού
- **Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας Δημοτικού (ΣΔΕ) - Τμήματα γραμματισμού** για παιδιά και εφήβους που δεν έχουν ολοκληρώσει το Δημοτικό, με στόχο να αποκτήσουν το απολυτήριο Δημοτικού και να κατέχουν τις απαραίτητες γνώσεις προκειμένου, να συνεχίσουν την εκπαίδευσή τους.
- Λειτουργία θερινών τμημάτων.

Β' Βάθμια Εκπαίδευση

- **Τάξεις Ένταξης για μαθητές Γυμνασίου**, που χρήζουν υποστήριξης ή διερεύνηση άλλων τρόπων/ μεθόδων εκπαιδευτικής υποστήριξης μέσα στο σχολικό περιβάλλον εντός του σχολικού προγράμματος.
- **Παράλληλη Διδασκαλία - Δεύτερος Καθηγητής στην τάξη για την Α' Γυμνασίου και Β' Γυμνασίου** (2ος Φιλολόγος και 2ος Μαθηματικός) σε σχολεία με υψηλή συγκέντρωση παιδιών Ρομά για πιλοτική εφαρμογή.
- **Ολιγομελή Τμήματα σε Γυμνάσια με υψηλές συγκεντρώσεις μαθητών Ρομά**
- **Θερινά Τμήματα** για μαθητές που έχουν αποφοιτήσει από το Δημοτικό και μεταβαίνουν στο Γυμνάσιο, καθώς και για μαθητές Γυμνασίου που χρήζουν περαιτέρω υποστήριξη για την ομαλή μετάβαση από το Δημοτικό στο Γυμνάσιο.
- **Επαγγελματικός προσανατολισμός.**

►► Β.1.2.2.2.

Πρόγραμμα: «Υποστηρικτικές παρεμβάσεις σε κοινότητες Ρομά για την ενίσχυση της πρόσβασης και μείωσης της εγκατάλειψης της εκπαίδευσης από παιδιά και νέους»

Το Πρόγραμμα εντάσσεται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2014-2020», και στοχεύει στη μείωση της εγκατάλειψης από μαθητές μέλη των κοινοτήτων Ρομά οποιασδήποτε βαθμίδας εκπαίδευσης (προσχολική, πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια – Γυμνάσιο, Λύκειο) πριν την ολοκλήρωσή της, αλλά και στην ενίσχυση της πρόσβασης μελών των κοινοτήτων Ρομά σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης (προσχολική, πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια).

Το Πρόγραμμα απευθύνεται στο σύνολο του εν δυνάμει μαθητικού πληθυσμού των κοινοτήτων Ρομά που αφορά στις βαθμίδες εκπαίδευσης από το νηπιαγωγείο έως και το Λύκειο.

Το Πρόγραμμα αφορά παρεμβάσεις:

- στο σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας (μαθητές, γονείς, εκπαιδευτικούς, στελέχη εκπαίδευσης)
- εκτός του εκπαιδευτικού συστήματος δηλαδή παρεμβάσεις οι οποίες υλοποιούνται πέραν της λειτουργίας των σχολικών μονάδων σύμφωνα με τα οριζόμενα στο επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα (ωρολόγιο πρόγραμμα, αναλυτικό πρόγραμμα κ.ά.)
- σε περιοχές της χώρας που εμφανίζουν υψηλή συγκέντρωση πληθυσμού Ρομά
- εντός των κοινοτήτων (καταυλισμών) Ρομά εστιάζοντας σε γονείς και σε εφήβους Ρομά που δεν έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική εκπαίδευση ώστε να ενθαρρυνθούν για τη συμμετοχή τους σε τμήματα γραμματισμού προκειμένου να αποκτήσουν το απολυτήριο Δημοτικού και να φοιτήσουν σε Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ).

Αντικείμενο του προγράμματος αποτελούν οι παρακάτω δράσεις:

Δράση 1: Υποστήριξη της Κοινότητας/Ευαισθητοποίηση Φορέων και σύνδεση τοπικής κοινότητας/ Ρομά οικογενειών με σχολεία.

Στόχος των παρεμβάσεων είναι η παρακίνηση και διευκόλυνση της πρόσβασης και της συστηματικής φοίτησης των παιδιών και των εφήβων Ρομά. Οι παρεμβάσεις πραγματοποιούνται εντός των περιοχών που διαβιούν οι Ρομά (καταυλισμοί/ οικισμοί/ γειτονιές), με δυνατότητα συνεργασίας με αρμόδιους ή και συναφών θεμάτων φορείς και περιλαμβάνουν ενέργειες πληροφόρησης, ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης των γονέων Ρομά αλλά και συνολικά της κοινότητας και συστηματική συνεργασία με τους γονείς Ρομά σε θέματα, όπως:

1. της αξίας της εκπαίδευσης και της αναγκαιότητας της φοίτησης των παιδιών στο σχολείο ως προϋπόθεση για την αλλαγή των συνθηκών της καθημερινότητας της ζωής τους, αλλά και σαν βασικό στοιχείο για ένταξή τους στην αγορά εργασίας,
2. της ανάγκης για έγκαιρη και συστηματική προσέλευση των παιδιών στο σχολείο
3. της δομής του εκπαιδευτικού συστήματος και λειτουργίας των σχολικών μονάδων (υποχρεώσεις και τα δικαιώματα σε σχέση με το σχολείο).

Δράση 2: Ενισχυτικές εκπαιδευτικές παρεμβάσεις μέσω εξατομικευμένων και ομαδικών προσεγγίσεων εντός των κοινοτήτων Ρομά.

Στόχος είναι ο σχεδιασμός και η υλοποίηση ενισχυτικών εκπαιδευτικών παρεμβάσεων που θα απευθύνονται σε παιδιά Ρομά όλων των τάξεων:

- για την κάλυψη γνωστικών ή και γλωσσικών κενών (καταπολέμηση του λειτουργικού και οργανικού αναλφαριθμητισμού)
- για την ενίσχυση της συστηματικής φοίτησης και βελτίωσης της προόδου / απόδοσής τους σε κάθε τάξη, με ιδιαίτερη έμφαση στις φάσεις μετάβασης των παιδιών σε επόμενες βαθμίδες εκπαίδευσης.
- για την ενίσχυση της συμμετοχής των νεαρών κοριτσιών μέσω εξατομικευμένων προγραμμάτων.

Οι παρεμβάσεις θα διεξάγονται εκτός σχολικού προγράμματος, μέσα στους οικισμούς και καταυλισμούς ή σε άλλους παραχωρημένους χώρους, π.χ. σχολεία, πολιτιστικά κέντρα. Συγκεκριμένα στο πλαίσιο της Πράξης, ο Δικαιούχος καλείται να συγκροτήσει Μονάδες Εκπαιδευτικής Υποστήριξης, από εξειδικευμένα στελέχη, οι οποίες κατ' ελάχιστον θα πρέπει να αναλάβουν:

- την οργάνωση και εκπαιδευτική κάλυψη ολιγομελών τμημάτων εκπαιδευτικής υποστήριξης μαθητών,
- την οργάνωση και εκπαιδευτική κάλυψη τμημάτων γραμματισμού ενηλίκων γονέων,
- την οργάνωση και εκπαιδευτική κάλυψη τμημάτων γραμματισμού για παιδιά ηλικίας 11-17 ετών, τα οποία δεν έχουν ολοκληρώσει το Δημοτικό με στόχο να αποκτήσουν το απολυτήριο Δημοτικού,
- την οργάνωση και εκπαιδευτική κάλυψη θερινών τμημάτων εκπαιδευτικής υποστήριξης με στόχο τη διευκόλυνση της μετάβασης των μαθητών από τη μία βαθμίδα εκπαίδευσης στην επόμενη ή/και να καλυφθούν τυχόν μαθησιακά κενά που μπορεί να έχουν δημιουργηθεί την προηγούμενη χρονιά,
- την οργάνωση και υλοποίηση δράσεων επαγγελματικού προσανατολισμού και συμβουλευτικής,
- δράσεις για την ενίσχυση της συμμετοχής παιδιών και εφήβων Ρομά σε βιωματικά πολιτιστικά και αθλητικά δρώμενα της κοινότητας και της περιβάλλουσας κοινωνίας (εκπαιδευτικές επισκέψεις, οργάνωση εκπαιδευτικών εργαστηρίων, φεστιβάλ, κ.τ.λ.).

Δράση 3: Παρεμβάσεις υποστήριξης σχολικών μονάδων, στελεχών εκπαίδευσης, εκπαιδευτικών και στελεχών που συμμετέχουν στην Πράξη.

Στόχος της δράσης είναι η δημιουργία ενός μηχανισμού υποστήριξης εκπαιδευτικών και στελεχών εκπαίδευσης ιδιαίτερα σε περιοχές και σχολικές μονάδες της χώρας που παρουσιάζουν υψηλές συγκεντρώσεις μαθητών ΡΟΜΑ, μέσω της παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών υποστήριξης και προγραμμάτων επιμόρφωσης εκπαιδευτικών (μονίμων και αναπληρωτών στο πλαίσιο της υποστήριξης ένταξης παιδιών Ρομά), στελεχών εκπαίδευσης και στελεχών που συμμετέχουν στην πράξη, σε θέματα διδακτικής, διαφοροποιημένης παιδαγωγικής, διαχείρισης τάξης, οργάνωσης και διεξαγωγής σχεδίων εργασίας, κ.ά.

Δράση 4: Δημοσιότητα

Στόχος είναι η διάχυση των δράσεων και αποτελεσμάτων του Προγράμματος στην κοινότητα Ρομά και την ευρύτερη κοινότητα σε τοπικό και εθνικό επίπεδο, έτσι ώστε να επιτευχθεί τόσο η στήριξη της παρέμβασης, όσο και η άρση των προκαταλήψεων για τον πληθυσμό Ρομά.

►► Β.1.2.2.4

Παρεμβάσεις στον τομέα της Δια Βίου Μάθησης

- Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας: Επέκταση του θεσμού και παραρτήματα σε περιοχές με σημαντικό πληθυσμό Ρομά - Ενεργοποίηση προτάσεων Περιφέρειας/Δήμων σε περιοχές προτεραιότητας (πχ. Δυτική Αττική).
- Σχολές Γονέων.
- Τμήματα Γραμματισμού για Ενήλικες που δεν έχουν αποφοιτήσει από το Δημοτικό έτσι ώστε να αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις για να αποκτήσουν το απολυτήριο και να συνεχίσουν στο Σχολείο Δεύτερης Ευκαιρίας.

►► Β.1.2.2.4

Ειδικές Χωρικές Παρεμβάσεις για την Εκπαίδευση

- Ανακαινίσεις Σχολικών Κτηρίων σε περιοχές με υψηλές συγκεντρώσεις πληθυσμών Ρομά.
- Δημιουργία Πειραματικών ή Καλλιτεχνικών / Μουσικών Σχολείων σε περιοχές με υψηλές συγκεντρώσεις πληθυσμών Ρομά.

B.1.3.

Πίνακας παρεμβάσεων και στάδια υλοποίησης στον τομέα της Εκπαίδευσης

Πολιτικές παρεμβάσεις	Στάδια Υλοποίησης
Υφιστάμενες Παρεμβάσεις	
Πιλοτική Παρέμβαση Ενίσχυσης 47 σχολικών μονάδων	Πρόσκληση προς σχολεία
Πρόγραμμα Ένταξης και Εκπαίδευσης Παιδιών Ρομά	-Σχεδιασμός δράσης -Πρόσκληση -Έγκριση και υλοποίηση
Νέες παρεμβάσεις	
Προτεινόμενες παρεμβάσεις εντός του εκπαιδευτικού συστήματος	-Σχεδιασμός και εξειδίκευση δράσεων -Νομοθετικές ρυθμίσεις -Πρόσκληση -Ένταξη και υλοποίηση
Παρεμβάσεις εντός της Κοινότητας	-Σχεδιασμός και εξειδίκευση δράσεων -Πρόσκληση -Ένταξη και υλοποίηση
Παρεμβάσεις στον τομέα της Δια Βίου Μάθησης	-Πρόσκληση -Έγκριση και Χρηματοδότηση -Διενέργεια Διαγωνισμού -Υλοποίηση
Ειδικές Χωρικές Παρεμβάσεις για την Εκπαίδευση	-Υποβολή αιτήματος -Χρηματοδότηση -Υλοποίηση

B.1.4.

Δείκτες Παρακολούθησης

Δείκτες Παρακολούθησης ανά Πολιτική παρέμβαση

Αριθμός Σχολικών Μονάδων που επωφεληθήκαν

B.1.5.

Πηγές Χρηματοδότησης

Πολιτικές παρεμβάσεις	Πηγές Χρημ/σης
Υφιστάμενες παρεμβάσεις	
Πιλοτική Παρέμβαση Ενίσχυσης 47 σχολικών μονάδων	ΕΣΠΑ
Ένταξη και Εκπαίδευση Παιδιών Ρομά	ΕΚΤ-ΕΠ ΑΝΑΔ ΕΒΔΜ (ΕΣΠΑ)
Νέες Προτεινόμενες παρεμβάσεις	
Προτεινόμενες παρεμβάσεις εντός του εκπαιδευτικού συστήματος	ΕΚΤ-ΕΠ ΑΝΑΔ ΕΒΔΜ (ΕΣΠΑ)
Παρεμβάσεις εντός της Κοινότητας	ΕΚΤ-ΕΠ ΑΝΑΔ ΕΒΔΜ (ΕΣΠΑ)
Παρεμβάσεις Υποστήριξης Εκπαιδευτικών / Ειδικών και Μηχανισμός Παρακολούθησης του Προγράμματος	ΕΚΤ-ΕΠ ΑΝΑΔ ΕΒΔΜ (ΕΣΠΑ)
Παρεμβάσεις στον τομέα της Δια Βίου Μάθησης	ΕΚΤ-ΕΠ ΑΝΑΔ ΕΒΔΜ (ΕΣΠΑ)
Ειδικές Χωρικές Παρεμβάσεις για την Εκπαίδευση	ΠΔΕ -ΕΣΠΑ

B.1.6.

Χρονοδιάγραμμα-Προγραμματισμός Παρεμβάσεων

Πιλοτική Παρέμβαση Ενίσχυσης 47 σχολικών μονάδων

Η πρόσκληση για την πιλοτική παρέμβαση εκδόθηκε το 2017 και η παρέμβαση υλοποιήθηκε πιλοτικά το σχολικό έτος 2017-2018 στις συγκεκριμένες σχολικές μονάδες.

Ένταξη και Εκπαίδευση Παιδιών Ρομά

Η πρόσκληση εκδόθηκε το 2018 και το 2019-2020 αναμένεται να ξεκινήσει η υλοποίησή της.

Στην παρούσα φάση οι νέες προτεινόμενες παρεμβάσεις βρίσκεται υπό σχεδιασμό σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων.

Το Πρόγραμμα «Υποστηρικτικές παρεμβάσεις σε κοινότητες Ρομά για την ενίσχυση της πρόσβασης και μείωσης της εγκατάλειψης της εκπαίδευσης από παιδιά και νέους» αφορά τα σχολικά έτη 2019-2020, 2020-2021 και 2021-2022 με δυνατότητα παράτασης έως το τέλος της Προγραμματικής Περιόδου.

Δυνητικοί δικαιούχοι των παρεμβάσεων προγραμματίζεται να είναι σχολεία, πανεπιστήμια, δήμοι, εκπαιδευτικοί φορείς, κ.ά.

Γενικές πολιτικές στον τομέα της Εκπαίδευσης

Πρόγραμμα Ένταξης Ευάλωτων Κοινωνικών Ομάδων στην Εκπαίδευση

Το πρόγραμμα ένταξης των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων στην εκπαίδευση απευθύνεται στο γενικό πληθυσμό, συμπεριλαμβανομένων των Ρομά, και βασίζεται σε κοινωνικοοικονομικά κριτήρια. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει τις Τάξεις Υποδοχής και την παροχή υπηρεσιών ειδικού εκπαιδευτικού προσωπικού όπως ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών εντός του σχολικού χώρου. Οι Τάξεις υποδοχής αφορούν κυρίως την Πρωτοβάθμια και την Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και απευθύνονται σε μαθητές που χρήζονται σχετικής υποστήριξης ή διερεύνησης άλλων μεθόδων εκπαιδευτικής υποστήριξης μέσα στον σχολικό περιβάλλον, εντός του σχολικού προγράμματος. Η εφαρμογή των παραπάνω έχει στόχο την καταπολέμηση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου και την ψυχολογική υποστήριξη των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων.

Σχολικά γεύματα

Το Πρόγραμμα «σχολικά γεύματα» υλοποιείται από το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και απευθύνονται σε μαθητές που ανήκουν σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, όπως οι μαθητές Ρομά. Το Πρόγραμμα «Σχολικά γεύματα» στοχεύει αφενός στην αντιμετώπιση όσο είναι δυνατόν των αναγκών σίτισης των μαθητών που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες πληθυσμού και αφετέρου στην υποστήριξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας και στην αποτροπή φαινομένων σχολικής διαρροής. Το σχολείο αποτελεί βασικό πεδίο εφαρμογής τέτοιου είδους δράσεων, λόγω του εκπαιδευτικού, παιδαγωγικού και ευρύτερα κοινωνικού του ρόλου. Η καθημερινή προσφορά στο σχολείο ενός υγιεινού γεύματος περιλαμβάνει σημαντικά μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα κοινωνικά και οικονομικά οφέλη, όπως τη μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων και του κοινωνικού αποκλεισμού, την ενίσχυση της εκπαίδευσης, την ενίσχυση της αποδοτικότητας των μαθητών. (Κοινή Υπουργική Απόφαση Φ.14/ΦΜ181027/Δ1 (ΦΕΚ 3870/Β/ 03.11.2017), Φ.14/Φ.Μ./192967/Δ1/9-11-2017, Φ.14/Φ.Μ./47755/Δ1 ΦΕΚ1022/Β Υ.Α., Φ.14/Ε.Κ./57965/Δ1/13-4-2018, Φ.14/Φ.Μ./16744/18749/Δ1/07-02-2019). Το σχολικό έτος 2018-2019 το πρόγραμμα των σχολικών γευμάτων εφαρμόστηκε σε 62 δήμους της χώρας με τη συμμετοχή περίπου 960 σχολικών μονάδων και την παροχή περίπου 154.000 ποιοτικών γευμάτων ημερησίως.

Προσχολική εκπαίδευση

Αναγνωρίζοντας τη συμβολή της ποιοτικής προσχολικής εκπαίδευσης στην άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων και προκειμένου να διασφαλιστεί η καθολική συμμετοχή των παιδιών 4-6 ετών σε αυτήν το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων ψήφισε διάταξη νόμου σύμφωνα με την οποία η φοίτηση των νηπίων στο Νηπιαγωγείο καθίσταται σταδιακά υποχρεωτική για όλα τα παιδιά από την ηλικία των τεσσάρων (4) ετών κατά το σχολικό έτος 2018-2019 (ν. 4521/26-02-2018 (ΦΕΚ 38/Α). Στην παρούσα φάση σε 184 δήμους της χώρας, σύμφωνα με την με αρ. πρωτ. 130882/44415 (ΦΕΚ 1586/Α) ΚΥΑ, εφαρμόζεται η δίχρονη υποχρεωτική προσχολική εκπαίδευση.

Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (ΖΕΠ), Τάξεις Υποδοχής

Για την παροχή και διασφάλιση ίσων ευκαιριών και συνθηκών στο σύνολο των μαθητών της χώρας, το ΥΠ.Π.Ε.Θ. ανέλαβε νομοθετικές πρωτοβουλίες για την εκπαιδευτική υποστήριξη ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, με την Ίδρυση των Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (ΖΕΠ). Με τις Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας επιδιώκεται η παροχή ίσων ευκαιριών στην εκπαίδευση και η άρση των κοινωνικών και οικονομικών εμποδίων στην πρόοδο των μαθητών. Γενικός σκοπός της εφαρμογής του προγράμματος των ΖΕΠ είναι να διαμορφώσει και να δοκιμάσει σε πραγματικές συνθήκες σχολικής τάξης εναλλακτικές και ευέλικτες εκπαιδευτικές προσεγγίσεις διαφοροποιημένης διδασκαλίας, ώστε να διασφαλίζεται η ισότιμη ένταξη στο εκπαιδευτικό σύστημα, μαθητών από περιοχές με χαμηλούς εκπαιδευτικούς και

κοινωνικοοικονομικούς δείκτες. (Νόμος 3879/2010 (ΦΕΚ 163 Α/21.9.10) «Ανάπτυξη της Δια Βίου Μάθησης & λοιπές διατάξεις (άρθρο 26, § 1α και 1β - εισαγωγή του θεσμού των Ζ.Ε.Π. - λειτουργία Τ.Υ., τμημάτων ενισχυτικής διδασκαλίας, θερινών τμημάτων, τμημάτων διδασκαλίας της μητρικής γλώσσας της χώρας προέλευσης των μαθητών).

Υπουργική Απόφαση 131024/Δ1/08-08-2016 (ΦΕΚ 2687/2016, τ. Β') με θέμα: «Ρυθμίσεις Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (ΖΕΠ) - Ίδρυση Τάξεων Υποδοχής ΖΕΠ, Ενισχυτικών Φροντιστηριακών Τμημάτων ΖΕΠ και Δομών Υποδοχής για την Εκπαίδευση των Προσφύγων ΖΕΠ (Δ.Υ.Ε.Π. ΖΕΠ) σε σχολικές μονάδες Π.Ε.

Σύμφωνα με την ανωτέρω ΥΑ «για την εκπαίδευση των μαθητών που δεν έχουν την απαιτούμενη γνώση της ελληνικής γλώσσας (Ρομά, Αλλοδαπών, Παλινοστούτων, Προσφύγων, Ευάλωτων Κοινωνικών Ομάδων κ.τ.λ.) διαμορφώνεται στο πλαίσιο της διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης ένα ευέλικτο σχήμα θεσμικής και διδακτικής παρέμβασης, το οποίο επιτρέπει στη σχολική μονάδα, αφού σταθμίσει τις πραγματικές εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών αυτών και τις δυνατότητές της, να επιλέξει εκείνο το σχήμα που μπορεί να τους παρέχει επιπλέον διδακτική υποστήριξη, με σκοπό να τους βοηθήσει να προσαρμοστούν και να ενταχθούν πλήρως στις κανονικές τάξεις στις οποίες είναι εγγεγραμμένοι, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία». Τη σχολική χρονιά 2018-19 λειτουργούν περίπου 1.112 Τάξεις Υποδοχής.

Σύνδεση ΚΕΑ με το “My School”

Επιπλέον, το ενιαίο πληροφοριακό σύστημα με στόχο τη μηχανογραφική υποστήριξη των σχολικών μονάδων και των διοικητικών δομών της εκπαίδευσης στην Ελληνική επικράτεια «my school» έχει συνδεθεί από την 01.11.2018 με το Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης, ώστε όποιοι μαθητές είναι εγγεγραμμένοι στα σχολεία, να λαμβάνουν το Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης και να αναστέλλεται η χορήγησή του σε περίπτωση που δεν εγγράφονται στα σχολεία. Το ίδιο ισχύει και για τους ενήλικες ως 45 ετών, οι οποίοι έχουν τη δυνατότητα να εγγραφούν στα σχολεία δεύτερης ευκαιρίας (ΣΔΕ) του εκάστοτε δήμου.

Δευτεροβάθμια Επαγγελματική Εκπαίδευση

Η δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση αποβλέπει στο συνδυασμό της γενικής παιδείας (ν. 1566/1985) με την τεχνική επαγγελματική γνώση. Η δευτεροβάθμια επαγγελματική εκπαίδευση παρέχεται στα Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑ.Λ.) και τις Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑ.Σ.). Οι εκπαιδευτικές αυτές μονάδες ανήκουν στη δευτεροβάθμια μεταγυμνασιακή εκπαίδευση. Με το Νόμο 4386/2016 αναδιαρθρώθηκε η δομή της επαγγελματικής εκπαίδευσης και προχώρησαν ειδικές ρυθμίσεις για τη θεσμοθέτηση της μαθητείας για τους αποφοίτους των Επαγγελματικών Λυκείων.

Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑΣ)

Τα Επαγγελματικά Λύκεια διακρίνονται σε ημερήσια και εσπερινά. Στα εσπερινά φοιτούν εργαζόμενοι μαθητές. Τα προγράμματα διδασκαλίας περιλαμβάνουν μαθήματα γενικής παιδείας, τεχνικά - επαγγελματικά μαθήματα και εργαστηριακές ασκήσεις.

Εσπερινά Λύκεια

Σύμφωνα με τον νόμο 4547/2018 στα εσπερινά λύκεια (ΓΕΛ-ΕΠΑΛ) έχουν δικαίωμα να φοιτούν:

(α) ενήλικοι μαθητές, και

(β) ανήλικοι εργαζόμενοι μαθητές.

Η φοίτηση στα ημερήσια και στα εσπερινά λύκεια (ΓΕΛ-ΕΠΑΛ) είναι τριετής και περιλαμβάνει τις τάξεις Α', Β' και Γ'.

Τα πρώτα απολυτήρια του τριετούς εσπερινού λυκείου (ΓΕΛ-ΕΠΑΛ) και τα πρώτα πτυχία του τριετούς εσπερινού ΕΠΑΛ θα δοθούν στη λήξη του σχολικού έτους 2019-2020.

Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας

Τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (Σ.Δ.Ε.) είναι ένα δωρεάν, καινοτόμο δημόσιο σχολείο εκπαίδευσης ενηλίκων, με συνολική διάρκεια φοίτησης 2 εκπαιδευτικά έτη. Απευθύνεται σε πολίτες ηλικίας 18 ετών και άνω, οι οποίοι δεν έχουν ολοκληρώσει την υποχρεωτική δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Με την επιτυχή ολοκλήρωση της φοίτησης παρέχεται τίτλος ισότιμος του Γυμνασίου. Το πρόγραμμα σπουδών των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας διαφέρει από το αντίστοιχο της τυπικής εκπαίδευσης, διαθέτει πιο ευέλικτο περιεχόμενο, και έχει προσαρμοσμένη διδακτική μεθοδολογία και αξιολόγηση των εκπαιδευομένων. Στόχος των Σ.Δ.Ε. είναι η επανασύνδεση των εκπαιδευομένων με τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, η διαμόρφωση θετικής στάσης προς τη μάθηση, η απόκτηση βασικών γνώσεων και δεξιοτήτων, η ενίσχυση της προσωπικότητας και, τέλος, η πρόσβαση στην αγορά εργασίας.

B.2

Απασχόληση

Ο τομέας της απασχόλησης περιλαμβάνει τη δημιουργία δομών υποστήριξης για την απασχόληση, καθώς και την επιχειρηματική συμβουλευτική. Επιπλέον, υπάρχει η δυνατότητα επιδότησης νέων θέσεων εργασίας στον ιδιωτικό τομέα και νέων επιχειρήσεων, ενώ θα υλοποιηθούν ενέργειες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για την ενεργοποίηση Ρομά στον τομέα της απασχόλησης.

B.2.1.

Περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης- Απασχόληση

Δεν υπάρχουν διαθέσιμα στατιστικά δεδομένα που να αποτυπώνουν αξιόπιστα την απασχόληση των Ρομά στη χώρα μας. Παρόλα αυτά μελέτες προηγούμενων ετών επισημαίνουν την αυξημένη συμμετοχή τους στην άτυπη οικονομία και κυρίως την απασχόληση σε οικογενειακού τύπου δραστηριότητες, όπως εμπόριο χαλιών και πλαστικών ειδών, συλλογή σκραπ- ανακυκλώσιμων υλικών.

Σε σχέση με την ανεργία η κατάσταση είναι έντονα διαφοροποιημένη μεταξύ των Ρομά και του γενικού πληθυσμού της χώρας. Σύμφωνα με πρόσφατη έρευνα του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων¹⁸ (FRA, 2016), το ποσοστό ανεργίας των Ρομά στην χώρα μας εμφανίζεται αρκετά αυξημένο σε σχέση με άλλες χώρες (26%), ενώ σημαντικό είναι και το ποσοστό όσων δηλώνουν οικιακά (25%).

¹⁸European Union Agency for Fundamental Rights, EU-MIDIS II: Second European Union Minorities and Discrimination Survey - Roma Selected findings, Publications Office of the European Union, 2016, <http://fra.europa.eu/en/publication/2016/eumidis-ii-roma-selected-findings>

Σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας του 2008, το ποσοστό ανεργίας των Ρομά επί του οικονομικά ενεργού πληθυσμού ανερχόταν στο 44,3% του εργατικού δυναμικού. Το αντίστοιχο ποσοστό ανεργίας στο γενικό πληθυσμό της χώρας το Α΄ τρίμηνο 2008 ήταν 8,3%.

Σύμφωνα με την ίδια έρευνα του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων¹⁹ (FRA, 2016), σχεδόν οι μισοί Ρομά στην Ελλάδα (ποσοστό 43%) δηλώνουν ότι έχουν κάποια εργασία που τους απέφερε εισόδημα (71% στους άνδρες και μόλις 14% στις γυναίκες). Ως προς τον κλάδο απασχόλησης, η έρευνα του 2008 καταγράφει συγκέντρωση σε τρεις κλάδους: στην συλλογή παλαιών υλικών και την ανακύκλωση, το εμπόριο και τον πρωτογενή τομέα. Την ίδια στιγμή, οι Ρομά απουσίαζαν από σημαντικές κλαδικές δραστηριότητες, όπως οι μεταφορές και η αποθήκευση, οι επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες, η δημόσια διοίκηση, η εκπαίδευση, η υγεία και η κοινωνική μέριμνα.

Επιπλέον, καταγράφεται ένα υψηλό ποσοστό άτυπης απασχόλησης, σύμφωνα με τα στοιχεία της Ειδικής Γραμματείας, καθώς και από την έρευνα του 2008, όπου το 63,4% των απασχολούμενων στο εμπόριο δεν διέθεταν σχετική άδεια. Τέλος, εξαιρετικά μικρό ποσοστό (κάτω του 1%) ανέφερε αξιοποίηση προγραμμάτων του ΟΑΕΔ ή λήψης επιδότησης ή ωφέλειας από προγράμματα του ΟΑΕΔ.

Στη χώρα μας η απασχόληση των Ρομά παρουσιάζει έντονες έμφυλες διαφοροποιήσεις, με ένα μεγάλο ποσοστό γυναικών Ρομά να βρίσκεται εκτός τυπικής απασχόλησης. Επιπλέον, πολύ μικρή είναι η συμμετοχή των νέων Ρομά στην απασχόληση καθώς δύο στους τρεις νέους Ρομά (ποσοστό 60%) ηλικίας 16-24 ετών βρίσκεται εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης και κατάρτισης (FRA, 2016).

Τέλος, είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι σύμφωνα με την ίδια έρευνα του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA, 2016), το 63% των Ρομά δήλωσαν πως όταν αναζήτησαν εργασία ένωσαν πως τους αντιμετώπισαν διαφορετικά επειδή είναι Ρομά. Επίσης, το 38% των Ρομά δήλωσε πως αισθάνεται ότι αντιμετωπίζεται διαφορετικά στο χώρο εργασίας του, λόγω της καταγωγής του²⁰.

Υφιστάμενη Κατάσταση - Προβλήματα και Προκλήσεις

- **Μεγάλο ποσοστό άτυπης απασχόλησης**
- **Υψηλό ποσοστό ανεργίας**
- **Έλλειψη βασικών δεξιοτήτων και προσόντων**
- **Έντονες έμφυλες διακρίσεις - Χαμηλή πρόσβαση γυναικείου πληθυσμού στην αγορά εργασίας**
- **Μεγάλο ποσοστό νέων 16-24 ετών εκτός Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Απασχόλησης**
- **Κοινωνικές Διακρίσεις και ρατσισμός στην αναζήτηση απασχόλησης και στην αγορά εργασίας**
- **Ελάχιστες ευκαιρίες για επαγγελματική εξέλιξη - εγκλωβισμός σε περιορισμένες επαγγελματικές ενασχολήσεις, λόγω έλλειψης ικανών επαγγελματικών δεξιοτήτων**
- **Έλλειψη κατάρτισης/ δεξιοτήτων**

¹⁹Ο.π.

²⁰Ο.π.

B.2.2.

Πολιτικές Παρεμβάσεις στον άξονα της απασχόλησης

Η συμμετοχή των Ρομά στην αγορά εργασίας είναι περιορισμένη και περιορίζεται κυρίως σε άτυπες μορφές απασχόλησης, με τις γυναίκες και τους νέους να μένουν εκτός, παρόλο που αποτελούν ένα εν δυνάμει ενεργό εργατικό δυναμικό. Η εφαρμογή εθνικών πολιτικών, όπως το Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης (ΚΕΑ), το οποίο αποτελεί μεν ένα προνομιακό μέτρο προσωρινού χαρακτήρα, στοχεύει δε να ενισχύσει την απασχόληση μέσω ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης, απαιτούν την παροχή ευκαιριών απασχόλησης, αλλά και την λειτουργία υποστηρικτικών δομών για την απασχόληση και την επιχειρηματική ανάπτυξη. Λαμβάνοντας υπόψη το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο των Ρομά, καθώς και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν λόγω του κοινωνικού αποκλεισμού και του ρατσισμού που υφίστανται οι πολιτικές παρεμβάσεις στον τομέα της απασχόλησης αφορούν τόσο στην λειτουργία υποστηρικτικών δομών, όσο και στη στήριξη νέων επιχειρήσεων, νέων θέσεων εργασίας ή/και την παροχή επιχειρηματικής συμβουλευτικής.

►► B.2.2.1.

Δομές Υποστήριξης για την Απασχόληση και Επιχειρηματική Συμβουλευτική ή διεύρυνση των παραρτημάτων Ρομά με ειδικά στελέχη για τον τομέα της απασχόλησης

Αντικείμενο της παρέμβασης αυτής είναι η ενεργοποίηση και κινητοποίηση του ενεργού εργατικού δυναμικού των Ρομά και των τοπικών φορέων και επιχειρήσεων για τη στήριξη προώθησής τους στην απασχόληση (είτε ως αυτοαπασχολούμενοι είτε ως μισθωτοί εργαζόμενοι), σύμφωνα με τις ειδικές ανάγκες και τα χαρακτηριστικά των τοπικών οικονομιών ανά Περιφερειακή Ενότητα.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο της παρέμβασης αναπτύσσονται οι ακόλουθες ενέργειες: (1) συμβουλευτικές υπηρεσίες με στόχο την παροχή ολοκληρωμένης εξατομικευμένης προσέγγισης, η οποία ενδείκνυται να υλοποιηθεί μέσω της αξιοποίησης των Κέντρων Κοινότητας/ Παραρτημάτων Ρομά και άλλων τοπικών κοινωνικών δομών με την υλοποίηση δράσεων εντοπισμού, προσέγγισης, ενημέρωσης και ενεργοποίησης της ομάδας στόχου για την παροχή επαγγελματικής συμβουλευτικής και στήριξης καθώς και με τη συνεργασία επαγγελματιών επιμελητριών και τοπικών επιχειρήσεων. Ο συνολικός προϋπολογισμός της παρέμβασης ανέρχεται σε 3.142.600€.

►► Β.2.2.2.

Επιδότηση νέων θέσεων εργασίας

Η παρέμβαση αφορά στην κάλυψη του κόστους του 1% του πληθυσμού Ρομά ηλικίας 20-39 ετών (περίπου 375 άτομα στο σύνολο της χώρας) με συνολική επιδότηση της μισθοδοσίας για 18 μήνες.

Νέες θέσεις Εργασίας (ΝΘΕ) ανά Περιφέρεια

A/A	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	Π/Υ
1	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	972.000
2	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1.080.000
3	ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	216.000
4	ΗΠΕΙΡΟΥ	216.000
5	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	972.000
6	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	324.000
7	ΑΤΤΙΚΗΣ	1.000.000
8	ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	972.000
9	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	756.000
10	ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	216.000
11	ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	216.000
12	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	216.000
13	ΚΡΗΤΗΣ	216.000
	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	8.100.000

►► Β.2.2.3

Δημιουργία νέων επιχειρήσεων

Λαμβάνοντας υπόψη τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν όσοι δημιουργούν επιχειρήσεις και ανήκουν σε ειδικές κοινωνικές ομάδες θα παρέχεται ειδική συμβουλευτική (mentoring) για την αντιμετώπιση λογιστικών, χρηματοοικονομικών και νομικών ζητημάτων, αλλά και ενίσχυση της υφιστάμενης λειτουργίας σε επιχειρησιακό επίπεδο (π.χ. διαχείριση εργαζομένων, εφαρμογή του επιχειρηματικού σχεδίου, συνεργασίες και δικτύωση), ώστε να ενισχυθεί η βιωσιμότητα των επιχειρήσεων.

- **Ατομικές επιχειρήσεις**

Το κόστος αφορά στη επιδότηση του 0,5% του πληθυσμού Ρομά ηλικίας 20-44 ετών (περίπου 240 άτομα στο σύνολο της χώρας) με 15.000€ για τη δημιουργία κάθε νέας επιχείρησης.

- **Εταιρικά σχήματα επιχειρήσεων**

Το κόστος αφορά στη επιδότηση του 1% του πληθυσμού Ρομά ηλικίας 20-44 ετών (περίπου 420 άτομα στο σύνολο της χώρας) με 20.000€ για τη δημιουργία κάθε νέας επιχείρησης δύο ατόμων, 25.000€ επιχείρησης τριών ατόμων κ.ο.κ. Σκόπιμο είναι τα εταιρικά σχήματα επιχειρήσεων να απαρτίζονται από μικτό πληθυσμό.

Νέοι Ελεύθεροι Επαγγελματίες (ΝΕΕ) ανά Περιφέρεια

A/A	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	Π/Υ
1	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	1.375.000
2	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	350.000
3	ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	350.000
4	ΗΠΕΙΡΟΥ	350.000
5	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	1.375.000
6	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	550.000
7	ΑΤΤΙΚΗΣ	1.500.000
8	ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1.375.000
9	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	766.500
10	ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	350.000
11	ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	350.000
12	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	350.000
13	ΚΡΗΤΗΣ	350.000
	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	10.691.500 €

►► Β.2.2.4

Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας των Ρομά

Η δράση θα αφορά υφιστάμενες επιχειρήσεις που ανήκουν στον κλάδο της μεταποίησης και των υπηρεσιών δράσης, σύμφωνα με τους όρους της και ο συνολικός προϋπολογισμός ανέρχεται στα 35 εκατ. ευρώ.

Το πρόγραμμα θα επιδοτεί σε ποσοστό ως και 70% επιλέξιμες δαπάνες που αφορούν σε εκσυγχρονισμό εξοπλισμού, ενεργειακή αναβάθμιση των κτιρίων, επαγγελματικά οχήματα, μισθολογικό κόστος για την πρόσληψη νέου προσωπικού. Ο προϋπολογισμός για τα ολοκληρωμένα επενδυτικά σχέδια θα κυμαίνεται από 10.000€ - 50.000€.

Η Πρόσκληση θα δημοσιευτεί από την Ειδική Γραμματεία του ΕΤΠΑ&ΤΣ του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα-Επιχειρηματικότητα-Καινοτομία» του ΕΣΠΑ 2014-2020.

B.2.3.

Πίνακας παρεμβάσεων και στάδια υλοποίησης στον τομέα της Απασχόλησης

Πολιτικές παρεμβάσεις	Στάδια Υλοποίησης
Δομές Υποστήριξης για την Απασχόληση και Επιχειρησιακή Συμβουλευτική	- Εξειδίκευση δράσης - Έγκριση από ΕΠ των ΠΕΠ - Έγκριση και υλοποίηση
Επιδότηση νέων θέσεων εργασίας	- Εξειδίκευση δράσης - Έγκριση από ΕΠ των ΠΕΠ - Έκδοση ΚΥΑ'ς ή Οδηγού Εφαρμογής - Έγκριση και υλοποίηση
Δημιουργία νέων επιχειρήσεων	- Εξειδίκευση δράσης - Έγκριση από ΕΠ των ΠΕΠ - Έκδοση ΚΥΑ'ς ή Οδηγού Εφαρμογής - Έγκριση και υλοποίηση
Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας των Ρομά	- Εξειδίκευση δράσης - Έκδοση πρόσκλησης - Αξιολόγηση και Έγκριση - Υλοποίηση

B.2.4.

Δείκτες Παρακολούθησης στον τομέα της Απασχόλησης

Για την παρακολούθηση και τον συντονισμό της υλοποίησης των παραπάνω πολιτικών παρεμβάσεων και ενεργειών για την περίοδο 2017-2023 θα χρησιμοποιηθούν οι παρακάτω δείκτες.

Δείκτες Παρακολούθησης ανά Πολιτική παρέμβαση
Αριθμός επωφελομένων στις Δομές Υποστήριξης για την Απασχόληση
Αριθμός δομών που προσφέρουν βελτιωμένες/διευρυμένες υπηρεσίες
Αριθμός υποστηριζόμενων δομών
Αριθμός επωφελομένων μέσω της Επιχειρησιακής Συμβουλευτικής
Αριθμός επωφελομένων επιδοτούμενης εργασίας
Αριθμός νέων επιχειρήσεων
Μετανάστες, συμμετέχοντες αλλοδαπής προέλευσης, μειονότητες, περιθωριοποιημένες ομάδες, όπως οι Ρομά, που δραστηριοποιούνται σε αναζήτηση εργασίας, που συμμετέχουν σε εκπαίδευση/κατάρτιση, που αποκτούν εξειδίκευση, που κατέχουν θέση απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένης της αυτο-απασχόλησης, αμέσως μετά τη λήξη της συμμετοχής τους.
Μετανάστες, συμμετέχοντες αλλοδαπής προέλευσης, μειονότητες, περιθωριοποιημένες ομάδες, όπως οι Ρομά.

B.2.5.

Πηγές Χρηματοδότησης

Πολιτικές παρεμβάσεις	Πηγές Χρημ/σης
Δομές Υποστήριξης για την Απασχόληση και Επιχειρησιακή Συμβουλευτική	ΕΚΤ-ΠΕΠ (ΕΣΠΑ)
Επιδότηση νέων θέσεων εργασίας	ΕΚΤ-ΠΕΠ (ΕΣΠΑ)
Δημιουργία νέων επιχειρήσεων	ΕΚΤ-ΠΕΠ (ΕΣΠΑ)
Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας των Ρομά	ΕΤΠΑ&ΤΣ

B.2.6.

Χρονοδιάγραμμα-Προγραμματισμός Παρεμβάσεων

Εντός του 2019 αναμένεται να εκδοθούν οι προσκλήσεις και στη συνέχεια να ξεκινήσει η υποβολή των προτάσεων για τις παρεμβάσεις: (α) Δομές Υποστήριξης για την Απασχόληση και Επιχειρησιακή Συμβουλευτική, (β) Επιδότηση νέων θέσεων εργασίας, (γ) Δημιουργία νέων επιχειρήσεων. Κατόπιν ολοκλήρωσης των απαραίτητων ενεργειών, το 2020 θα ακολουθήσει η έγκριση και η υλοποίηση των παραπάνω παρεμβάσεων και (δ) ενίσχυση της επιχειρηματικότητας των Ρομά.

Σχετικά με τις ενέργειες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης για την ενεργοποίηση Ρομά στον τομέα της απασχόλησής τους, κατά τη διάρκεια του 2017 πραγματοποιήθηκε ο σχεδιασμός τους και το 2018 υλοποιήθηκαν σχετικές ενημερωτικές ημερίδες και συναντήσεις.

Φορέας Διαχείρισης (παρέμβαση (β) και (γ): ΟΑΕΔ
Δικαιούχοι: Δήμοι, ΜΚΟ (για την πρώτη παρέμβαση)

Λαμβάνοντας υπόψη τις αναπτυξιακές προοπτικές του πρωτογενή τομέα στη χώρα μας η Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά υπέβαλε αίτημα προς το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων για τη διάθεση εκτάσεων με στόχο την αξιοποίηση τους για τη δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης νέων ανέργων Ρομά και μη-Ρομά στη γεωργία και την κτηνοτροφία.

B.2.7.

Γενικές Πολιτικές στον τομέα της Απασχόλησης

Νέο ρυθμιστικό πλαίσιο για το υπαίθριο εμπόριο

Με το νόμο 4497/2017 (ΦΕΚ 171 Α/13-11-2017), θεσμοθετείται νέο ρυθμιστικό περιβάλλον για την άσκηση των υπαίθριων εμπορικών δραστηριοτήτων (άρθρα 1-60, άρθρο 103 και σχετικά Παραρτήματα) και, ειδικότερα: Πρόσθετη μοριοδότηση για τους Ρομά για την απόκτηση επαγγελματικής άδειας λαϊκών αγορών, απαλλαγή τελών για τους ωφελούμενους του ΚΕΑ, αναμεταρρύθμιση των προστίμων και δυνατότητα συνδιοργάνωσης ειδικών αγορών μεταξύ των Δήμων και των συλλόγων Ρομά.

Κοινωνική εργασία

Στο πλαίσιο των έργων των Δήμων για την κοινωνική εργασία, δίνεται η δυνατότητα στην τοπική αυτοδιοίκηση να εντάξει και να καλύψει ειδικότερες ανάγκες αναβάθμισης του χώρου διαβίωσης των Ρομά (πχ. Βελτίωση κοινόχρηστων χώρων, αναπλάσεις, κοινωνικές δομές) με απασχόληση των ίδιων των Ρομά.

Προσέγγιση των Νέων εκτός Εκπαίδευσης, Απασχόλησης και Κατάρτισης (NEETs) με μειονοτικό προφίλ (πυλοτικό πρόγραμμα)

Το Υπουργείο Παιδείας κατόπιν προγραμματικής σύμβασης με το Υπ. Εργασίας, ανέλαβε τη σύσταση τριών (3) ομάδων που αποτελούνταν από δύο (2) μέλη η καθεμία και ανέλαβαν την παροχή ενημέρωσης και εξατομικευμένης καθοδήγησης σε νέους από ευπαθείς κοινωνικά ομάδες (ΕΚΟ) ηλικίας 15-24 ετών με μειονοτικό και/ή μεταναστευτικό υπόβαθρο για την ένταξή τους στο πρόγραμμα της Εγγύησης για τη Νεολαία. Μέσω της δράσης αυτής επιδιώχθηκε η αύξηση του αριθμού των νέων που ολοκληρώνουν την τυπική εκπαίδευση, η αύξηση των νέων που παρακολουθούν τα προγράμματα των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας, και η αύξηση των νέων που εντάσσονται σε προγράμματα μαθητείας και κατάρτισης με στόχο να μειωθεί ο αριθμός των NEETs στις ομάδες στόχου. Ειδικότερα, προσεγγίστηκαν 110 άτομα Ρομά στο Χαλάνδρι και τη Δυτική Αττική, εκ των οποίων 25 ωφελήθηκαν μέσω εξατομικευμένης ενημέρωσης, 11 μέσω εξατομικευμένου σχεδίου δράσης (action plan) και 21 μέσω υποστήριξης με πληροφόρηση και συμβουλευτική.

Προγράμματα του ΟΑΕΔ

Ο ΟΑΕΔ παρέχει ειδικά προγράμματα κατάρτισης και απασχόλησης για τους νέους (συμπεριλαμβανομένων των νέων Ρομά):

- Γραφεία Διασύνδεσης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας. Τα Γραφεία Διασύνδεσης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας λειτουργούν σε 30 ΕΠΑΣ ΟΑΕΔ. Στόχος των Γ.Δ.Ε.Ε. είναι η εξεύρεση περισσότερων θέσεων πρακτικής άσκησης για τους μαθητές των Σχολών, καθώς και η ενίσχυση της εξωστρέφειας των ΕΠΑΣ ΟΑΕΔ. Κάθε χρόνο, τα Γραφεία Διασύνδεσης διοργανώνουν σε τοπικό επίπεδο κοινές εκδηλώσεις με εργοδοτικούς φορείς, επιμελητήρια, επιχειρήσεις, κλπ (διαγωνισμούς επίδειξης δεξιοτήτων μαθητευομένων, διαλέξεις, ημέρες καριέρας, κλπ). Οι υπεύθυνοι των Γ.Δ.Ε.Ε έχουν καταρτιστεί σε θέματα επαγγελματικής συμβουλευτικής και τεχνικών αναζήτησης εργασίας. Τα Γ.Δ.Ε.Ε απευθύνονται σε νέους/νέες εκτός εκπαίδευσης, κατάρτισης και απασχόλησης, σε μαθητές/τριες των ΕΠΑΣ Μαθητείας, στους αποφοίτους των ΕΠΑΣ, σε μαθητές Γυμνασίων, επιχειρήσεις, εκπροσώπους εργοδοτικών φορέων και εργατικών κέντρων, επιμελητήρια κ.λ.π.
- ΙΕΚ ΟΑΕΔ: Ο ΟΑΕΔ δραστηριοποιείται και στον τομέα της Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης με τη λειτουργία 30 ΙΕΚ πανελλαδικά. Τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης του ΟΑΕΔ εποπτεύονται από τη Γενική Γραμματεία Δια Βίου Μάθησης του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων. Στόχος τους είναι να παρέχουν στους καταρτιζόμενους αρχική επαγγελματική κατάρτιση και να τους εξασφαλίζουν τα ανάλογα προσόντα μέσω της παροχής επιστημονικών, τεχνικών, επαγγελματικών και πρακτικών γνώσεων και να τους παρέχουν τη δυνατότητα να αναπτύξουν τέτοιες δεξιότητες ώστε να διευκολύνεται η ένταξή τους στην παραγωγική διαδικασία.
- ΕΠΑΣ Μαθητείας ΟΑΕΔ: Ο ΟΑΕΔ είναι ο δημόσιος φορέας που εφαρμόζει με επιτυχία το σύστημα της Μαθητείας στη χώρα μας από το 1952. Μαθητεία είναι το εκπαιδευτικό σύστημα που συνδυάζει τη θεωρητική και εργαστηριακή εκπαίδευση στην τάξη με την πρακτική άσκηση σε επιχειρήσεις του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα. Η φοίτηση στις ΕΠΑΣ διαρκεί δύο έτη (τέσσερα εξάμηνα) και λειτουργούν 50 Επαγγελματικές Σχολές (ΕΠΑΣ) Μαθητείας του ΟΑΕΔ²¹.
- Πρόγραμμα Νεανικής Επιχειρηματικότητας: Το πρόγραμμα για την ενίσχυση της Νεανικής Επιχειρηματικότητας του ΟΑΕΔ θα αφορά στην ίδρυση νέων μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων από ανέργους. Η επιχορήγηση θα φθάσει έως 20.000 ευρώ, ο συνολικός Προϋπολογισμός του προγράμματος θα είναι 45 εκατομμύρια ευρώ, ενώ αναμένεται να ωφεληθούν 10.000 άνεργοι.

Κοινωνική Οικονομία

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ανάπτυξη νέων επαγγελματικών δυνατοτήτων σε τομείς της Κοινωνικής Οικονομίας. Το νέο θεσμικό πλαίσιο για την ανάπτυξη του τομέα της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας (Κ.Α.Ο)²², αποσκοπεί να διαμορφώσει ένα ευνοϊκό περιβάλλον που θα διευκολύνει τη συμμετοχή όλων των πολιτών σε όλες τις δυνατές παραγωγικές δραστηριότητες, μέσα σε ένα πλαίσιο δημοκρατίας, ισότητας, αλληλεγγύης, συνεργασίας, καθώς και του σεβασμού στον άνθρωπο και το περιβάλλον. Για τη στήριξη των φορέων της ΚΑΛΟ, βρίσκονται υπό σύσταση τα Κέντρα Στήριξης που θα λειτουργήσουν ως «σημεία ενημέρωσης» για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία, ως δομές συμβουλευτικής υποστήριξης κοινωνικών επιχειρηματιών και υποψηφίων κοινωνικών επιχειρηματιών και ως δομές υποστήριξης της δημιουργίας και ανάπτυξης άλλων φορέων Κ.Α.Ο. Στα Κέντρα Στήριξης θα παρέχονται: α) Υπηρεσίες δημοσιότητας που απευθύνονται στο γενικό πληθυσμό, σε φυσικά πρόσωπα που ενδιαφέρονται να πληροφορηθούν για τα ζητήματα της Κ.Α.Ο., όπως επίσης και σε υποψήφιους κοινωνικούς επιχειρηματίες (α' δέσμη ενεργειών) και β) υπηρεσίες υποστήριξης και συμβουλευτικής σε υφιστάμενους Φορείς Κ.Α.Ο. ή/και σε φυσικά πρόσωπα που ενδιαφέρονται για την ίδρυση φορέων Κ.Α.Ο. (β' δέσμη ενεργειών).

B.3 ΥΓΕΙΑ

B.3.1.

Περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης – Δημόσια Υγεία

Όπως αποτυπώνεται από τα Σχέδια Δράσης των Δήμων και των Παραρτημάτων Ρομά υπάρχει πολύ μεγάλη ανάγκη τόσο για πρόληψη όσο και για αγωγή υγείας. Επιβαρυντικοί παράγοντες είναι οι κακές συνθήκες ατομικής και περιβαλλοντικής υγιεινής, η διατροφή, η δύσκολη πρόσβαση σε νερό όπως επίσης συγκεκριμένες συνήθειες και συμπεριφορές υγείας²³, ενώ σε αυτά προστίθεται το γεγονός ότι έχουν ελλιπή και δυσχερή πρόσβαση στο Δημόσιο Σύστημα Υγείας.

Σύμφωνα με τις εκθέσεις περιβαλλοντικής και υγειονομικής αναγνώρισης όπως αναλυτικά περιγράφονται παρακάτω, σε ορισμένες περιοχές Τύπου I και II²⁴ δεν υπάρχει εξασφαλισμένη σύνδεση των κατοικιών/παραπληγμάτων με το αποχετευτικό δίκτυο, καταγράφονται λιμνάζοντα όμβρια ύδατα και η πρόσβαση σε πόσιμο νερό από κεντρική παροχή δεν είναι πάντα εξασφαλισμένη. Επιπλέον, σε αρκετές από αυτές τις περιοχές Τύπου I και II οι κατοικίες δεν έχουν εσωτερική τουαλέτα και θερμαίνονται με ξυλόσομπες. Βάσει της έρευνας του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων²⁵ (2016) το 29% των κατοικιών δεν διαθέτει εσωτερική τουαλέτα και το 9% δεν διαθέτει νερό εντός της κατοικίας. Επιπλέον, το 28% δήλωσε πως στη περιοχή που μένει υπάρχουν περιβαλλοντικοί κίνδυνοι (όπως μη-πόσιμο νερό, ρυπογόνοι παράγοντες, μυρωδιές κ.ά.) και το 14% ανέφερε πως υποφέρει από κάποια χρόνια ασθένεια. Η παραπάνω κατάσταση έχει ως αποτέλεσμα την έλλειψη ατομικής υγιεινής και περιβαλλοντικών κινδύνων ιδιαίτερα σε οικισμούς και καταυλισμούς Τύπου I.

Υφιστάμενη Κατάσταση – Προβλήματα και Προκλήσεις

- Ακατάλληλες συνθήκες διαμονής και ατομικής υγιεινής
- Πρόσβαση όλων στην Πρωτοβάθμια Υγειονομική Περίθαλψη
- Μη τακτική παρακολούθηση εμβολιασμών
- Υγειονομικά προβλήματα συναρτώμενα με τις συνθήκες διαβίωσης
- Ελλιπή ενημέρωση και προληπτική ιατρική
- Έλλειψη Πληροφόρησης και Ενημέρωσης
- Ελλιπή και Δυσχερή πρόσβαση στο Δημόσιο Σύστημα Υγείας

B.3.2.

Πολιτικές Παρεμβάσεις στον Τομέα της Υγείας

Τα παιδιά των Ρομά εμβολιάζονται παγίως σύμφωνα με το εθνικό πρόγραμμα εμβολιασμών. Παράλληλα με στόχο την προάσπιση και την προαγωγή της υγείας ευπαθών ομάδων πληθυσμών στον πληθυσμό των Ρομά πραγματοποιούνται υπό το συντονισμό της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Υγείας του Υπουργείου Υγείας δράσεις αγωγής υγείας, διενέργειας

²¹ ΟΑΕΔ, <http://www.oaed.gr/epas>

²² Ν.4430/2016, ΦΕΚ 205/Α/31-10-2016) και Εφαρμοστική Υπουργική Απόφαση 61621/Δ5.2643/30-12-2016 (ΦΕΚ)

²³ Fundacion Secretariado Gitano (ed.), *Health and the Roma Community, analysis of the situation in Europe, 2009*, <https://www.gitanos.org/upload/04/25/salud.pdf>

²⁴ Σύμφωνα με την Χαρτογράφηση της Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά (2017) στις περιοχές Τύπου I διαμένουν 9.291 άτομα και σε Τύπου II 63.861 άτομα.

²⁵ European Union Agency for Fundamental Rights, (2017) *Second European Union Minorities and Discrimination Survey (EU-MIDIS II)* <http://fra.europa.eu/en/publication/2016/eumidis-ii-roma-selected-findings>

ιατρικών εξετάσεων σε ενήλικες (καρδιολογικός, πνευμονολογικός, ενδοκρινολογικός και γυναικολογικός έλεγχος), κλινικής παιδιατρικής εξέτασης και εμβολιασμού παιδιών. Η ανοσοποίηση των παιδιών των Ρομά πραγματοποιείται στα πλαίσια της πρωτοβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης με στόχο την ανάπτυξη ισχυρών συστημάτων ανοσοποίησης σύμφωνα και με το Ευρωπαϊκό Σχέδιο Εμβολιαστικής Δράσης το 2015-2020. Ειδικότερα:

- Στο πλαίσιο αντιμετώπισης της επιδημικής έξαρσης της ιλαράς στον παιδικό πληθυσμό των Ρομά για τα έτη 2017-2018 το Υπουργείο Υγείας σε συνεργασία με το ΚΕΕΛΠΝΟ προχώρησε σε διενέργεια μαζικής εκστρατείας εμβολιασμών σε άτομα ηλικίας 9 μηνών έως 18 ετών. Συνολικά εξετάστηκαν 5.343 παιδιά και χορηγήθηκαν 1.018 Βιβλιάρια Υγείας του Παιδιού. Ειδικότερα ως προς την εμβολιαστική κάλυψη έως τις 26.06.2018 χορηγήθηκαν 4.250 δόσεις MMR, 517 δόσεις HEXA, 442 δόσεις HEPb και 465 δόσεις PCV.
- Επίσης εμβολιασμοί πραγματοποιήθηκαν με έγκριση του Γενικού Γραμματέα Δημόσιας Υγείας κατά το διάστημα 12/11/2016 έως και 13/02/2018 από το πρόγραμμα «ΥΓΕΙΑ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ». Συνολικά χορηγήθηκαν 1.812 δόσεις MMR, 416 δόσεις HEPb, 199 δόσεις Synflorix(PCV), 101 δόσεις Engerix, 83 δόσεις ActHib, 117 δόσεις HEXA, 133 δόσεις Hera και 93 δόσεις TETRA.

Παροχή Υπηρεσιών Ατομικής Υγιεινής και Ομάδες Βελτίωσης Συνθηκών Διαβίωσης

Οι υπηρεσίες υγείας και οι Ομάδες Βελτίωσης Συνθηκών Διαβίωσης αποσκοπούν στην υγειονομική κάλυψη των καταυλισμών Ρομά και εν γένει την γενικότερη βελτίωση της διαβίωσής τους. Ουσιαστικά, όπου απαιτείται, πλαισιώνουν με υπηρεσίες και στελέχωση την παρέμβαση της Βελτίωσης Συνθηκών Διαβίωσης, τις δομές και τα έργα υποδομής σε καταυλισμούς Τύπου I και II, όπως αναλύονται στον τομέα "στέγαση - υποδομές". Ο ενέργειες που θα προκύψουν βασίζονται στις εκθέσεις υγειονομικής αναγνώρισης, που εκπονήθηκαν από τις αρμόδιες υπηρεσίες των Περιφερειών υπό τον συντονισμό της Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Υγείας του Υπουργείου Υγείας.

Η παρέμβαση στον τομέα της υγείας έχει τρία σκέλη:

- α) την εκπόνηση των εκθέσεων υγειονομικής αναγνώρισης,
- β) τη σύσταση και λειτουργία της Ομάδας Βελτίωσης Συνθηκών Διαβίωσης και

►► Β.3.2.1.

Εκπόνηση εκθέσεων υγειονομικής αναγνώρισης

Με στόχο τη διασφάλιση αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης σύμφωνα με το ισχύον πλαίσιο προστασίας της δημόσιας υγείας, το άρθρο 159 του Ν.4483/17 και την υπ'αρ.ΠΟ64/7-2-2018 [Β'412] ΚΥΑ αναφορικά με τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης στους καταυλισμούς Ρομά και την υλοποίηση παρεμβάσεων που αφορούν στην μετεγκατάσταση των ευάλωτων αυτών ομάδων πληθυσμού, πραγματοποιήθηκε καταγραφή των συνθηκών διαβίωσης σε ογδόντα τρεις (83) οικισμούς Ρομά ως κατεπείγον υγειονομικό και προσωρινό μέτρο παράλληλα με συγκεκριμένες προτάσεις εναρμόνισης με τους ισχύοντες κανονισμούς δημόσιας υγείας από τις αρμόδιες Δ/νσεις Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας των Περιφερειών της χώρας. Η έκθεση υγειονομικής αναγνώρισης και ελέγχου στους οικισμούς Ρομά αφορούσε καταυλισμούς κατηγορίας τύπου I δηλαδή: «Άκρως υποβαθμισμένες περιοχές» - Συνθήκες διαβίωσης μη αποδεκτές με καλύβια, παραπήγματα και απουσία βασικών υποδομών», όπως αυτοί είχαν αποτυπωθεί στη βάση δεδομένων της Ειδικής Γραμματείας.

Η έκθεση υγειονομικής αναγνώρισης και ελέγχου περιγράφει την υφιστάμενη κατάσταση των καταυλισμών αναφορικά με:

- α) υγειονομικά προβλήματα και ελλείψεις βασικών υποδομών ή/και πρόσβασης σε βασικά αγαθά κοινής ωφέλειας,
- β) τις περιβαλλοντικές συνθήκες διαβίωσης των καταυλισμών και συστήνει τα επείγοντα μέτρα που οφείλουν να ληφθούν μέσω της συγκεκριμένης παρέμβασης για την υγειονομική προστασία των πολιτών και την παροχή βασικών αγαθών (υδροδότηση, ηλεκτροδότηση, συνθήκες υγιεινής, κλπ).

Στο παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι δήμοι στους οποίους διενεργήθηκε ή αναμένεται να ολοκληρωθεί η εκπόνηση εκθέσεων υγειονομικής αναγνώρισης.

Πίνακας Δήμων και Οικισμών Τύπου I & II με Εκθέσεις Υγειονομικής Αναγνώρισης

Περιφέρεια	Δήμος	Οικισμοί Τύπου I & II	Στάδιο Υλοποίησης (2018-2019)
ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	ΝΕΣΤΟΥ	ΠΗΓΕΣ	ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ
	ΤΟΠΕΙΡΟΥ	ΗΛΙΟΠΕΤΡΑ	ΔΕΝ ΧΡΗΣΟΥΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ
		ΚΥΡΝΟΣ	
	ΑΡΡΙΑΝΩΝ	ΝΕΥΡΑ	ΔΕΝ ΧΡΗΣΟΥΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ
		ΒΡΑΓΙΑ	
	ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ	ΑΛΑΝ ΚΟΓΙΟΥ	ΠΡΟΤΑΣΗ ΜΕΤΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
ΟΡΕΣΤΙΑΔΑΣ	ΚΛΕΙΣΩ	ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	
	ΧΕΙΜΩΝΙΟ		
ΑΤΤΙΚΗΣ	ΣΠΑΤΩΝ-ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ	ΚΙΑΦΑ	ΑΚΑΤΑΛΛΗΛΗ ΕΚΤΑΣΗ – ΑΝΗΚΕΙ ΣΤΟ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟ (αναζήτηση έκτασης)
	ΔΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ ΜΕΣΟΓΑΙΑΣ	ΣΚΟΠΕΥΤΗΡΙΑ/ΒΙΟΠΑ ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΥ ΜΕΣΟΓΑΙΑΣ	ΜΕΤΑΚΙΝΟΥΜΕΝΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (προς διερεύνηση)
	ΔΗΜΟΣ ΚΡΩΠΙΑΣ	ΚΟΥΠΙ	ΑΚΑΤΑΛΛΗΛΗ ΕΚΤΑΣΗ – ΠΡΟΤΑΣΗ ΜΕΤΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ (προς διερεύνηση)
	ΔΗΜΟΣ ΠΑΛΛΗΝΗΣ	ΓΕΡΑΚΑΣ/ ΝΕΚΡΟΤΑΦΕΙΟ ΓΕΡΑΚΑ	ΕΛΛΕΙΨΗ ΧΩΡΟΥ – (αναζήτηση έκτασης)
	ΔΗΜΟΣ ΑΧΑΡΝΩΝ	ΚΥΠΡΟΥ-ΑΓΙΟΥ ΣΩΤΗΡΑ	ΑΚΑΤΑΛΛΗΛΗ ΕΚΤΑΣΗ
		ΑΥΛΙΖΑ/ΑΓΙΟΙ ΣΑΡΑΝΤΑ	
	ΔΗΜΟΣ ΜΑΝΔΡΑΣ - ΕΙΔΥΛΛΙΑΣ	ΜΑΝΔΡΑ/ΞΗΡΟΠΗΓΑΔΟ	ΜΗ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ
	ΔΗΜΟΣ ΕΛΕΥΣΙΝΑΣ	ΜΑΓΟΥΛΑ/ΣΚΛΗΡΙ	ΑΝΑΜΕΝΕΤΑΙ ΠΡΟΤΑΣΗ (Ο Δήμος αιτήθηκε τεχνική υποστήριξη)
	ΔΗΜΟΣ ΜΕΓΑΡΕΩΝ	ΒΛΥΧΟΣ	ΜΗ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ
	ΔΗΜΟΣ ΑΣΠΡΟΠΥΡΓΟΥ	ΣΟΦΟ	ΑΚΑΤΑΛΛΗΛΗ ΕΚΤΑΣΗ
		ΝΕΑ ΖΩΗ	ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ
	ΔΗΜΟΣ ΦΥΛΗΣ	ΛΙΜΝΗ	ΜΗ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ	ΝΟΜΙΣΜ/ΚΟΠΕΙΟ	ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗ ΕΝΟΙΚΙΟΥ	
ΔΗΜΟΣ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ	ΠΑΛΟΥΚΙΑ	ΜΕΤΑΚΙΝΟΥΜΕΝΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (διερεύνηση)	
ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΛΕΣΒΟΥ	ΠΑΓΑΝΗ	ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΜΕΤΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
		ΠΑΠΑΔΟΣ	ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗ ΕΝΟΙΚΙΟΥ
	ΔΗΜΟΣ ΣΑΜΟΥ	ΚΑΡΛΟΒΑΣΙ	ΚΑΤΑΠΑΤΗΜΕΝΗ ΙΔΙΟΚΤΗΤΗ ΕΚΤΑΣΗ

Περιφέρεια	Δήμος	Οικισμοί Τύπου I & II	Στάδιο Υλοποίησης
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΠΑΤΡΑΣ	ΡΙΓΑΝΑΚΑΜΠΟΣ	ΑΝΑΜΕΝΕΤΑΙ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ
	ΔΗΜΟΣ ΠΥΡΓΟΥ	ΑΓΚΙΝΑΡΑ	ΜΗ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ
		ΠΡΑΣΙΝΟ	
	ΔΗΜΟΣ ΠΗΝΕΙΟΥ	ΠΗΓΑΔΑΚΙΑ Ή ΧΕΛΙΜΟΔΟΥ	ΑΝΑΜΕΝΕΤΑΙ ΠΡΟΤΑΣΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ
		ΥΔΑΤΟΠΥΡΓΟΣ	
		ΛΕΥΚΟΧΩΡΙ	ΔΕΝ ΧΡΗΣΕΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ
	ΔΗΜΟΣ ΙΕΡΑΣ ΠΟΛΗΣ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ	ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΜΗ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ
		ΜΠΟΥΖΑ	
		Β3 ΑΝΤΛΙΟΣΤΑΣΙΟ -ΞΥΛΟΓΕΦΥΡΟ	ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΜΕΤΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ (διερεύνηση έκτασης)
	ΔΗΜΟΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΑΧΑΪΑΣ	ΓΕΡΟΥΣΕΪΚΑ	ΜΗ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ
ΣΑΓΑΪΪΚΑ			
ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	ΚΟΛΟΚΥΝΘΟΥΣ	ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ
	ΔΗΜΟΣ ΦΛΩΡΙΝΗΣ	ΦΛΩΡΙΝΑ - ΠΑΛΙΟΣ ΟΙΚΙΣΜΟΣ	ΜΗ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ
	ΔΗΜΟΣ ΕΟΡΔΑΙΑΣ	ΑΜΠΕΛΙΑ – ΘΕΣΗ ΓΕΩΤΡΗΣΗ	ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΜΕΤΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
ΗΠΕΙΡΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΖΩΝΗ	ΜΗ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΕΚΤΑΣΗΣ - διερεύνηση για νέα έκταση
	ΔΗΜΟΣ ΑΡΤΑΙΩΝ	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΡΤΑΣ	ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ (διερεύνηση καταλληλότητας έκτασης)
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΤΥΡΝΑΒΟΥ	ΚΡΗΤΙΡΗ	ΑΝΑΜΕΝΕΤΑΙ ΠΡΟΤΑΣΗ – ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ
	ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ	ΝΕΑΠΟΛΗ (ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΣ)	ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ – (ακατάλληλη έκταση)
	ΔΗΜΟΣ ΦΑΡΣΑΛΩΝ	ΦΑΡΣΑΛΑ	ΑΝΑΜΕΝΕΤΑΙ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ
	ΔΗΜΟΣ ΣΟΦΑΔΩΝ	ΣΟΦΑΔΕΣ	ΑΝΑΜΕΝΕΤΑΙ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ
	ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ	ΜΑΥΡΙΚΑ	ΑΝΑΜΕΝΕΤΑΙ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ
ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΛΕΥΚΑΔΟΣ	ΑΛΥΚΕΣ	ΑΝΑΜΕΝΕΤΑΙ ΠΡΟΤΑΣΗ
	ΔΗΜΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ	ΛΙΒΑΔΙ ΡΟΠΑ	ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ
		ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ/ ΠΑΡΕΛΙΩΝ	ΜΗ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ
		ΜΠΑΣΤΙΑΤΙΚΑ I ΛΕΥΚΙΜΜΗΣ	ΜΗ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ
		ΜΠΑΣΤΙΑΤΙΚΑ II ΛΕΥΚΙΜΜΗΣ	ΜΗ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ
		ΚΑΜΠΟΣ-ΛΙΒΑΔΙ ΚΥΝΟΠΙΑΣΤΩΝ	ΜΗ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ
		ΤΣΑΡΟΥ	ΜΗ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΕΚΘΕΣΗ
		ΒΑΣΙΛΙΚΑ	ΜΗ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ
	ΔΗΜΟΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ	ΑΓΙΟΣ ΚΗΡΥΚΑΣ	ΜΗ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ
		ΤΣΙΛΙΒΙ (1&2)	ΜΗ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Περιφέρεια	Δήμος	Οικισμοί Τύπου I & II	Στάδιο Υλοποίησης
ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΔΕΛΤΑ	ΑΓ. ΣΟΦΙΑ	ΑΝΑΜΕΝΕΤΑΙ ΠΡΟΤΑΣΗ
		ΧΑΛΑΣΤΡΑ	ΑΝΑΜΕΝΕΤΑΙ ΠΡΟΤΑΣΗ
	ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ	ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ / ΑΓ. ΡΑΦΑΗΛ	ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ - ΥΠΟ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ
	ΔΗΜΟΣ ΘΕΡΜΑΙΚΟΥ	ΤΣΑΪΡΙΑ - ΠΕΡΑΙΑ	ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΜΕΤΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
	ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΚΗΔΟΝΟΣ	ΝΕΑ ΜΕΣΗΜΒΡΙΑ	ΔΕΝ ΧΡΗΣΕΙ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ
	ΔΗΜΟΣ ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΩΝ ΜΕΝΕΜΕΝΗΣ	ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΩΝ ΜΕΝΕΜΕΝΗΣ (θύλακας Τ1)	ΑΝΑΜΕΝΕΤΑΙ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ
	ΔΗΜΟΣ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ	ΠΕΛΕΚΑ	ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΜΕΤΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
	ΔΗΜΟΣ ΒΕΡΟΙΑΣ	ΤΡΙΦΥΛΛΟΠΑΖΑΡΟ	ΕΛΛΕΙΨΗ ΧΩΡΟΥ – ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΕΚΤΑΣΗΣ
		ΕΡΓΟΧΩΡΙ	ΕΛΛΕΙΨΗ ΧΩΡΟΥ – ΑΝΑΖΗΤΗΣΗ ΕΚΤΑΣΗΣ
	ΔΗΜΟΣ ΠΑΙΟΝΙΑΣ	ΒΙ.ΠΑ ΑΞΙΟΥΠΟΛΗΣ	ΜΗ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ (μετακινούμενος πληθυσμός –προς διερεύνηση)
	ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ	ΗΡΑΚΛΕΙΑ	ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ
		ΠΟΝΤΙΣΜΕΝΟ	ΚΑΤΑΠΑΤΗΜΕΝΗ ΕΚΤΑΣΗ – (αναζήτηση έκτασης)
	ΔΗΜΟΣ ΠΕΛΛΑΣ	ΜΕΛΙΣΣΙ	ΜΗ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ
		ΚΡΥΑ ΒΡΥΣΗ	ΜΗ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ
ΔΗΜΟΣ ΣΚΥΔΡΑΣ	ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙ	ΜΗ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	
ΔΗΜΟΣ ΑΛΜΩΠΙΑΣ	ΑΡΙΔΑΙΑ	ΜΗ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	
ΚΡΗΤΗ	ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ	ΝΕΑ ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΟΣ/ ΔΥΟΑΟΡΑΚΙΑ	ΧΡΗΣΕΙ ΒΣΔ* ΠΡΟΤΑΣΗ ΜΕΤΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ
	ΔΗΜΟΣ ΡΕΘΥΜΝΗΣ	ΤΣΕΣΜΕ	ΜΗ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ
	ΔΗΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ	ΝΕΡΟΚΟΥΡΟΥ ΧΑΝΙΩΝ	ΜΗ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ
		ΜΟΥΡΝΙΕΣ ΧΑΝΙΩΝ	ΜΗ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ
ΤΣΙΚΑΛΑΡΙΑ ΧΑΝΙΩΝ		ΜΗ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ	
ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΡΟΔΟΥ	ΚΑΡΑΚΟΝΕΡΟ	ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΜΕΤΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ
	ΔΗΜΟΣ ΚΩ	ΑΓΙΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΜΗ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Περιφέρεια	Δήμος	Οικισμοί Τύπου I & II	Στάδιο Υλοποίησης
ΠΕΛΟΠΗΝΣΟΥ	ΔΗΜΟΣ ΒΕΛΟΥ-ΒΟΧΑΣ	ΝΤΑΜΑΡΙΑ ΖΕΥΓΟΛΑΤΕΙΟΥ	ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΕΛΛΙΠΗΣ ΦΑΚΕΛΟΣ
		ΠΟΥΛΙΤΣΑ (ΚΡΗΝΕΣ, ΤΑΡΣΙΝΑ)	ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΕΛΛΙΠΗΣ ΦΑΚΕΛΟΣ
	ΔΗΜΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΩΝ	ΕΞΑΜΙΛΙΑ	ΑΝΑΜΕΝΕΤΑΙ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ
	ΔΗΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΗΣ	ΠΑΜΙΣΣΟΣ	ΜΗ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ
	ΔΗΜΟΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΑΡΙΟΧΩΡΙ	ΜΗ ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ (αναμένεται υγειονομική για Αγ. Τριάδα – Πολυκλαδικό Λύκειο)
		ΜΑΖΙΑ'Η ΠΟΤΑΜΑΚΙ ΑΡΙΟΧΩΡΙΟΥ	
		ΑΓ.ΤΡΙΑΔΑ ΑΡΙΟΧΩΡΙΟΥ	
		ΑΓ.ΤΡΙΑΔΑ ΠΟΛΥΚΛΑΔΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ	
		ΠΑΝΑΓΑΚΙΑ	
		ΜΠΙΡΜΠΙΤΑ	
	ΧΑΛΙΚΙ		
	ΔΗΜΟΣ ΤΡΥΦΙΛΙΑΣ	ΦΙΛΙΑΤΡΑ	ΥΠΟ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ
	ΔΗΜΟΣ ΣΠΑΡΤΗΣ	ΝΑΟΣ ΟΡΘΙΑΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ/ ΑΓΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝΑ	ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ – ΕΛΛΙΠΗΣ ΦΑΚΕΛΟΣ
ΚΑΤΟΥΝΑ ΑΜΥΚΛΩΝ		ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ – ΕΛΛΙΠΗΣ ΦΑΚΕΛΟΣ	
ΔΗΜΟΣ ΕΥΡΩΤΑ	ΤΡΙΝΗΣΑ -ΣΚΑΛΑ	ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ – ΕΛΛΙΠΗΣ ΦΑΚΕΛΟΣ	
ΔΗΜΟΣ ΒΟΡΕΙΑΣ ΚΥΝΟΥΡΙΑΣ	ΤΑΝΟΣ	ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ – ΕΛΛΙΠΗΣ ΦΑΚΕΛΟΣ	
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	ΔΗΜΟΣ ΙΣΤΙΑΙΑΣ	ΔΕΝΔΡΟΠΟΤΑΜΟΣ	ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΕΠΙΔΟΤΗΣΗ ΕΝΟΙΚΙΟΥ
	ΔΗΜΟΣ ΣΤΥΛΙΔΑΣ	ΑΝΕΡΓΕΙΑ	ΜΕΤΑΚΙΝΟΥΜΕΝΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (προς διερεύνηση) – ΑΚΑΤΑΛΛΗΛΗ ΕΚΤΑΣΗ
	ΔΗΜΟΣ ΛΑΜΙΕΩΝ	ΚΑΜΗΛΟΒΡΥΣΗ	ΥΠΟΒΟΛΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ
	ΔΗΜΟΣ ΘΗΒΑΣ	ΠΥΡΡΙ	ΑΝΑΜΕΝΕΤΑΙ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ / ΠΡΟΤΑΣΗ ΓΙΑ ΜΕΤΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ – Διερεύνηση Έκτασης
	ΔΗΜΟΣ ΔΕΛΦΩΝ	ΚΑΜΙΝΟΣ	ΑΝΑΜΕΝΕΤΑΙ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

►► Β.3.2.2.

Ομάδες Βελτίωσης Συνθηκών Διαβίωσης

Η ατομική και περιβαλλοντική υγιεινή είναι αναγκαίο να υποστηριχθούν από την κατάλληλη παροχή υπηρεσιών, έτσι ώστε ο ωφελούμενος πληθυσμός να οικειοποιηθεί τη δράση, η οποία απαντά σε βασικές ανάγκες του.

Για τη λειτουργία των δομών ατομικής υγιεινής, την υλοποίηση των παρεμβάσεων περιβαλλοντικής υγιεινής, την ασφάλεια των συγκεκριμένων χώρων καθώς και τη βιωσιμότητα της δράσης, οι Ομάδες Βελτίωσης Συνθηκών Διαβίωσης, θα έχουν:

- α) την ευθύνη της ορθής χρήσης, της επιτήρησης, και του καθαρισμού των κοινόχρηστων υποδομών και χώρων,
- β) το συντονισμό των ενεργειών για την αποκομιδή των απορριμμάτων, την απολύμανση, τις χαλικοστρώσεις, τις μουκτονίες, τη σύνδεση δικτύων κοινής ωφέλειας, την εγκατάσταση των αναγκαίων αποχετευτικών συστημάτων, τη διαχείριση αδρανών/στερεών αποβλήτων, κ.λπ.,
- γ) την ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση στην κοινοτική χρήση και στην προστασία των χώρων,
- δ) την ανάπτυξη ποικίλων δράσεων (π.χ. ασφαλής και νόμιμη διαχείριση απορριμμάτων, βελτίωση καθημερινής ζωής, κ.λπ.),
- ε) την φροντίδα σε συνεργασία με τις τοπικές κοινωνικές δομές για την παροχή αναγκαίων υλικών και ειδών ατομικής υγιεινής σε οικογένειες και άτομα που δεν μπορούν να τα εξασφαλίσουν από τα υφιστάμενα προγράμματα αρωγής,
- στ) τη διασύνδεση με τις όμορες υπηρεσίες υγείας (Τοπικές Ομάδες Υγείας (ΤΟΜΥ) και άλλες αρμόδιες δομές υγείας) για την παροχή υπηρεσιών.

►► Β.3.2.3.

Δομές Ατομικής Υγιεινής

Εικόνα 5: Πρότυπη Διάταξη Δομών Υγιεινής

- **Εγκαταστάσεις Ατομικής Υγιεινής**

Υγειονομικοί προκατασκευασμένοι οικίσκοι (containers), οι οποίοι ανάλογα με το μέγεθος του οικισμού και των αναγκών του πληθυσμού μπορεί να διαθέτουν τουαλέτες, νιπτήρες, ντουζιέρες και βοηθητικούς χώρους που είναι απαραίτητοι για αποδυτήρια και αποθήκευση υλικών (πετσέτες, σαπούνι, σαμπουάν κλπ.) στην περιοχή παρέμβασης ή σε περιοχή/κτίριο που γειτνιάζει/βρίσκεται σε κοντινή απόσταση διασφαλίζοντας τον τρόπο μετακίνησης.

- **Εγκαταστάσεις Καθαρισμού Ιματισμού**

Μονάδες πλυντηρίων-στεγνωτηρίων ή κατασκευή δεξαμενών πλύσης ιματισμού με στέγαστρο

- **Χώροι για την ανάπτυξη δραστηριοτήτων**

αίθουσες / container που θα φιλοξενούν δράσεις μαθησιακής υποστήριξης, παροχής υπηρεσιών σε παιδιά προσχολικής ηλικίας και στις μητέρες τους, δημιουργική απασχόληση παιδιών και εφήβων, κ.α.

Οι παραπάνω δομές, όπου υφίσταται με το Παράρτημα Ρομά, δύναται να αναπτύξουν ένα συγκρότημα δομών τύπου **Πολύκεντρου** για την παροχή μιας ευρείας γκάμας υπηρεσιών. Για την παρέμβαση αυτή ο προϋπολογισμός ανά Περιφέρεια παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα.

Ομάδες Βελτίωσης Συνθηκών Διαβίωσης ανά Περιφέρεια

	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΟΜΑΔΕΣ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ ΣΥΝΘΗΚΩΝ ΔΙΑΒΙΩΣΗΣ
1	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ & ΘΡΑΚΗ	1.279.500
2	ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	1.624.000
3	ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	181.280
4	ΗΠΕΙΡΟΣ	550.200
5	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	906.800
6	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	1.213.800
7	ΑΤΤΙΚΗ	2.500.000
8	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	1.522.200
9	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ	0
10	ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ	722.300
11	ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	403.500
12	ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	335.600
13	ΚΡΗΤΗ	438.200
	ΣΥΝΟΛΟ	11.677.380

►► Β.3.2.4.

Ενέργειες περιβαλλοντικής υγιεινής

Η παρέμβαση αυτή περιλαμβάνει ενέργειες περιβαλλοντικής υγιεινής με στόχο την προαγωγή της Δημόσιας Υγείας. Οι ενέργειες αυτές περιλαμβάνουν ενδεικτικά απεντομώσεις, ψεκασμούς μυοκτονίες, αποψίλωση άγριων χόρτων, χαλικο-στρώσεις, αντιμετώπιση κτηνιατρικών ζητημάτων όπως έλεγχος, εμβολιασμός και στειρώση αδέσποτων ζώων, αποκομιδή απορριμμάτων, αντιμετώπιση ζητημάτων που αφορούν στην ασφάλεια νερού.

B.3.3.

Πίνακας παρεμβάσεων και στάδια υλοποίησης στον τομέα της Δημόσιας Υγείας

Πολιτικές παρεμβάσεις	Στάδια Υλοποίησης
Εκπόνηση Εκθέσεων Υγειονομικής Αναγνώρισης	<ul style="list-style-type: none">• Αίτημα του Υπ. Υγείας προς τις Δ/νσεις Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας των Περιφερειών• Διεξαγωγή επιτόπιας έρευνας• Σύνταξη Έκθεσης
Ομάδες Σύστασης Βελτίωσης Συνθηκών Διαβίωσης για λειτουργία δομών και ενεργειών περιβαλλοντικής υγιεινής	<ul style="list-style-type: none">• Εξειδίκευση Δράσης• Έγκριση από Επιτροπή Παρακολούθησης των ΠΕΠ Υποβολή αιτήματος από το δήμο σε Ε.Γ.• Έκδοση ΚΥΑ• Πρόσκληση από ΠΕΠ• Ένταξη και υλοποίηση δράσης

B.3.4.

Δείκτες Παρακολούθησης στον τομέα της Δημόσιας Υγείας

Δείκτες Παρακολούθησης ανά Πολιτική παρέμβαση
Αριθμός Εκθέσεων υγειονομικής αναγνώρισης
Αριθμός δομών που προσφέρουν βελτιωμένες/διευρυμένες υπηρεσίες
Αριθμός υποστηριζόμενων δομών
Αριθμός απασχολούμενων των υποστηριζόμενων δομών
Αριθμός επωφελομένων των υποστηριζόμενων δομών
Αριθμός επωφελομένων οικογενειών

B.3.5.

Δυνητικοί δικαιούχοι, χρονοδιάγραμμα/προγραμματισμός & πηγές χρηματοδότησης

Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι παρεμβάσεις αυτές είναι αλληλένδετες με τις χωρικές παρεμβάσεις στον τομέα της στέγασης και των υποδομών οι δυνητικοί δικαιούχοι, το χρονοδιάγραμμα και οι πηγές χρηματοδότησης συνάδουν και αναφέρονται αναλυτικά στον άξονα 1.

B.3.6.

Γενικές πολιτικές στον τομέα της Υγείας και της Δημόσιας Υγείας

Ιατρική και φαρμακευτική περίθαλψη ανασφάλιστων και οικονομικά αδυνάτων πολιτών

Το 2016 δόθηκε το δικαίωμα ελεύθερης πρόσβασης σε όλες τις δημόσιες δομές υγείας για την παροχή νοσηλευτικής και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης (δωρεάν) σε ανασφάλιστους και σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες. Με αυτό θεσμικό πλαίσιο επήλθε εξίσωση του δικαιώματος ασφαλισμένων και ανασφάλιστων ως προς την πρόσβαση στο δημόσιο σύστημα υγείας.

Τοπικές Ομάδες Υγείας (ΤΟΜΥ)

Οι Τοπικές Ομάδες Υγείας (ΤΟΜΥ) έχουν σκοπό τη διασφάλιση της καθολικής πρόσβασης του συνόλου του πληθυσμού χωρίς διακρίσεις σε ποιοτικές υπηρεσίες Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας και στοχεύουν στην αποτελεσματική και ορθολογική πλοήγηση των ατόμων στο Εθνικό Σύστημα Υγείας (ΕΣΥ) μέσω της ανακατεύθυνσης της ζήτησης από τη δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια φροντίδα, όπως είναι τα Νοσοκομεία, παρέχοντας ποιοτικές, ολιστικές και κοινοτικά προσανατολισμένες υπηρεσίες Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας.

Οι Τοπικές Ομάδες Υγείας (ΤΟΜΥ), συγκροτούνται σύμφωνα με το άρθρο 106 του Ν. 4461/2017 (ΦΕΚ 38/τ.Α΄/28-3-2017) με απόφαση του Διοικητή της οικείας Υγειονομικής Περιφέρειας, αποτελούμενες από προσωπικό έως δώδεκα (12) ατόμων, ενισχύοντας και αναβαθμίζοντας, ως αποκεντρωμένες μονάδες τους, το έργο που παρέχεται από τις δημόσιες δομές παροχής υπηρεσιών Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας. Οι ΤΟΜΥ λειτουργούν με ανθρώπινο δυναμικό πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης. Στελεχώνονται από επαγγελματίες υγείας και λοιπό προσωπικό. Οι ΤΟΜΥ, με την εποπτεία της οικείας Υγειονομικής Περιφέρειας (ΥΠΕ) έχουν υποχρέωση να παρέχουν καθολική, προσβάσιμη, κατάλληλη, αποτελεσματική, αποδοτική και ανθρωποκεντρική φροντίδα υγείας υψηλής ποιότητας που αφορούν παροχή υπηρεσιών σε Ευάλωτες Κοινωνικά ομάδες (ΕΚΟ) και στο γενικό πληθυσμό με έμφαση στις υπηρεσίες για την πρόληψη της νόσου, διατήρηση της καλής υγείας των ατόμων και της κοινότητας και παρεμβαίνουν θετικά στους προσδιοριστικούς της υγείας παράγοντες. Στο άρθρο 1 του Ν. 4486/2017 προβλέπονται ρητά η δωρεάν και καθολική υγειονομική κάλυψη του πληθυσμού, η ισότιμη πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας με ειδική μέριμνα για τις ευάλωτες και ευπαθείς κοινωνικές ομάδες, η διασφάλιση της ποιότητας και ασφάλειας των παρεχόμενων υπηρεσιών, η συνέχεια της φροντίδας υγείας, η ευθύνη των παρόχων υπηρεσιών υγείας.

ΑΞΟΝΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΑΞΟΝΑΣ Γ:

ΣΥΝΟΔΕΥΤΙΚΕΣ -

ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ:

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΤΗΡΙΞΗ ΚΑΙ ΜΕΡΙΜΝΑ
ΓΙΑ ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΟΠΟΙΗΣΗ
ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

Ο συγκεκριμένος άξονας περιλαμβάνει μια σειρά παρεμβάσεων και υποστηρικτικών υπηρεσιών -όπως τα Παραρτήματα Ρομά των Κέντρων Κοινότητας, η ανάπτυξη δικτύων νέων και γυναικών και οι παιδικές κατασκηνώσεις- με στόχο την κοινωνική φροντίδα και μέριμνα, την ενδυνάμωση και ενεργοποίηση του πληθυσμού. Οι δράσεις του άξονα αυτού αποτελούν ένα μωσαϊκό ενεργειών, οι οποίες στην παρούσα φάση εξελίσσονται και εξειδικεύονται περαιτέρω, με κοινό στόχο τη σταδιακή αλλά πλήρης ένταξη του πληθυσμού.

Ειδικότερα, στον τομέα της κοινωνικής μέριμνας λειτουργούν ήδη τα Παραρτήματα Ρομά των Κέντρων Κοινότητας, ενώ στον τομέα της ενδυνάμωσης και της ενεργοποίησης έχει ξεκινήσει η προετοιμασία για την ανάπτυξη δικτύων νέων και γυναικών Ρομά. Επίσης, προς την κατεύθυνση αυτή, προγραμματίζεται η πιλοτική εφαρμογή του Προγράμματος των κατασκηνώσεων καθώς και το πρόγραμμα κοινωνικής πρόληψης της παραβατικότητας.

Παράλληλα με τις παραπάνω παρεμβάσεις ενδυνάμωσης, σχεδιάζονται και υλοποιούνται μια σειρά ευρύτερων πολιτικών παρεμβάσεων - στον τομέα του πολιτισμού, του αθλητισμού και της ευαισθητοποίησης. Οι ευρύτερες αυτές παρεμβάσεις είτε συνδράμουν, είτε πλαισιώνουν και ενισχύουν την υλοποίηση και βιωσιμότητα όλων των στοχευμένων παρεμβάσεων του Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης.

Γ.1.

Περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης

Πρόσβαση σε υπηρεσίες Κοινωνική Μέριμνα

Η πλειονότητα των Ρομά αντιμετωπίζει δυσκολίες πρόσβασης σε κοινωνικές υπηρεσίες, αλλά και σε πηγές ενημέρωσης και πληροφόρησης. Οι δυσκολίες αυτές συνδέονται με αστικοδημοτικά ζητήματα, με ελλιπή ενημέρωση, αλλά και με τον έντονο κοινωνικό και χωρικό αποκλεισμό, τον αντί-ταιγανισμό, τα στερεότυπα και τις διακρίσεις.

Σύμφωνα με σχετική έρευνα του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιώματα (2011) το 47% των Ρομά, που έχουν επισκεφτεί κάποια υπηρεσία κοινωνικής μέριμνας τα τελευταία 5 χρόνια στην Ελλάδα, δήλωσε πως αντιμετωπίστηκε διαφορετικά από τους αρμόδιους υπαλλήλους. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο μέσος όρος σε ευρωπαϊκό επίπεδο είναι 21% με την Ελλάδα να σημειώνει το υψηλότερο ποσοστό ακολουθούμενη από την Τσεχία και την Ιταλία με ποσοστό 33%²⁸.

Συμμετοχή στα κοινά

Η ενεργή συμμετοχή της τοπικής κοινωνίας και ειδικότερα των Ρομά, σε δράσεις και παρεμβάσεις που τους αφορούν αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την ομαλή επίτευξη της κοινωνικής ένταξης. Επιπλέον, η συμμετοχή στα κοινά, αποτελεί απαραίτητο στοιχείο για την εύρυθμη λειτουργία του κράτους και των θεσμών μιας δημοκρατικής κοινωνίας. Παρόλα αυτά, λίγοι είναι αυτοί που έχουν ενεργό ρόλο ως πολίτες στις ευρύτερες τοπικές κοινωνίες, καθώς διαπιστώνεται περιορισμένη συμμετοχή σε πολιτισμικά δρώμενα, σε συλλόγους γονέων, σε πολιτιστικούς τοπικούς φορείς, σε πολιτικά κόμματα κ.ά. Την παραπάνω διαπίστωση επιβεβαιώνει και πρόσφατη έρευνα του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων σε 11 χώρες και 21²⁹ δήμους, συμπεριλαμβανομένης και της Ελλάδας, με την οποία διερευνήθηκε τι λειτουργεί και τι δεν λειτουργεί στο πεδίο της κοινωνικής ένταξης των Ρομά. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας η συμμετοχή των Ρομά στα κοινά είναι αρκετά περιορισμένη, εξαιτίας παραγόντων όπως η έλλειψη αμοιβαίας εμπιστοσύνης και κατανόησης³⁰. Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, η ενδυνάμωση των Ρομά με στόχο την ενίσχυση της ισότιμης συμμετοχής τους στα κοινά θα συμβάλει στην επίτευξη της κοινωνικής ένταξης εξασφαλίζοντας τη βιωσιμότητα των όποιων παρεμβάσεων.

²⁸European Union Agency for Fundamental Rights, (2011) Survey on discrimination and social exclusion of Roma in EU (2011) <https://fra.europa.eu/en/publications-and-resources/data-and-maps/survey-discrimination-and-social-exclusion-roma-eu-2011>.

²⁹European Union Agency for Fundamental Rights "Local Engagement for Roma Inclusion (LERI) - Multi-Annual Roma Programme (LERI)", 2013-2018, <http://fra.europa.eu/en/project/2015/local-engagement-roma-inclusion-leri-multi-annual-roma-programme>.

Έμφυλη διάσταση του κοινωνικού αποκλεισμού

Είναι ευρέως αποδεκτό ότι οι γυναίκες επιβαρύνονται δυσανάλογα με την φροντίδα των παιδιών και των εξαρτώμενων μελών των νοικοκυριών. Επίσης, η φροντίδα των άλλων θεωρείται «γυναικείος» ρόλος και ως εκ τούτου ασκεί κοινωνικά πίεση στις γυναίκες για την ανάληψη των σχετικών ευθυνών για όλο το νοικοκυριό με αποτέλεσμα την παραμέληση των δικών τους ατομικών αναγκών καθώς και τη συσσώρευση άγχους και στρες. Οι αναφορές των τοπικών κοινωνικών δομών για την κατάσταση των κοριτσιών και γυναικών Ρομά είναι ιδιαίτερα ανησυχητικές. Η συμβίωση και ο εθιμικός γάμος για τα ανήλικα κορίτσια Ρομά είναι ακόμα φαινόμενα με σημαντική παρουσία στην κοινωνική ζωή των Ρομά με πολύ αρνητικές συνέπειες σε υγειονομικό, εκπαιδευτικό και κοινωνικό επίπεδο και με σαφή έμφυλη διάσταση.

Αστικοδημοτική κατάσταση

Σύμφωνα με τις διαθέσιμες έρευνες και μελέτες για την υφιστάμενη κατάσταση στους πληθυσμούς Ρομά, τα στοιχεία των Περιφερειακών Στρατηγικών για την Κοινωνική Ένταξη τους αλλά και τις κατά καιρούς έρευνες δημοσίων και ανεξάρτητων αρχών (Συνήγορος του Πολίτη), φαίνεται ότι ένα ποσοστό της εν λόγω κοινωνικής ομάδας, είτε δεν διαθέτει αστυνομική ταυτότητα, είτε αντιμετωπίζει προβλήματα με την εν γένει δημοτολογική κατάσταση. Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας του 2008 προκύπτει ότι από αυτούς που δήλωσαν έγγαμοι περίπου οι μισοί (49,20%) είχαν τελέσει θρησκευτικό γάμο, ενώ το 31,60% έχει τελέσει τον ανυπόστατο για την ελληνική Πολιτεία «τσιγγάνικο γάμο» (εθιμοτυπικός γάμος). Ο εθιμοτυπικός γάμος, αποτελεί σημαντικό θεσμό για τους Ρομά, αλλά δεν μπορεί να επιφέρει το έννομο αποτέλεσμα της συγγένειας από την πατρική γραμμή όπως ο θρησκευτικός και ο πολιτικός γάμος, καθώς δεν δηλώνεται στο ληξιαρχείο.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η μη τακτοποίηση των αστικοδημοτικών θεμάτων και κυρίως η έλλειψη ληξιαρχικής πράξης γάμου και γέννησης, αποτελούν εμπόδιο και δημιουργούν σημαντικές δυσκολίες στην κοινωνική ένταξη των Ρομά, με τον νόμο 4554/2018 γίνεται μια πρώτη προσπάθεια διαχείρισης του ανωτέρω ζητήματος μέσω της αλλαγής της διαδικασίας δήλωσης των στοιχείων ταυτότητας της μητέρας στα μαιευτήρια της χώρας μας. Επιπλέον, αναφορικά με το ζήτημα της ιθαγένειας, στο πλαίσιο της συνολικότερης αναμόρφωσης του κώδικα ιθαγένειας, διερευνάται από το την Γενική Γραμματεία Ιθαγένειας του Υπουργείου Εσωτερικών σε συνεργασία με την Ειδική Γραμματεία, διαδικασία απονομής ιθαγένειας στους Έλληνες Ρομά που δεν έλαβαν κατά το έτος γεννήσεως τους την ελληνική ιθαγένεια.

Ανασφάλεια - Παραβατικότητα

Σύμφωνα με στοιχεία έρευνας του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA, 2016), ένας στους πέντε Ρομά (21% του πληθυσμού) αναφέρει ότι διαβιώνει σε περιοχή με έντονη εγκληματικότητα και βία, συγκριτικά με ποσοστό 16,1% στο γενικό πληθυσμό. Η διαπίστωση αυτή επιβεβαιώνεται τοπικά και από πρόσφατη έρευνα στον οικισμό Βλυκό Μεγάρων, η οποία κατέδειξε ότι τέσσερις στους δέκα κατοίκους Ρομά βιώνουν ως πρόβλημα την εγκληματικότητα και τις συνεχείς φασαρίες στην περιοχή τους. Φαίνεται λοιπόν ότι η αίσθηση ανασφάλειας, η οποία συνδέεται άμεσα με την παραβατικότητα αποτελούν προβλήματα τα οποία επηρεάζουν σημαντικά το σύνολο της τοπικής κοινωνίας Ρομά και μη Ρομά πολιτών η επίλυση των οποίων εξαρτάται άμεσα από την συνδρομή όλων.

Υφιστάμενη Κατάσταση - Προβλήματα και Προκλήσεις

- Δυσκολία πρόσβασης σε υπηρεσίες κοινωνικής μέριμνας
- Μειωμένη συμμετοχή στα κοινωνικά και πολιτισμικά δρώμενα
- Ελάχιστη συμμετοχή των γυναικών και των νέων
- Έμφυλη διάσταση του κοινωνικού αποκλεισμού
- Περιορισμένη συμμετοχή σε Βρεφονηπιακούς σταθμούς
- Έλλειψη κατανόησης της έννοιας του Πολίτη
- Ανάγκη κατανόησης της λειτουργίας του Κράτους και των θεσμών
- Μη τακτοποίηση αστικοδημοτικών θεμάτων
- Μικρή συμμετοχή σε τοπικές πολιτιστικές και αθλητικές εκδηλώσεις

Γ.2.

Πολιτικές Παρεμβάσεις ενδυνάμωσης, ενεργοποίησης και πρόσβασης σε υπηρεσίες κοινωνικής μέριμνας

Λαμβάνοντας υπόψη όλες τις παραπάνω παραμέτρους κρίνεται σκόπιμο στην παρούσα χρονική περίοδο οι πολιτικές παρεμβάσεις να εστιάσουν στην ενδυνάμωση και την ενεργοποίηση της ομάδας στόχου των Ρομά, ώστε να μπορούν να συμμετέχουν ενεργά και ισότιμα στην ευρύτερη κοινωνία. Στο πλαίσιο αυτό εξίσου σημαντική είναι και η ευαισθητοποίηση της ευρύτερης κοινωνίας σχετικά με τα πολλαπλά οφέλη της ένταξης των Ρομά για όλους.

Οι παρεμβάσεις που περιγράφονται παρακάτω, βασίστηκαν στα συμπεράσματα σχετικής μελέτης του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων³¹ και επιδιώκουν να υποστηρίξουν ουσιαστικά και έμπρακτα την πρόσβαση σε υπηρεσίες κοινωνικής μέριμνας, τη συμμετοχή των Ρομά στα κοινά, κυρίως σε δράσεις που τους αφορούν, και να δημιουργήσουν τις απαραίτητες προϋποθέσεις για αμοιβαία κατανόηση και αποδοχή ενισχύοντας την εμπιστοσύνη και τους δεσμούς των τοπικών κοινοτήτων.

Γ.2.1.

Παραρτήματα Ρομά των Κέντρων Κοινότητας

Όλες οι τομεακές παρεμβάσεις της Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά υποστηρίζονται από ένα σύνολο οριζόντιων δράσεων, προκειμένου να έχουν τη μέγιστη προστιθέμενη αξία λαμβάνοντας υπ' όψιν σημαντικές παραμέτρους για την επιτυχία των παρεμβάσεων στην κοινωνική ομάδα των Ρομά. Τα Παραρτήματα Ρομά των Κέντρων Κοινότητας³² αποτελούν μια από τις κυριότερες οριζόντιες παρεμβάσεις καθώς παρέχουν μια σειρά υπηρεσιών και συνεχώς αναπτύσσονται ώστε να φιλοξενήσουν ένα ευρύτερο φάσμα κοινωνικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Επισημαίνεται ότι τα Παραρτήματα Ρομά σε συνεργασία με τις αρμόδιες Κοινωνικές Υπηρεσίες των δήμων θα αποτελούν τη δομή που συνδέει όλες τις παρεμβάσεις που υλοποιούνται για την κοινωνική ένταξη των Ρομά με τη συγχρηματοδότηση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΚΤ) και επιπρόσθετα αναπτύσσουν δίκτυα συνεργασίας με αρμόδιες υπηρεσίες του δημοσίου τομέα καθώς και άλλων φορέων όπως ΜΚΟ, εκκλησία κ.λπ. που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ένταξης περιθωριοποιημένων κοινοτήτων, όπως οι Ρομά. Οι υπηρεσίες των Παραρτημάτων Ρομά των Κέντρων Κοινότητας είναι οι εξής:

- **Βοήθεια για τη διευκόλυνση συμμετοχικών διαδικασιών που σχετίζονται με συγκεκριμένα μέτρα για την κοινότητα και τον περιβάλλοντα πληθυσμό.**
- **Υπηρεσίες και υποστήριξη της κοινότητας και οικοδόμηση δεσμών με την ευρύτερη κοινότητα.**
- **Γενική συμβουλευτική υποστήριξη για ένταξη στην αγορά εργασίας, υπηρεσίες επαγγελματικού προσανατολισμού**

³¹European Union Agency for Fundamental Rights (2018) "Working with Roma: Participation and empowerment of local communities", <https://fra.europa.eu/en/publication/2018/empowering-roma>.

³²Κοινή Υπουργική Απόφαση Δ23/ 14435-1135, ΦΕΚ 854Β/ 30-3-2016 «Καθορισμός ελάχιστων προδιαγραφών λειτουργίας για τα Κέντρα Κοινότητας». Σημ.: Τα Παραρτήματα Ρομά αποτελούν μετεξέλιξη των Ιατρο-κοινωνικών Κέντρων που είχαν δημιουργηθεί στο πλαίσιο του Ολοκληρωμένου Προγράμματος Δράσης για τους Ρομά της περιόδου 2002-2008, τα οποία στη συνέχεια έγιναν Κέντρα Στήριξης Ρομά και Ευπαθών Ομάδων.

- Συμβουλευτική, ψυχοκοινωνική υποστήριξη παιδιών, ενηλίκων και οικογενειών.
- Δημιουργικές δραστηριότητες και υποστήριξη της μάθησης για τα παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας, σε συνεργασία με τα εκπαιδευτικά προγράμματα που υλοποιήθηκαν και αξιοποιώντας τα διδάγματα που αντλήθηκαν από την υλοποίηση του έργου ROMED του Συμβουλίου της Ευρώπης.
- Προγράμματα βοήθειας για τη δημιουργία ευκαιριών για νέους, ευαισθητοποίηση σε σημαντικά θέματα, γνώσεις πληροφορικής και εισαγωγή σε ΤΠ, πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες κλπ.
- Υποστήριξη για την ενεργοποίηση των πολιτών και εκπαιδευτικά σεμινάρια για την υγεία, τις συνθήκες διαβίωσης κλπ.
- Δικτύωση με κύριους παράγοντες της τοπικής κοινότητας (σχολεία, πολιτιστικοί σύλλογοι, επαγγελματικοί φορείς κ.λπ.).
- Ενδυνάμωση και στήριξη των γυναικών, σεμινάρια για τη διαχείριση των νοικοκυριών, θέματα υγιεινής, οικογενειακός προγραμματισμός, ενημέρωση και υποστήριξη για τη συμμετοχή σε σχολεία δεύτερης ευκαιρίας, επαγγελματική κατάρτιση και απασχόληση.
- Ενδυνάμωση της νεολαίας για τη δημιουργία μιας οργανωτικής κοινότητας που δραστηριοποιείται στην τοπική κοινότητα και δικτύωση με άλλες οργανώσεις νέων σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο.
- Ανάπτυξη δικτύου εθελοντών εντός της τοπικής κοινότητας σε ευρύ φάσμα θεμάτων.

Επιπλέον, τα Κέντρα Κοινότητας - Παραρτήματα Ρομά δύνανται να λειτουργήσουν ως υπηρεσίες παραπομπής, μεταφέροντας αιτήματα σε άλλες δημόσιες αρχές και υπηρεσίες εντός της περιοχής, π.χ. ξενώνες για κακοποιημένες γυναίκες και θύματα εμπορίας ανθρώπων, Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ), Βρεφονηπιακή και Νηπιακή Φροντίδα, Προγράμματα για ηλικιωμένους κ.λπ.

Στο πρώτο στάδιο της εξειδίκευσης εντάχθηκαν και λειτουργούν τα παρακάτω 50 Παραρτήματα Ρομά ανά Περιφέρεια.

Υφιστάμενα Παραρτήματα Ρομά ανά Περιφέρεια

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	ΔΗΜΟΙ ΜΕ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΡΟΜΑ
1 2 3 4 5 6 7 8 ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ & ΘΡΑΚΗ	ΔΗΜΟΣ ΑΛΕΞ/ΠΟΛΗΣ
	ΔΗΜΟΣ ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ-ΣΑΠΠΩΝ
	ΔΗΜΟΣ ΞΑΝΘΗΣ
	ΔΗΜΟΣ ΝΕΣΤΟΥ
	ΔΗΜΟΣ ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ
	ΔΗΜΟΣ ΟΡΕΣΤΙΑΔΑΣ
	ΔΗΜΟΣ ΔΡΑΜΑΣ
	ΔΗΜΟΣ ΚΟΜΟΤΗΝΗΣ
9 10 11 12 13 ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΔΗΜΟΣ ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΩΝ - ΜΕΝΕΜΕΝΗΣ
	ΔΗΜΟΣ ΔΕΛΤΑ
	ΔΗΜΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ
	ΔΗΜΟΣ ΚΑΤΕΡΙΝΗΣ
	ΔΗΜΟΣ ΣΕΡΡΩΝ
14 ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ	ΔΗΜΟΣ ΦΛΩΡΙΝΑΣ
ΗΠΕΙΡΟΣ	Χωρίς Παράρτημα ΡΟΜΑ

συνεχίζεται

Πίνακας - συνέχεια

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ		ΔΗΜΟΙ ΜΕ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΡΟΜΑ
15	ΘΕΣΣΑΛΙΑ	ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ
16		ΔΗΜΟΣ ΣΟΦΑΔΩΝ
17		ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΙΣΑΙΩΝ
18		ΔΗΜΟΣ ΤΥΡΝΑΒΟΥ
19		ΔΗΜΟΣ ΦΑΡΣΑΛΩΝ
20		ΔΗΜΟΣ ΒΟΛΟΥ
21		ΔΗΜΟΣ ΤΡΙΚΚΑΙΩΝ
	ΣΤΕΡΕΑ ΕΛΛΑΔΑ	Χωρίς Παράρτημα Ρομά
22	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	ΔΗΜΟΣ ΑΓΡΙΝΙΟΥ
23		ΔΗΜΟΣ Ι.Π. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
24		ΔΗΜΟΣ ΠΗΝΕΙΟΥ
25		ΔΗΜΟΣ ΑΙΓΙΑΛΕΙΑΣ
26		ΔΗΜΟΣ ΔΥΤ. ΑΧΑΪΑΣ
27		ΔΗΜΟΣ ΝΑΥΠΑΚΤΙΑΣ
28		ΔΗΜΟΣ ΕΡΥΜΑΝΘΟΥ
29		ΔΗΜΟΣ ΠΥΡΓΟΥ
30		ΔΗΜΟΣ ΗΛΙΔΑΣ
		ΠΕΛΟΠ/ΣΟΣ
31	ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	ΔΗΜΟΣ ΚΕΡΚΥΡΑΣ
32		ΔΗΜΟΣ ΖΑΚΥΝΘΟΥ
33		ΔΗΜΟΣ ΚΕΦΑΛΟΝΙΑΣ
34	ΑΤΤΙΚΗ	ΔΗΜΟΣ ΣΠΑΤΩΝ - ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ
35		ΔΗΜΟΣ ΑΓΙΑΣ ΒΑΡΒΑΡΑΣ
36		ΔΗΜΟΣ ΚΕΡΑΤΣΙΝΙΟΥ - ΔΡΑΠΕΤΣΩΝΑΣ
37		ΔΗΜΟΣ ΧΑΛΑΝΔΡΙΟΥ
38		ΔΗΜΟΣ ΑΧΑΡΝΩΝ
39		ΔΗΜΟΣ ΜΕΓΑΡΕΩΝ
40		ΔΗΜΟΣ ΦΥΛΗΣ
41		ΔΗΜΟΣ ΙΛΙΟΥ
42		ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ
43		ΒΟΡΕΙΟ ΑΙΓΑΙΟ
44	ΛΗΜΝΟΣ	
45	ΧΙΟΣ	
46	ΣΑΜΟΣ	
47	ΝΟΤΙΟ ΑΙΓΑΙΟ	ΔΗΜΟΣ ΚΩ
48		ΔΗΜΟΣ ΡΟΔΟΥ
49	ΚΡΗΤΗ	ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ
50		ΔΗΜΟΣ ΧΑΝΙΩΝ

Όπως αποτυπώνεται στον παραπάνω πίνακα, στις Περιφέρειες Ηπείρου, Στερεάς Ελλάδας και Πελοποννήσου δεν συστήθηκε κανένα Παράρτημα Ρομά στον πρώτο κύκλο της εξειδίκευσης. Λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των περιοχών αυτών, η Ειδική Γραμματεία προχώρησε σε περαιτέρω εξειδίκευση για τη σύσταση νέων Παραρτημάτων.

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τον προτεινόμενο προϋπολογισμό για τα Νέα Παραρτήματα ανά Περιφέρεια.

Προτεινόμενος προϋπολογισμός- Νέα Παραρτήματα Ρομά ανά Περιφέρεια

Α/Α	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	Π/Υ
1	ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ & ΘΡΑΚΗΣ	-
2	ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	1.404.000
3	ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	37.440
4	ΗΠΕΙΡΟΥ	561.600
5	ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ	-
6	ΣΤΕΡΕΑΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	1.404.000
7	ΑΤΤΙΚΗΣ	-
8	ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	561.600
9	ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ	-
10	ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ	-
11	ΒΟΡΕΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	-
12	ΝΟΤΙΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ	-
13	ΚΡΗΤΗΣ	-
	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	3.968.640

Αστικοδημοτική κατάσταση

Την περίοδο αυτή, διερευνώνται πιθανοί τρόποι προσέγγισης και επίλυσης των αστικοδημοτικών ζητημάτων των Ρομά. Δεδομένου του σύνθετου χαρακτήρα του ζητήματος, θεσπίζεται σχετική Ομάδα Διοίκησης Έργου (ΟΔΕ) με τη συμμετοχή συναρμόδιων Υπουργείων έτσι ώστε να διερευνηθεί ο πλέον κατάλληλος διοικητικό τρόπος για την επιτάχυνση των διαδικασιών αστικοδημοτικής τακτοποίησης για το τμήμα του πληθυσμού Ρομά που αντιμετωπίζει παρόμοια προβλήματα. Ειδικότερα, η ΟΔΕ θα ασχοληθεί με τα ακόλουθα:

- Συλλογή στοιχείων αστικοδημοτικών εκκρεμοτήτων από την καταγραφή των δήμων.
- Ανάδειξη και ομαδοποίηση προβλημάτων αστικοδημοτικής φύσεως και των συνεπειών τους.
- Μελέτη υπάρχοντος νομικού πλαισίου στην Ελλάδα (διοικητικό και δικαστικό σκέλος) και προηγούμενων ολοκληρωμένων προτάσεων για την επίλυση των Αστικοδημοτικών εκκρεμοτήτων των Ρομά.
- Μελέτη καλών πρακτικών από άλλες ευρωπαϊκές χώρες.
- Εκπόνηση σχεδίου δράσης για την αστικοδημοτική τακτοποίηση, επιλογή εμπλεκόμενων φορέων.
- Υποβολή προτάσεων για νομοθετική ρύθμιση.
- Συνεκτίμηση παράλληλων προβλημάτων της ειδικής κοινωνικής ομάδας, που σχετίζονται με την αστικοδημοτική τακτοποίηση.

Επισημαίνεται, ότι η επίλυση αυτών των προβλημάτων είναι αναγκαία προϋπόθεση για την υλοποίηση και επιτυχία των τομεακών πολιτικών, ιδιαίτερα στο πεδίο της στέγασης, της εκπαίδευσης, της απασχόλησης και της κοινωνικής στήριξης, αφού η επιλεξιμότητα και η ένταξη των δικαιούχων σε συγκεκριμένες δράσεις προϋποθέτει την απουσία εκκρεμοτήτων αστικοδημοτικής φύσης (πχ. επιδότηση ενοικίου, παραχώρηση οικίσκου, ένταξη σε πρόγραμμα απασχόλησης).

Γ.2.2.

Πιλοτικό Πρόγραμμα Κατασκήνωσης Παιδιών Ρομά

Η πιλοτική εφαρμογή προγράμματος για την προώθηση και την υποστήριξη παιδιών Ρομά στις παιδικές θερινές κατασκηνώσεις, έχει αξιολογηθεί πολύ θετικά και έχει αποδειχθεί ότι συμβάλλει καθοριστικά στην άρση των αρνητικών στερεοτύπων, στη διαμόρφωση θετικών προτύπων και στην ενδυνάμωση των παιδιών Ρομά μέσα από τη διαδικασία του βιωματικού παιχνιδιού, της ομαδικής άθλησης, της ψυχαγωγικής δραστηριότητας και εν γένει της συγκατοίκησης, της συμμετοχής και της αυτό-οργάνωσης.

Τα παιδιά Ρομά, όπως και τα υπόλοιπα μη Ρομά παιδιά της κατασκήνωσης, μαθαίνουν τους κανόνες συμβίωσης και παιχνιδιού μέσα από αθλητικές και καλλιτεχνικές δραστηριότητες και νιώθουν ισότιμα μέλη μίας μικρής κοινωνίας - ομάδας. Αυτό δημιουργεί θετικούς δεσμούς και καταρρίπτει τις αρνητικές στερεοτυπικές αντιλήψεις σε όλους, μικρούς και μεγάλους.

Για την επιτυχή έκβαση της δράσης, απαιτείται:

- α)** Η καλή προετοιμασία και υποστήριξη των παιδιών Ρομά, ώστε να μπορέσουν να έχουν ομαλή ένταξη και προσαρμογή στους κανόνες της μικρής "πολιτείας" της κατασκήνωσης.
- β)** Να συνοδεύονται από εκπαιδευμένους παιδαγωγούς και άλλους εξειδικευμένους επιστήμονες, οι οποίοι με συγκεκριμένα μεθοδολογικά εργαλεία θα αναπτύξουν πρωτοβουλίες και κοινές δραστηριότητες με τα υπόλοιπα μέλη της κατασκήνωσης, έτσι ώστε να επιτευχθεί ο στόχος της κοινωνικής συνοχής και θετικής αλληλεπίδρασης.
- γ)** Οι εξειδικευμένοι εκπαιδευτικοί να εκμεταλλευτούν τον χρόνο της παραμονής στην κατασκήνωση των παιδιών για να ενισχύσουν την αυτοπεποίθηση των παιδιών και την επιθυμία τους για μάθηση.

Γ.2.3.

Ανάπτυξη δικτύων νέων και γυναικών Ρομά

Η παρέμβαση αυτή αποσκοπεί να συμβάλλει στη διαμόρφωση των συνθηκών για την ανάπτυξη κοινωνικού διαλόγου και συναίνεσης, μέσω της κοινωνικής χειραφέτησης και της συμμετοχής των ίδιων των Ρομά και ιδιαίτερα των νέων και των γυναικών μέσω της δημιουργίας τοπικών δικτύων οργάνωσης (grassroots organizations - οργάνωσης της βάσης - τοπικών κοινωνιών). Ειδικότερα θα στηρίξει την ανάπτυξη δικτύων νέων και γυναικών Ρομά με στόχο κυρίως να τους υποστηρίξει να βελτιώσουν τον ρόλο τους και να συμμετέχουν ενεργά και ισότιμα στην κοινωνία των πολιτών μέσω ενός προγράμματος μικρών επιχορηγήσεων. Επιπλέον, θα αναπτυχθούν δράσεις σχετικές:

- (α)** με την ισότητα των φύλων και τη διερεύνηση και προβολή των δεξιοτήτων των γυναικών,
- (β)** την παροχή υπηρεσιών επαγγελματικού προσανατολισμού και ενημέρωσης σχετικά με την εκπαίδευση ενηλίκων και άλλα προγράμματα κατάρτισης για νέους,
- (γ)** τη δημιουργία άτυπων ή θεσμοθετημένων δικτύων γυναικών και άλλων συναφών υπηρεσιών και δράσεων. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται και η υλοποίηση συνεδρίων για την ευαισθητοποίηση και ενημέρωση νέων Ρομά επιστημόνων και την αναγκαιότητα ανάληψη δράσης τους στο πεδίο της κοινωνίας των πολιτών.

Επιπλέον, διερευνάται η πιθανή υποστήριξη των 117 εκπαιδευμένων και διαπιστευμένων από το Συμβούλιο της Ευρώπης Διαμεσολαβητών Ρομά, οι οποίοι προέρχονται από 95 διαφορετικές κοινότητες Ρομά. Τα τελευταία χρόνια η συχνή επαφή των διαμεσολαβητών/-τριών αυτών με τις τοπικές κοινότητες έχει ως αποτέλεσμα την αποδοχή και αναγνώριση τους, αλλά και τη θέσπιση άτυπων υπό-ομάδων, οι οποίες δραστηριοποιούνται στο πεδίο και αναλαμβάνουν οι ίδιες πρωτοβουλίες σε τοπικό επίπεδο, ανάλογα με τις καταστάσεις και τις ανάγκες που προκύπτουν. Οι ομάδες αυτές σε αρκετές περιπτώσεις λειτουργούν σε εθελοντική βάση και συνεργάζονται με φορείς και οργανώσεις οι οποίες δραστηριοποιούνται στο πεδίο. Με την κατάλληλη υποστήριξη και αξιοποίηση της υπάρχουσας αυτής δυναμικής των τοπικών διαμεσολαβητών/-τριών, οι πυρήνες αυτοί μπορούν να λειτουργήσουν περισσότερο οργανωμένα και αποδοτικά,

συμβάλλοντας έμπρακτα και ουσιαστικά στην περαιτέρω ενδυνάμωση των Τοπικών Κοινοτήτων Ρομά. Στο πλαίσιο αυτό, εξετάζεται η πιθανή στήριξη των ατόμων αυτών έτσι ώστε να αναπτύξουν περαιτέρω τις δυνατότητες τους και να μπορέσουν να συμβάλλουν αποτελεσματικότερα στις διαδικασίες διαβούλευσης με την ομάδα-στόχο.

Γ.2.4.

Κοινωνική Πρόληψη της παραβατικότητας

Η παρέμβαση αυτή αφορά στην υλοποίηση ολοκληρωμένης εκπαιδευτικής δράσης σε θέματα κοινωνικής διαμεσολάβησης και προληπτικής ασφάλειας σε επιλεγμένες περιοχές - στόχους της χώρας.

Το πλαίσιο της παρέμβασης περιλαμβάνει την ολοκληρωμένη εκπαίδευση αστυνομικού προσωπικού σε θέματα προληπτικής ασφάλειας και κοινωνικής διαμεσολάβησης Ρομά σε πέντε περιοχές - στόχους της χώρας και έχει σκοπό τον κοινωνικό διάλογο και την άρση του κοινωνικού αποκλεισμού των Ρομά, μέσω της ενίσχυσης της αμοιβαίας ευαισθητοποίησης, της όσμωσης και της αλληλοκατανόησης μεταξύ της τοπικής κοινότητας Ρομά, της τοπικής κοινωνίας και των Αρχών Προστασίας του Πολίτη.

Η παρέμβαση περιλαμβάνει:

- α) τον καθορισμό Ομάδας Παρέμβασης (75 αστυνομικοί σε 5 υπό-ομάδες των 15 ατόμων που θα πλαισιώνεται από προσωπικό της Δημοτικής Αστυνομίας και της ΕΛΑΣ, επιφορτισμένο με καθήκοντα αντιμετώπισης περιστατικών ρατσιστικής βίας),
- β) τον καθορισμό περιοχών - στόχων. Η εφαρμογή της κλιμακώνεται σε τρεις άξονες:
 - (1) της Μελέτης του Πεδίου,
 - (2) της Εκπαίδευσης Αστυνομικού Προσωπικού σε θέματα Κοινωνικής Διαμεσολάβησης Ρομά και Προληπτικής Ασφάλειας, και
 - (3) της Πιλοτικής Εφαρμογής της Εκπαίδευσης του Αστυνομικού προσωπικού εντός του Πεδίου.

Γ.2.5.

Πολιτισμός - Αθλητισμός

Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της η Ειδική Γραμματεία έχει προτείνει και σχεδιάζει μια σειρά πολιτισμικών παρεμβάσεων οι οποίες αποσκοπούν να φέρουν τα παιδιά και τους νέους Ρομά πιο κοντά στον πολιτισμό της χώρας, αλλά και να αξιοποιήσουν τον πολιτισμό ως χώρο συνένυσης, κατανόησης και συνεπώς αμοιβαίας αποδοχής.

Την παρούσα περίοδο έχουν αποτυπωθεί οι άξονες παρέμβασης και τα ενδεικτικά μέτρα προκειμένου να εξειδικευτούν σε συνεργασία με το καθ' ύλη αρμόδιο Υπουργείο Πολιτισμού. Οι άξονες παρέμβασης αναφέρονται:

- Ευαισθητοποίηση (γενικού πληθυσμού και μαθητικού πληθυσμού)
- Προώθηση της ανάπτυξης συμπεριληπτικών πολιτισμικών στρατηγικών σε επίπεδο Δήμων και Περιφερειών (συνεργασία των Ρομά με τις υπάρχουσες πολιτιστικές δομές, ενδυνάμωση Ρομά για πολιτισμική έκφραση και συμμετοχή).
- Συμμετοχή της Ειδικής Γραμματείας με δράσεις που αφορούν στην πολιτισμική έκφραση των Ρομά στο πλαίσιο της Ελευσίνας-Πολιτισμικής Πρωτεύουσας Ευρώπης 2021, με έμφαση στην προώθηση της πολιτισμικής δημοκρατίας και του διαπολιτισμικού διαλόγου.

Παράλληλα, δεδομένου ότι ο αθλητισμός θεωρείται ένα ευνοϊκό πεδίο προσέγγισης, κινητοποίησης, συνεργασίας και γενικότερα κοινωνικής ένταξης, ιδιαίτερα στο πεδίο των ευαίσθητων/ ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, επιδιώκεται η αξιοποίηση κάθε αθλητικής δραστηριότητας προς όφελος των Ρομά και της τοπικής κοινωνίας. Ο πολλαπλός ρόλος του αθλητισμού εντοπίζεται στη βελτίωση της ποιότητας ζωής, την πρόληψη υγείας, την ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων, την αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου και την αναψυχή των πολιτών.

Οι παρεμβάσεις που προγραμματίζονται στον τομέα του πολιτισμού και του αθλητισμού αποσκοπούν να συμβάλλουν στην ανάδειξη των πολιτισμικών χαρακτηριστικών των Ρομά, αλλά και στην αμοιβαία κατανόηση και αποδοχή. Ενδεικτικά, εξετάζονται οι παρακάτω θεματικοί τομείς:

- **Ο αθλητισμός ως πεδίο συνάντησης και συνεργασίας**
- **Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση μέσω πολιτιστικών δράσεων**
- **Ο πολιτισμός και ο αθλητισμός ως δίαυλοι επικοινωνίας για την αντιμετώπιση του αντί-ταιγανισμού και των διακρίσεων.**
- **Δράσεις Δημοσιότητας και Ευαισθητοποίησης**
- **Δράσεις για την ανάδειξη της πολιτιστικής δημιουργίας των Ρομά**
- **Ενδυνάμωση Ρομά για πολιτιστική έκφραση και συμμετοχή**
- **Αξιοποίηση του θεσμού της Πολιτιστικής Πρωτεύουσας 2021**
- **Γνωριμία με τον κόσμο του βιβλίου/αντιμετώπιση του αναλφαριθμητισμού**
- **Μικτά αθλητικά τμήματα Ρομά και μη Ρομά στους δήμους**
- **Νέοι ή αναβάθμιση υφιστάμενων αθλητικών εγκαταστάσεων σε περιοχές διαβίωσης Ρομά**

Γ.3.

Πίνακας παρεμβάσεων και στάδια υλοποίησης

Πολιτικές παρεμβάσεις	Στάδια Υλοποίησης
Παραρτήματα Ρομά των Κέντρων Κοινότητας	Έγκριση από ΕΠ των ΠΕΠ Πρόσκληση προς δήμους Υποβολή προτάσεων Έγκριση και υλοποίηση
Πιλοτικό Πρόγραμμα Κατασκήνωσης Παιδιών Ρομά	Σχεδιασμός Πρόσκληση Υποβολή Αξιολόγηση - συμβασιοποίηση Υλοποίηση
Ανάπτυξη δικτύων νέων και γυναικών Ρομά	Σχεδιασμός Πρόσκληση Υποβολή Αξιολόγηση - συμβασιοποίηση Υλοποίηση
Κοινωνική Πρόληψη της παραβατικότητας	Σχεδιασμός Υποβολή Υλοποίηση
Πολιτισμός - Αθλητισμός	Υπό Εξειδίκευση

Γ.4.

Δείκτες Παρακολούθησης στον τομέα της Κοινωνικής Μέριμνας

Δείκτες Παρακολούθησης ανά Πολιτική παρέμβαση
Αριθμός Παραρτημάτων Ρομά
Αριθμός απασχολούμενων διαμεσολαβητών Ρομά στα Παραρτήματα των Κέντρων Κοινότητας
Ποσοστό ενεργοποίησης και συμμετοχής γυναικών
Ποσοστό συμμετοχής νέων
Αριθμός ανάπτυξης δικτύων
Αριθμός κατασκηνώσεων που συμμετείχαν
Αριθμός παιδιών που συμμετείχαν στις κατασκηνώσεις
Αριθμός πολιτιστικών και αθλητικών εκδηλώσεων
Αριθμός φορέων που συμμετείχαν
Αριθμός επωφελουμένων
Αριθμός αστυνομικών που ενημερώθηκαν
Ανάπτυξη εκπαιδευτικού υλικού σε θέματα κοινωνικής διαμεσολάβησης και προληπτικής ασφάλειας
Αριθμός του γενικού πληθυσμού που ενημερώθηκε

Γ.5.

Πηγές χρηματοδότησης

Πολιτικές παρεμβάσεις	Πηγές Χρημ/σης
Παραρτήματα Ρομά των Κέντρων Κοινότητας	ΕΚΤ- ΠΕΠ (ΕΣΠΑ)
Ανάπτυξη δικτύων νέων και γυναικών Ρομά	ΧΜ ΕΟΧ
Πιλοτικό Πρόγραμμα Κατασκίνωσης Παιδιών Ρομά	Εθνικά Προγράμματα & ΕΟΧ
Κοινωνική Πρόληψη της παραβατικότητας	ΕΠ ΜΔΤ (ΕΣΠΑ)
Πολιτισμός - Αθλητισμός	Εθνικά Προγράμματα κ.α.

Δυσνητικοί Δικαιούχοι

Δήμοι, οργανώσεις Ρομά, κατασκηνώσεις, πολιτισμικοί και αθλητικοί φορείς, ΚΕΜΕΑ κ.ά.

Γ.6.

Χρονοδιάγραμμα – Προγραμματισμός Παρεμβάσεων

Τα περισσότερα Παραρτήματα Ρομά των Κέντρων Κοινότητας ξεκίνησαν να λειτουργούν το 2017 και η λειτουργία τους θα συνεχιστεί μέχρι και το 2023. Οι παρεμβάσεις

(α) Ανάπτυξη δικτύων νέων και γυναικών Ρομά και

(β) το Πιλοτικό Πρόγραμμα Κατασκήνωσης Παιδιών Ρομά προγραμματίζεται να προκηρυχτούν και ξεκινήσουν εντός του 2019. Παράλληλα το 2019 θα ξεκινήσει η υλοποίηση της παρέμβασης «Κοινωνική Πρόληψη της παραβατικότητας». Οι ενέργειες για την τακτοποίηση των αστικοδημοτικών ζητημάτων έχουν ξεκινήσει από την Ειδική Γραμματεία από το 2017 και θα συνεχιστούν για όσο χρονικό διάστημα απαιτείται. Τέλος, οι δράσεις στον τομέα του πολιτισμού και του αθλητισμού βρίσκονται υπό επεξεργασία σε συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς.

Γ.7.

Γενικές Πολιτικές στον τομέα της Κοινωνικής Μέριμνας για την Ενδυνάμωση και την Ενεργοποίηση του πληθυσμού

Κοινωνικό Εισόδημα Αλληλεγγύης (ΚΕΑ)

Πρόκειται για ένα νέο μέτρο κοινωνικής πρόνοιας που απευθύνεται σε νοικοκυριά που ζουν σε ακραία φτώχεια και είναι συμπληρωματικό των πολιτικών που εφαρμόζονται για την αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Το πρόγραμμα προσφέρει στήριξη εισοδήματος και συμπληρωματικές κοινωνικές υπηρεσίες, παροχές, αγαθά και υπηρεσίες για την προώθηση των δικαιούχων στο εκπαιδευτικό σύστημα και στην αγορά εργασίας.

Ως προς την προώθηση στο εκπαιδευτικό σύστημα, σημειώνεται ότι η καταβολή του ΚΕΑ αναστέλλεται σε περίπτωση που τα ανήλικα μέλη του νοικοκυριού δεν φοιτούν ή διακόπτουν την φοίτηση τους στην υποχρεωτική εκπαίδευση αλλά και σε περίπτωση που τα ενήλικα μέλη του νοικοκυριού, έως 45 ετών, τα οποία δεν έχουν ολοκληρώσει τη φοίτησή τους στην υποχρεωτική εκπαίδευση, δεν εγγράφονται στα σχολεία δεύτερης ευκαιρίας του δήμου τους ή στα παραρτήματα αυτών. Υπέρ της ενίσχυσης της προσπάθειας αυτής, από 01.11.2018 ξεκίνησε η διασύνδεση των πληροφοριακών συστημάτων του Κ.Ε.Α. και του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (myschool.gr).

Χρηματοδοτική βοήθεια / επίδομα τέκνων

Το «επίδομα τέκνου» καθιερώθηκε από την 1η Ιανουαρίου 2018 αντικαθιστώντας το επίδομα στήριξης για ένα τέκνο και το ειδικό επίδομα τριών ή περισσότερων τέκνων. Το νέο επίδομα καταβάλλεται λαμβάνοντας υπόψη τον αριθμό των συντηρούμενων τέκνων και το αποκαλούμενο "ισοδύναμο οικογενειακό εισόδημα", με βάση το ενιαίο επίδομα ανατροφής τέκνων.

Εναρμόνιση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής

Το πρόγραμμα «Εναρμόνιση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής» αποσκοπεί στην αύξηση της απασχολησιμότητας και της ισότιμης συμμετοχής των γυναικών στην εργασία, μέσω της παροχής θέσεων φροντίδας και φιλοξενίας των παιδιών τους σε βρεφονηπιακούς Σταθμούς. Το πρόγραμμα απευθύνεται σε άνεργες και εργαζόμενες μητέρες διασφαλίζοντας ότι:

- (α) όλα τα νοικοκυριά με εισόδημα μικρότερο από το κατώφλι της φτώχειας θα λάβουν την σχετική ενίσχυση,
- (β) όλα τα νοικοκυριά με άτομα με αναπηρία θα λάβουν την σχετική ενίσχυση και
- (γ) θα υπάρχουν αυξημένες δυνατότητες επιλογής των γονέων ως προς τους παιδικούς σταθμούς.

Κοινωνικό μέρισμα

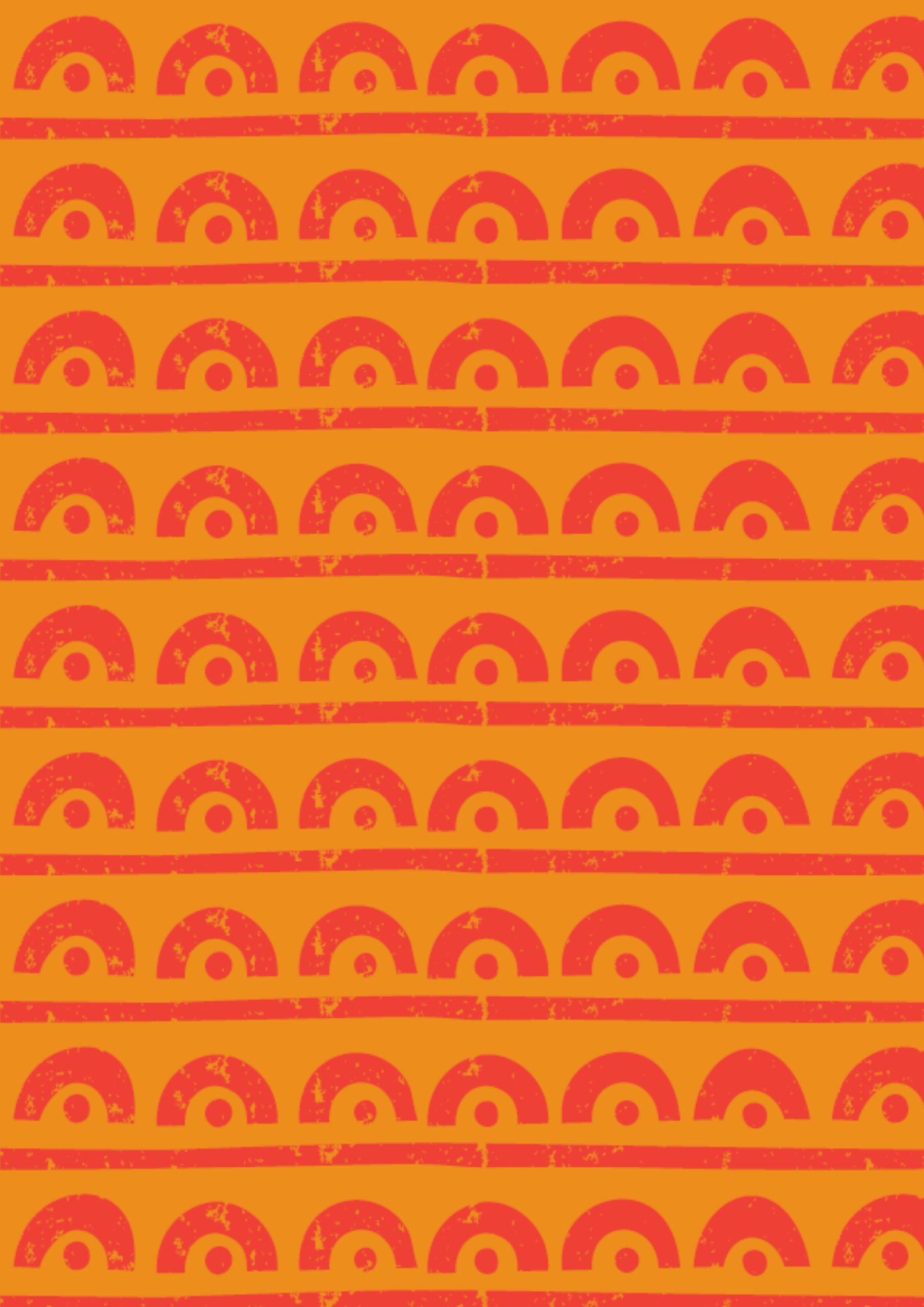
Εφάπαξ εισοδηματική ενίσχυση. Προέρχεται από το πρωτογενές πλεόνασμα του Α.Ε.Π.

Επίδομα ανεργίας

Χορηγείται σε άτομα που απολύθηκαν, εφόσον πριν είχαν συμπληρώσει συγκεκριμένο αριθμό ημερών ασφάλισης.

Επίδομα για 5 μήνες σε ανέργους νέους 20-29 ετών

εφόσον παραμείνουν γραμμένοι στα Μητρώα Ανέργων του Ο.Α.Ε.Δ. για ένα χρόνο.

Δράσεις Δημοσιότητας- ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης

Οι στόχοι και τα αποτελέσματα όλων των παρεμβάσεων του Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης θα είναι προσβάσιμα στο ευρύ κοινό με στόχο τόσο την ενημέρωση, όσο και την ευαισθητοποίηση, την αποδοχή, αλλά και τη συμμετοχή στις εκάστοτε δράσεις και παρεμβάσεις. Επιπλέον, θα υπάρχει ενημέρωση σχετικά με τα οφέλη που θα αναδυθούν για όλους μέσα από την ομαλή κοινωνική ένταξη των Ρομά.

Ο έντονος χωρικός και κοινωνικός αποκλεισμός των Ρομά, ο ευρέως διαδεδομένος αντί-τσιγγανισμός και τα στερεότυπα για τους Ρομά καθιστούν απαραίτητη την υλοποίηση μιας σειράς δράσεων δημοσιότητας, ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης. Οι δράσεις αυτές θα στοχεύουν στην γεφύρωση των αντιλήψεων και στην αλλαγή στερεοτυπικά δομημένων αντιλήψεων και θα ενημερώνουν σχετικά με τις παρεμβάσεις που γίνονται για την κοινωνική τους ένταξη, έτσι ώστε αυτές να μπορέσουν να υλοποιηθούν με αποτελεσματικότητα.

Ενδεικτικά, τα μέσα δημοσιότητας τα οποία θα χρησιμοποιηθούν για την προβολή των δράσεων και των αποτελεσμάτων των παρεμβάσεων του Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης είναι τα εξής:

Ενημερωτικό υλικό (φυλλάδιο και αφίσα)

Θα δημιουργηθούν ενημερωτικά φυλλάδια και αντίστοιχη αφίσα/banner σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή. Το ενημερωτικό υλικό θα περιλαμβάνει χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με τις τρέχουσες παρεμβάσεις σε όλους τους τομείς πολιτικής προτεραιότητας. Παράλληλα, καθ' όλη τη διάρκεια υλοποίησης του παρεμβάσεων θα συντάσσονται δημοσιεύματα σε Μέσα Ενημέρωσης τοπικής, περιφερειακής και εθνικής εμβέλειας.

Ιστότοπος Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά

Θα συνεχιστεί η λειτουργία του ιστότοπου της Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά, έτσι ώστε όλες οι παρεμβάσεις για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά να είναι άμεσα προσβάσιμες και ορατές από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Ο ιστότοπος θα συνεχίσει να έχει πολλαπλούς ρόλους. Πέρα από την ενημέρωση και την πληροφόρηση, παρέχεται μια απλή και εύχρηστη πλατφόρμα επικοινωνίας και ανταλλαγής απόψεων, μέσα από ειδικά διαμορφωμένη ιστοσελίδα η οποία είναι φιλική προς τον χρήστη και παρέχει τρόπους εύκολης χρήσης από όλες τις ομάδες στόχου και ειδικότερα από άτομα με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο.

Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης

Παράλληλα με τον ιστότοπο θα αναπτυχθεί στρατηγική κοινωνικής δικτύωσης η οποία θα αξιοποιεί τις δυνατότητες των επικρατέστερων μέσων κοινωνικής δικτύωσης με στόχο την ενημέρωση, την ευαισθητοποίηση αλλά και την παρότρυνση για ανοικτό δημόσιο διάλογο σχετικά με ζητήματα που αφορούν στους στόχους και στις παρεμβάσεις Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά. Η στρατηγική αυτή θα συμβάλλει στην ενεργή συμμετοχή και την ενδυνάμωση των Ρομά μέσα από τη δυνατότητα που θα παρέχεται να εκφράζουν τις απόψεις τους, τις ιδέες τους αλλά και τις διαφωνίες τους σχετικά με τις πολιτικές ένταξης που εφαρμόζονται και τους αφορούν.

Επιπλέον, θα εξεταστεί το ενδεχόμενο σχεδιασμού και υλοποίησης μιας καμπάνιας καταπολέμησης του αντί-τσιγγανισμού. Η καμπάνια θα σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο ώστε να καλεί όλους, Ρομά και μη-Ρομά πολίτες, να λάβουν δράση, μέσα από παροχή κινήτρων, όπως διαγωνισμός φωτογραφίας, ζωγραφικής κ.ά.

Η ενημέρωση του γενικού πληθυσμού για άγνωστες πτυχές της κοινωνικής και πολιτισμικής ζωής των Ρομά, θα συμβάλει στην καταπολέμηση των στερεοτύπων και στην ευαισθητοποίηση αναφορικά με τις κοινωνικές διακρίσεις, τον ρατσισμό και ειδικότερα τον αντί-τσιγγανισμό ως την ιδιαίτερη έκφανση ρατσιστικών συμπεριφορών προς τους πολίτες Ρομά. Παράλληλα μέσω της εκστρατείας αυτής θα επιδιωχθεί να υπάρξει ενημέρωση και των ίδιων των Ρομά, ώστε να μπορέσουν να κατανοήσουν τις αιτίες και τους παράγοντες που συντελούν στην ευρεία διάχυση του κοινωνικού αυτού φαινομένου και συνεπώς να μπορέσουν να συμβάλλουν έμπρακτα στην καταπολέμηση του.

Τηλεοπτικό και ραδιοφωνικό σπότ και βιντεοσκόπηση

Εξετάζεται το ενδεχόμενο να δημιουργηθούν τηλεοπτικά και ραδιοφωνικά σποτ για χρήση σε μέσα ενημέρωσης εθνικής και περιφερειακής εμβέλειας τα οποία θα αναδεικνύουν τους στόχους της Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά.

Δράσεις ενημέρωσης

Θα πραγματοποιηθούν δράσεις/εκδηλώσεις ενημέρωσης εθνικής και περιφερειακής εμβέλειας για το σύνολο των παρεμβάσεων του Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης σύμφωνα με τις ανάγκες της εκάστοτε παρέμβασης. Επιπλέον, ανάλογα με τις ανάγκες της κάθε περιοχής θα διεξαχθούν ενημερωτικές συναντήσεις σε τοπικό επίπεδο με τη συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων Ρομά και των δυνητικών φορέων.

Ομάδες Στόχου Δράσεων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης

Οι παρακάτω ομάδες-στόχοι θα ενημερώνονται για όλες τις δράσεις και τα αποτελέσματα των παρεμβάσεων του Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης καθώς και για οποιασδήποτε άλλη δράση συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων της Εθνικής Στρατηγικής Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά:

- Τοπικές Κοινότητες Ρομά και μη-Ρομά πολιτών,
- Φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης α΄ και β΄ βαθμού,
- Σχολικές Μονάδες, Περιφερειακές Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης,
- Τοπικές Επιχειρήσεις,
- Τοπικά Γραφεία του ΟΑΕΔ,
- Πολιτισμικοί και αθλητικοί Σύλλογοι, κ.α.

Επιπλέον, οι σχετικές ενημερώσεις θα κοινοποιούνται στους δυνητικούς φορείς υλοποίησης, όπως:

- Δήμοι και Περιφέρειες - Παραρτήματα Ρομά των Κέντρων Κοινότητας
- Εκπαιδευτικά Ιδρύματα
- Δημόσιοι φορείς (ΚΠΑ του ΟΑΕΔ, Κέντρα Κοινωνικής Πρόνοιας, Μονάδες Υγείας)
- Φορείς και Οργανώσεις στον τομέα του Πολιτισμού και του Αθλητισμού (ανάλογα με τις υφιστάμενες υποδομές της κάθε περιοχής: Μουσεία, Ωδεία, Παιδικές Κατασκηνώσεις, Οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών).

Τέλος, ιδιαίτερη σημασία θα δοθεί στην ενημέρωση των ίδιων των Ρομά και κυρίως των νέων και των γυναικών Ρομά, όπου προβλέπεται να αξιοποιηθούν μέσα επικοινωνίας τα οποία να είναι κατανοητά και προσβάσιμα σε άτομα με πολύ χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο που ζουν σε άθλιες συνθήκες διαβίωσης χωρίς πρόσβαση σε βασικά αγαθά και ελλιπή σύνδεση σε δίκτυα κοινής ωφέλειας -κυρίως ηλεκτροδότησης.

Δράσεις Στήριξης της Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά

Η επίτευξη του οράματος της Ειδικής Γραμματείας και των στρατηγικών στόχων του Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης 2017-2021, θα ενισχυθεί με τη λειτουργία ενός σταθερού σημείου αναφοράς, συγχρηματοδοτούμενου από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα 2014-2020», καθώς και από τη σύσταση των Περιφερειακών Ομάδων Κρούσης, συγχρηματοδοτούμενων από το Πρόγραμμα ΧΜ ΕΟΧ «Ενδυνάμωση και Κοινωνική Ένταξη των Ρομά», όπως αναλυτικά περιγράφονται παρακάτω.

Σύσταση και λειτουργία σταθερού σημείου αναφοράς- Help Desk

«Σύσταση και λειτουργία σταθερού σημείου αναφοράς υπό την μορφή help desk στην Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά» που συγχρηματοδοτείται από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα» του ΕΣΠΑ 2014-2020

Σκοπός του έργου είναι η συγκρότηση μίας υποστηρικτικής διοικητικής υπομονάδας, εντός της συνολικής διοικητικής δομής της Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά για την ενίσχυση, την αρωγή και τη διασύνδεσή της Ειδικής Γραμματείας με όλους τους αρμόδιους και εμπλεκόμενους Δημόσιους φορείς, την Κεντρική Διοίκηση, την Τοπική Αυτοδιοίκηση, συλλογικότες και φορείς της κοινωνίας των πολιτών που εμπλέκονται στον Τομέα Πολιτικής της Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά. Η δομή αυτή νοείται ως μονάδα υποστήριξης και αρωγής (help desk) για τη συγκρότηση της οποίας απαιτείται στελέχωση με το κατάλληλο ανθρώπινο δυναμικό.

Ειδικότερα η λειτουργία help desk ως προς την υποστήριξη και διασύνδεση με τα συναρμόδια υπουργεία και την τοπική αυτοδιοίκηση στοχεύει:

- Στην υποβοήθηση της υλοποίησης των οικιστικών παρεμβάσεων για τους πληθυσμούς Ρομά (δημιουργία προσωρινών οικισμών, αναβάθμιση υποδομών οικισμών), με τεχνικό έλεγχο των υποβαλλόμενων αιτημάτων, τεχνική υποστήριξη της Διυπουργικής Επιτροπής προσωρινής μετεγκατάστασης του άρθρου 159 του Ν.4483/2017 (ΦΕΚ Α/107/31-7-2017), καθώς και με επιτόπιους ελέγχους πριν, κατά την υποβολή και μετέπειτα στο στάδιο της υλοποίησης των οικιστικών παρεμβάσεων.
- Στην δημιουργία εργαλείων και συλλογή δεδομένων τεκμηρίωσης και διαβούλευσης
- Στην επέκταση και επικαιροποίηση της υπάρχουσας βάσης δεδομένων χωρικής και πληθυσμιακής κατανομής των οικισμών Ρομά.
- Στην οργάνωση, καταγραφή και συστηματοποίηση σε βάσεις δεδομένων αφενός του μητρώου παρεμβάσεων που θα δημιουργηθεί σύμφωνα και με τις διατάξεις της παρ.3 εδ. ια του άρθρου 45 του ιδρυτικού Νόμου της Ειδικής Γραμματείας (Ν. 4430/2016 - ΦΕΚ 205/Α/31-10-2016), και αφετέρου των ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων που καταφθάνουν ως πρωτογενή στην Ειδική Γραμματεία, προκειμένου να καταστεί εφικτή η παρακολούθηση των παρεμβάσεων, και η αξιολόγηση της πορείας υλοποίησης και της αποτελεσματικότητά τους μέσω της εξαγωγής δεικτών.
- Στην συμβουλευτική και υποστήριξη ως προς τα θέματα εξειδίκευσης και εφαρμογής δράσεων και παρεμβάσεων της Ειδικής Γραμματείας που σχετίζονται με τη λειτουργία των Παραρτημάτων Ρομά καθώς και ως προς τα θέματα που ανακύπτουν κατά την λειτουργία τους.

- Στη λειτουργία - διαχείριση της υπάρχουσας ψηφιακής Πλατφόρμας Διαβούλευσης για την δικτύωση των Παραρτημάτων POMA και της δημιουργίας ενός ψηφιακού σημείου ανταλλαγής απόψεων και διαλόγου για την παρακολούθηση των πολιτικών κοινωνικής ένταξης μέσω της ενεργοποίησης όλων των εμπλεκομένων.
- Στην παρακολούθηση των σχετικών υλοποιούμενων παρεμβάσεων για τους Ρομά με στόχο τη δημιουργία μιας κεντρικής βάσης δεδομένων σχετικά με τα παραγόμενα αποτελέσματα.
- Στο συντονισμό των φορέων της Δημόσιας Διοίκησης, στη συστηματική υποβοήθηση των παρεμβάσεων της Ειδικής Γραμματείας, στη δημιουργία των κατάλληλων εργαλείων συστηματοποίησης των δεδομένων, στη συγκέντρωση πρωτογενούς υλικού από το πεδίο, που θα προκύψει ως αποτέλεσμα της λειτουργίας της μονάδας υποστήριξης και αρωγής (help desk).

Το έργο συνδράμει στην οικοδόμηση ενός μόνιμου και βιώσιμου πλαισίου συνέργειας μεταξύ των προαναφερθέντων φορέων, στη δημιουργία των απαραίτητων εργαλείων και δεξαμενών δεδομένων και γνώσης που συμβάλουν καθοριστικά στην αρχή της διοικητικής συνέχειας των δημόσιων δομών.

Περιφερειακές Ομάδες Κρούσης

Στο πλαίσιο του προγράμματος «Ενδυνάμωση και Κοινωνική Ένταξη των Ρομά» που συγχρηματοδοτείται από τον χρηματοδοτικό μηχανισμό του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΧΜ ΕΟΧ) θα συγκροτηθεί μια ομάδα κρούσης η οποία θα δρα σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο με στόχο την στήριξη και ενδυνάμωση των Ρομά προκειμένου αυτοί να συμμετέχουν ενεργά στο σχεδιασμό, την παρακολούθηση και την εφαρμογή των πολιτικών που τους επηρεάζουν.

Ειδικότερα, η «Ομάδα Κρούσης» (Task Force), θα επικουρεί την Ειδική Γραμματεία για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά, σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο για να υποστηρίξει την υλοποίηση μιας σειράς δράσεων κοινωνικής ένταξης, ιδίως δράσεων που σχετίζονται με την πιλοτική εφαρμογή ενός μοντέλου κοινωνικής κατοικίας, εμπλέκοντας ενεργά κατοίκους Ρομά, δημόσιες αρχές και κοινοτικούς φορείς σε όλες τις σχετικές παρεμβάσεις. Πρόκειται να δημιουργηθεί μία κεντρική και τέσσερις περιφερειακές μονάδες Ομάδας Κρούσης, οι οποίες θα βρίσκονται στις κύριες πόλεις τεσσάρων περιφερειών και ειδικότερα σε εκείνες με υψηλή συγκέντρωση Ρομά και θα συντονίζουν την υποστήριξη δράσεων και μέτρων ένταξης τους σε ολόκληρη την Ελλάδα καθώς θα παρέχουν ad hoc υποστήριξη σε άλλες Περιφέρειες, όταν χρειάζεται. Η Ομάδα Κρούσης και οι μονάδες της θα θέσουν σε λειτουργία έναν Μηχανισμό Παρακολούθησης με στόχο τον συντονισμό και τη συγκέντρωση πληροφοριών από το πεδίο (τοπικοί φορείς, Παραρτήματα Ρομά) σχετικά με την υλοποίηση των παρεμβάσεων, θέματα που πρέπει να επιλυθούν και καλές πρακτικές. Επιπλέον, ο μηχανισμός παρακολούθησης θα συγκεντρώνει πληροφορίες από την τοπική κοινότητα, τους Ρομά και τους μη Ρομά, διευκολύνοντας τις ανοικτές και δημοκρατικές διαδικασίες όπως διαβουλεύσεις, τοπικές συναντήσεις, ομαδικά εστιασμένες συνεντεύξεις κ.ά.

Παράλληλα επιδίωξη των παρεμβάσεων της Ομάδας Κρούσης θα είναι η συμμετοχή των Ρομά να είναι ουσιαστική και έμπρακτη και να παραμείνει σταθερή σε όλα τα στάδια υλοποίησης των παρεμβάσεων, από τον σχεδιασμό ως την ολοκλήρωση. Αυτό θα περιλαμβάνει την αμοιβαία συμφωνία σε συγκεκριμένους στόχους και αποτελέσματα τα οποία θα ανταποκρίνονται στις ανάγκες τους, στους τομείς της στέγασης, της εκπαίδευσης, της απασχόλησης κ.ά. Θα επιδιωχθεί οι Ρομά να έχουν ουσιαστικό ρόλο στην λήψη αποφάσεων και αμοιβαία να σχεδιαστεί η αλλαγή που θέλουν να πετύχουν.

Συχνά οι σχέσεις μεταξύ των κοινοτήτων Ρομά και των Τοπικών Αρχών χαρακτηρίζονται από έλλειψη αμοιβαίας εμπιστοσύνης, κυρίως λόγω των επαναλαμβανόμενων και ορισμένες φορές αποτυχημένων προσπαθειών του παρελθόντος. Για το λόγο αυτό θα δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα στη δημιουργία σχέσεων εμπιστοσύνης. Τέλος, δεδομένου ότι ο τρόπος επικοινωνίας είναι ιδιαίτερα σημαντικός και μπορεί να επηρεάσει σημαντικά την έκβαση κάθε παρέμβασης, θα υπάρξει υποστήριξη και ενθάρρυνση των κοινοτήτων ώστε να εκφράζονται με τρόπο κατανοητό και εποικοδομητικό.

Εκπόνηση Μελετών - διοργάνωση συνεδρίων και ανάπτυξη δικτύων σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο

Για την επίτευξη των στόχων της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά 2012-2020, αλλά και για τον στρατηγικό σχεδιασμό της περιόδου μετά το 2020, η Ειδική Γραμματεία δρομολογεί την εκπόνηση μιας σειράς μελετών, συνεδρίων και ενεργειών δικτύωσης. Οι ενέργειες αυτές είναι απαραίτητες για τη υποστήριξη, τεκμηρίωση και αποτίμηση των τρεχόντων και νέων πολιτικών, καθώς και την υποστήριξη της ενεργής συμμετοχής των ίδιων των Ρομά σε αυτές.

Ορισμένες από τις μελέτες που δρομολογούνται είναι οι εξής:

- Μελέτη για τις συνθήκες ανάπτυξης της παραβατικότητας σε εφήβους Ρομά
- Μελέτη διερεύνησης και αποτύπωσης της υφιστάμενης κατάστασης των πρώιμων/ανήλικων γάμων.
- Μελέτη για την εφαρμογή συνταγματικά κατοχυρωμένων ανθρωπίνων και κοινωνικών δικαιωμάτων στο πλαίσιο της υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά
- Μελέτες αποτίμησης και τεκμηρίωσης (π.χ. Ετήσιες Εκθέσεις Πεπραγμένων, επικαιροποίηση επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης, επικαιροποίηση Χαρτογράφησης οικισμών Ρομά κ.ά).

Δικτύωση/Διοργάνωση Διεθνών, Εθνικών και Τοπικών Ημερίδων / Διημερίδων

- Διοργάνωση διημερίδων με ευρωπαϊκά δίκτυα
- Διοργάνωση Ημερίδων με διεθνείς και ευρωπαϊκούς φορείς, όπως το Συμβούλιο της Ευρώπης, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΟΗΕ κ.ά.
- Συμμετοχή σε επετειακές εκδηλώσεις, όπως η παγκόσμια Ημέρα Ρομά (8 Απριλίου), η Ημέρα Μνήμης του Ολοκαυτώματος των Ρομά (2 Αυγούστου) κ.ά.
- Για το σύνολο των παρεμβάσεων του Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης θα διοργανωθούν δράσεις και εκδηλώσεις ενημέρωσης εθνικής και περιφερειακής εμβέλειας σύμφωνα με τις ανάγκες της εκάστοτε παρέμβασης. Επιπλέον, ανάλογα με τις ανάγκες της κάθε περιοχής θα διεξαχθούν ενημερωτικές συναντήσεις σε τοπικό επίπεδο με τη συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων Ρομά και των δυνητικών φορέων.

Περιφερειακές Ομάδες Κρούσης

Στο πλαίσιο του προγράμματος «Ενδυνάμωση και Κοινωνική Ένταξη των Ρομά» που συγχρηματοδοτείται από τον χρηματοδοτικό μηχανισμό του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΧΜ ΕΟΧ) θα συγκροτηθεί μια ομάδα κρούσης η οποία θα δρα σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο με στόχο την στήριξη και ενδυνάμωση των Ρομά προκειμένου αυτοί να συμμετέχουν ενεργά στο σχεδιασμό, την παρακολούθηση και την εφαρμογή των πολιτικών που τους επηρεάζουν.

Ειδικότερα, η «Ομάδα Κρούσης» (Task Force), θα επικουρεί την Ειδική Γραμματεία για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά, σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο για να υποστηρίξει την υλοποίηση μιας σειράς δράσεων κοινωνικής ένταξης, ιδίως δράσεων που σχετίζονται με την πιλοτική εφαρμογή ενός μοντέλου κοινωνικής κατοικίας, εμπλέκοντας ενεργά κατοίκους Ρομά, δημόσιες αρχές και κοινοτικούς φορείς σε όλες τις σχετικές παρεμβάσεις. Πρόκειται να δημιουργηθεί μία κεντρική και τέσσερις περιφερειακές μονάδες Ομάδας Κρούσης, οι οποίες θα βρίσκονται στις κύριες πόλεις τεσσάρων περιφερειών και ειδικότερα σε εκείνες με υψηλή συγκέντρωση Ρομά και θα συντονίζουν την υποστήριξη δράσεων και

μέτρων ένταξης τους σε ολόκληρη την Ελλάδα καθώς θα παρέχουν ad hoc υποστήριξη σε άλλες Περιφέρειες, όταν χρειάζεται. Η Ομάδα Κρούσης και οι μονάδες της θα θέσουν σε λειτουργία έναν Μηχανισμό Παρακολούθησης με στόχο τον συντονισμό και τη συγκέντρωση πληροφοριών από το πεδίο (τοπικοί φορείς, Παραρτήματα Ρομά) σχετικά με την υλοποίηση των παρεμβάσεων, θέματα που πρέπει να επιλυθούν και καλές πρακτικές. Επιπλέον, ο μηχανισμός παρακολούθησης θα συγκεντρώνει πληροφορίες από την τοπική κοινότητα, τους Ρομά και τους μη Ρομά, διευκολύνοντας τις ανοικτές και δημοκρατικές διαδικασίες όπως διαβουλεύσεις, τοπικές συναντήσεις, ομαδικά εστιασμένες συνεντεύξεις κ.ά.

Παράλληλα επιδίωξη των παρεμβάσεων της Ομάδας Κρούσης θα είναι η συμμετοχή των Ρομά να είναι ουσιαστική και έμπρακτη και να παραμείνει σταθερή σε όλα τα στάδια υλοποίησης των παρεμβάσεων, από τον σχεδιασμό ως την ολοκλήρωση. Αυτό θα περιλαμβάνει την αμοιβαία συμφωνία σε συγκεκριμένους στόχους και αποτελέσματα τα οποία θα ανταποκρίνονται στις ανάγκες τους, στους τομείς της στέγασης, της εκπαίδευσης, της απασχόλησης κ.ά. Θα επιδιωχθεί οι Ρομά να έχουν ουσιαστικό ρόλο στην λήψη αποφάσεων και αμοιβαία να σχεδιαστεί η αλλαγή που θέλουν να πετύχουν.

Συχνά οι σχέσεις μεταξύ των κοινοτήτων Ρομά και των Τοπικών Αρχών χαρακτηρίζονται από έλλειψη αμοιβαίας εμπιστοσύνης, κυρίως λόγω των επαναλαμβανόμενων και ορισμένες φορές αποτυχημένων προσπαθειών του παρελθόντος. Για το λόγο αυτό θα δοθεί ιδιαίτερη βαρύτητα στη δημιουργία σχέσεων εμπιστοσύνης. Τέλος, δεδομένου ότι ο τρόπος επικοινωνίας είναι ιδιαίτερα σημαντικός και μπορεί να επηρεάσει σημαντικά την έκβαση κάθε παρέμβασης, θα υπάρξει υποστήριξη και ενθάρρυνση των κοινοτήτων ώστε να εκφράζονται με τρόπο κατανοητό και εποικοδομητικό.

Εκπόνηση Μελετών - διοργάνωση συνεδρίων και ανάπτυξη δικτύων σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο

Για την επίτευξη των στόχων της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά 2012-2020, αλλά και για τον στρατηγικό σχεδιασμό της περιόδου μετά το 2020, η Ειδική Γραμματεία δρομολογεί την εκπόνηση μιας σειράς μελετών, συνεδρίων και ενεργειών δικτύωσης. Οι ενέργειες αυτές είναι απαραίτητες για τη υποστήριξη, τεκμηρίωση και αποτίμηση των τρεχόντων και νέων πολιτικών, καθώς και την υποστήριξη της ενεργής συμμετοχής των ίδιων των Ρομά σε αυτές.

Ορισμένες από τις μελέτες που δρομολογούνται είναι οι εξής:

- Μελέτη για τις συνθήκες ανάπτυξης της παραβατικότητας σε εφήβους Ρομά
- Μελέτη διερεύνησης και αποτύπωσης της υφιστάμενης κατάστασης των πρώιμων/ανήλικων γάμων.
- Μελέτη για την εφαρμογή συνταγματικά κατοχυρωμένων ανθρωπίνων και κοινωνικών δικαιωμάτων στο πλαίσιο της υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά
- Μελέτες αποτίμησης και τεκμηρίωσης (π.χ. Ετήσιες Εκθέσεις Πεπραγμένων, επικαιροποίηση επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης, επικαιροποίηση Χαρτογράφησης οικισμών Ρομά κ.ά).

Δικτύωση/Διοργάνωση Διεθνών, Εθνικών και Τοπικών Ημερίδων / Διημερίδων

- Διοργάνωση διημερίδων με ευρωπαϊκά δίκτυα
- Διοργάνωση Ημερίδων με διεθνείς και ευρωπαϊκούς φορείς, όπως το Συμβούλιο της Ευρώπης, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ΟΗΕ κ.ά.
- Συμμετοχή σε επετειακές εκδηλώσεις, όπως η παγκόσμια Ημέρα Ρομά (8 Απριλίου), η Ημέρα Μνήμης του Ολοκαυτώματος των Ρομά (2 Αυγούστου) κ.ά.
- Για το σύνολο των παρεμβάσεων του Επιχειρησιακού Σχεδίου Δράσης θα διοργανωθούν δράσεις και εκδηλώσεις ενημέρωσης εθνικής και περιφερειακής εμβέλειας σύμφωνα με τις ανάγκες της εκάστοτε παρέμβασης. Επιπλέον, ανάλογα με τις ανάγκες της κάθε περιοχής θα διεξαχθούν ενημερωτικές συναντήσεις σε τοπικό επίπεδο με τη συμμετοχή των τοπικών κοινοτήτων Ρομά και των δυνητικών φορέων.

The background of the entire page is a repeating geometric pattern in a teal color. The pattern consists of interlocking triangles and curved lines, creating a complex, textured effect. The text is centered in the lower half of the page, overlaid on a white rectangular background.

ΔΙΕΘΝΕΙΣ
ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ
ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ

Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Συνεργασίες

Η Ειδική Γραμματεία Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της παρακολουθεί τις διεθνείς και ευρωπαϊκές εξελίξεις και έχει αναπτύξει συνεργασίες στο πλαίσιο εφαρμογής των συμβάσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Πιο συγκεκριμένα, συνεργάζεται με το Συμβούλιο της Ευρώπης και είναι μέλος της επιτροπής του CHAROM (Committee of Experts on Roma Issues), την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ειδικότερα με τη Γενική Διεύθυνση Δικαιοσύνης, Καταναλωτών και Ισότητας (DG Justice and Consumers), είναι μέλος της Επιτροπής των Εθνικών Σημείων Επαφής για τους Ρομά και συνεργάζεται με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Συνεργάζεται, επίσης, με τον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ), καθώς και άλλους διεθνείς οργανισμούς και φορείς της Ε.Ε. ή άλλων κρατών.

Επιπρόσθετα, είναι μέλος του δικτύου EUROMA network, του Ευρωπαϊκού Δικτύου για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά μέσω των Ευρωπαϊκών Διαθρωπτικών Ταμείων (EUroma Network -European Network on Roma Inclusion under ESI Funds).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ:
ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ
ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Αναλυτικός Προϋπολογισμός (Απρίλιος 2019)

ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ	Π/Υ	ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ	ΠΗΓΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ
ΑΞΟΝΑΣ 1			
ΣΤΕΓΑΣΗ - ΥΠΟΔΟΜΕΣ			
Οργανωμένοι χώροι προσωρινής μετεγκατάστασης*	15.000.000 €	2017-2021	ΠΔΕ
Ομάδα Διαχείρισης των Οργανωμένων Χώρων Προσωρινής Μετεγκατάστασης	4.906.400 €	2017-2021	ΕΚΤ (ΕΣΠΑ)
Υποδομές- Αντικατάσταση παρατηρημάτων με οικίσκου*	23.491.545 €	2017-2021	ΠΔΕ
Επιδότηση ενοικίου	10.698.000 €	2017-2021	ΕΚΤ (ΕΣΠΑ)
ΣΥΝΟΛΟ ΑΞΟΝΑ 1	54.095.945 €		
ΑΞΟΝΑΣ 2			
Β.1 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ			
B.1.2.1 Υφιστάμενες παρεμβάσεις και προγράμματα	11.344.886 €		
Πilotική Παρέμβαση Ενίσχυσης 47 σχολικών μονάδων	2.688.840 €	2017-2018	ΕΣΠΑ
Ένταξη και Εκπαίδευση Παιδιών Ρομά	2.656.046 €	2016-2018	ΕΚΤ - ΕΠ ΑΝΑΔ ΕΒΔΜ (ΕΣΠΑ)
Νέα Προτεινόμενη Στρατηγική για την Υποστήριξη της Εκπαίδευσης των μαθητών Ρομά			
Εξειδικευμένες παρεμβάσεις σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης εντός του εκπαιδευτικού συστήματος για μαθητές Ρομά	Υπο εξειδίκευση	Υπο εξειδίκευση	ΕΚΤ - ΕΠ ΑΝΑΔ ΕΒΔΜ (ΕΣΠΑ)
Υποστηρικτικές εκπαιδευτικές παρεμβάσεις εντός της τοπικής κοινότητας**	6.000.000 €	Υπο εξειδίκευση	ΕΚΤ - ΕΠ ΑΝΑΔ ΕΒΔΜ (ΕΣΠΑ)
Ειδικές Χωρικές Παρεμβάσεις για την Εκπαίδευση	Υπο εξειδίκευση	Υπο εξειδίκευση	ΠΔΕ (Κτιριακές εγκαταστάσεις)
B.2 ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	56.934.100 €		
Υποστήριξη και Επιχειρηματική Συμβουλευτική	3.142.600 €	2018-2020	ΕΚΤ-ΠΕΠ (ΕΣΠΑ)
Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας των Ρομά	35.000.000 €	Υπο εξειδίκευση	
Επιδότηση νέων θέσεων εργασίας	8.100.000 €	2018-2020	ΕΚΤ-ΠΕΠ (ΕΣΠΑ)
Δημιουργία νέων επιχειρήσεων	10.691.500 €	2018-2020	ΕΚΤ-ΠΕΠ (ΕΣΠΑ)
B.3 ΔΗΜΟΣΙΑ ΥΓΕΙΑ	11.677.380 €		
Εκπόνηση Υγειονομικών εκθέσεων	-	2017-2018	
Ομάδες Βελτίωσης των Συνθηκών Διαβίωσης	11.677.380 €	2017-2021	ΕΚΤ-ΠΕΠ (ΕΣΠΑ)
ΣΥΝΟΛΟ ΑΞΟΝΑ 2	79.956.366 €		
ΑΞΟΝΑΣ 3			
Κοινωνική Μέριμνα Ενδυνάμωση, Κοινωνική Ένταξη, και Πολιτισμός-Αθλητισμός**	21.173.370 €		
Παραρτήματα Ρομά των Κέντρων Κοινότητας (Α' Κύκλος)	16.000.000 €	2016-2020	ΕΚΤ-ΠΕΠ (ΕΣΠΑ)
Νέα Παραρτήματα Ρομά (Β' Κύκλος)	3.968.640 €	2019-2020	ΕΚΤ-ΠΕΠ (ΕΣΠΑ)
Πilotικό Πρόγραμμα Κατασκίνωσης Παιδιών Ρομά	250.000 €	2018-2021	ΧΜ ΕΟΧ
Ανάπτυξη δικτύων νέων και γυναικών Ρομά	750.000 €	2018-2021	Εθνικά Προγράμματα & ΕΟΧ
Κοινωνική Πρόληψη της παραβατικότητας	204.730 €	2018-	ΕΚΤ (ΕΣΠΑ)
Πολιτισμός – Αθλητισμός	Υπο εξειδίκευση		Εθνικά Προγράμματα κ.α.
Δράσεις Στήριξης της Ειδικής Γραμματείας Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά	3.460.000 €		
Σύσταση και λειτουργία σταθερού σημείου αναφοράς- Help Desk	360.000 €	2019-2020	ΕΚΤ - ΕΠ ΜΔΤ (ΕΣΠΑ)
Περιφερειακές Ομάδες Κρούσης	3.100.000 €	2018-2021	ΧΜ ΕΟΧ
ΣΥΝΟΛΟ ΑΞΟΝΑ 3	24.633.370 €		
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	158.685.681 €	2017-2023	

* Αρχικά προβλεπόμενος προϋπολογισμός για την ανάπτυξη οργανωμένων χώρων μετεγκατάστασης, βάσει της έως σήμερα ωριμότητας των έργων. Επιπρόσθετα, 2,5 εκατ. € θα συγχρηματοδοτηθούν από τον Ευρωπαϊκό Χρηματοδοτικό Μηχανισμό (ΧΜ ΕΟΧ) για την μετεγκατάσταση του καταυλισμού του Δήμου Κατερίνης για την κάλυψη δαπανών των οικίσκων. Ο π/ύ των 15.000.000 € προκύπτει από τα 11.000.000 € για τις παρεμβάσεις που αφορούν στην ανάπτυξη οργανωμένων χώρων προσωρινής μετεγκατάστασης και τα 4.000.000 € για πιθανή αντικατάσταση παρατηρημάτων με οικίσκους.

** Επιστημονικά, στο συνολικό προϋπολογισμό του ταμείου «Κοινωνική Μέριμνα Ενδυνάμωση, Κοινωνική Ένταξη και Πολιτισμός-Αθλητισμός» συμπεριλαμβάνεται η δράση των Παραρτημάτων Ρομά (Α' & Β κύκλος πρόσκλησης)

Δήμος Μεγαρέων (2017), Κοινωνική έρευνα- απογραφή στον οικισμό Βλυκό Μεγάρων με τη χρηματοδότηση της Περιφέρειας Αττικής [Ανάδοχος BOLT International Consulting].

Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού και Παρακολούθησης Δράσεων Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (ΕΥΣΕΚΤ) (2008), Μελέτη για την Καταγραφή της Υφιστάμενης Κατάστασης των ΡΟΜΑ στην Ελλάδα, Απολογισμός Δράσεων και Εκπόνηση Σχεδίου Δράσης για την 4η Προγραμματική Περίοδο [Ανάδοχος: Α.ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ - Ε.ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ Ο.Ε.ΕΥΡΩΔΙΑΣΤΑΣΗ»]

διαθέσιμη στον σύνδεσμο
<http://www.esfhellas.gr/el/Pages/eLibraryFS.aspx?item=2010>

Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, (2011) Εθνική Στρατηγική Κοινωνικής Ένταξης των Ρομά. <https://egroma.gov.gr/%CF%80%CE%B-%CE%B1%CE%B9%CF%83%CE%B9%CE%BF-%CE%B5%CE%B8%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%B7%CF%83-%CF%83%CF%84%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%B7%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CE%B7%CF%83-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%83/>

Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, (2017), Τεύχος Χαρτογράφησης και τυπολογία των περιοχών διαβίωσης (οικισμών).

Commission on Social Determinants of Health (2008). *Closing the gap in a generation: health equity through action on the social determinants of health. Final Report of the Commission on Social Determinants of Health* (Geneva, WHO). http://whqlibdoc.who.int/publications/2008/9789241563703_eng.pdf.

European Union Agency for Fundamental Rights, EU-MIDIS II: *Second European Union Minorities and Discrimination Survey - Roma Selected findings*, Publications Office of the European Union, 2016, <http://fra.europa.eu/en/publication/2016/eumidis-ii-roma-selected-findings>

European Commission, 'Communication from the Commission to the European Parliament and the Council on the Midterm review of the EU framework for national Roma integration strategies' COM (2017) 458 final, https://ec.europa.eu/transparency/regdoc-crep/1/2017/EN/COM-2017-458-F1-EN-MAIN-PART-1.PDF?utm_source=WHO%2FEurope+mailing+list&utm_campaign=b5f24dc0b4-EMAIL_CAMPAIGN_2017_10_23&utm_medium=email&utm_term=0_60241f4736-b5f24dc0b4-110535997

European Union Agency for Fundamental Rights (2018) "Working with Roma: Participation and empowerment of local communities", <https://fra.europa.eu/en/publication/2018/empowering-roma>.

European Union Agency for Fundamental Rights, *Local Engagement for Roma Inclusion (LERI) - Multi-Annual Roma Programme*, <http://fra.europa.eu/en/project/2015/local-engagement-roma-inclusion-leri-multi-annual-roma-programme>

Fundacion Secretariado Gitano (ed.), *Health and the Roma Community, analysis of the situation in Europe, 2009*, p. 121 and 127 <https://www.gitanos.org/upload/04/25/salud.pdf>

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ,
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ
ΤΩΝ ΡΟΜΑ